

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ ОСВІТНЬОГО
РІВНЯ МАГІСТРА

на тему:

**«МЕТОДИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЗНАЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЯ»)»**

Виконав: студент 6 курсу, групи Арх-61Б
191 «Архітектура та містобудування»,
освітньо-наукова програма
«Містобудування»
(шифр і назва спеціальності, спеціалізації)

Літвінова Анастасія Олексіївна

(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на

відповідне джерело

Літвінова А.О.

(підпис, ініціали та прізвище
здобувача)

Київ - 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)
МІСТОБУДУВАННЯ

(кафедра)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
містобудування д. арх., проф.
_____ Н.М.

Шебек
“ _____ ” _____ 20 24 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ
МАГІСТРА**

«Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної
спадщини національного значення (на прикладі парку «Херсонська
фортеця»)»
(назва)

Виконав студентка групи Арх-61Б

Літвінова Анастасія Олексіївна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

Освітньо-наукова програма: Містобудування

Науковий керівник: _____ Устінова І. І.

(прізвище, ініціали)

д. арх., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини: _____ Устінова І. І.

(прізвище, ініціали)

д. арх., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: _____ Войко Н.Ю.

(прізвище, ініціали)

кан. арх., доц

(науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: Архітектурний
Кафедра: Містобудування
Освітній рівень: Магістр
Галузь знань: 19 – Архітектура та будівництво
Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування
Освітньо-наукова програма: Містобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан архітектурного факультету

„___” _____ 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬОГО
РІВНЯ МАГІСТРА**

Літвінова Анастасія Олексіївна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи

Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення (на прикладі парку «Херсонська фортеця»)

затверджена наказом ректора КНУБА № _____ від «__» _____
2024 року

2. Науковий керівник

Устінова Ірина Ігорівна, д. арх., професор

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини

Устінова Ірина Ігорівна, д. арх., професор

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту _____

4. Зміст пояснювальної записки:

Вступ. *(Актуальність теми, мету і завдання та об'єкт і предмет дослідження)*

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ _____

(Назва розділу)

Розділ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ _____

(Назва розділу)

Розділ 3. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЯ» _____

(Назва розділу)

Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

(Назва розділу)

Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(Назва розділу)

5. Перелік графічного матеріалу (з точними назвами обов'язкових креслень)

1. Схема розташування території детального плану в системі планувальної структури населеного пункту М 1:10000.2. Схема існуючого використання території та схема існуючих обмежень у використанні земель М 1:2000.3. Проектний план та схема проектних обмежень у використанні земель М 1:2000.4. План функціонального зонування території М 1:2000.5. Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:2000.6. Схема культурно-побутового обслуговування7. Фрагмент проектного плану з детальною розробкою озеленення і благоустрою території.8. Креслення поперечних профілів вулиць М 1:200.9. Розгортки М 1:500.10. Розрізи проектного об'єкту (за необхідності) М 1:500.11. Перспективні зображення.

6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	1.02.2024
Розділ 2.	1.03.2024
Розділ 3.	29.03.2024
Розділ 4. Естетика містобудування	19.04.2024
Розділ 5. Цивільний захист	26.04.2024
Остаточне оформлення роботи	03.05.2024
Перевірка роботи на плагіат	07.05.2024
Попередній захист роботи на кафедрі	17.05.2024
Захист роботи	21.05.2024

6. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Транспорт	Г.Г. Лисюк, доцент		
Естетика містобудування	Н.М. Шебек, професор		
Цивільний захист	І.С. Стефановіч, старший викладач		
Дендрологія	А.А. Дзиба		

7. Дата видачі завдання 01.02.2024

р.Зав. кафедри _____

_____ Н.М. Шебек

(підпис)

Наук. керівник _____

(підпис)

Керівник пр. част. _____

(підпис)

Студент _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____ І. І. Устінова

(прізвище та ініціали)

_____ І. І. Устінова

(прізвище та ініціали)

_____ А. О. Літвінова

(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (summary)			
до кваліфікаційної випускної роботи студента:		Літвінова Анастасія Олексіївна	
ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення (на прикладі парку «Херсонська фортеця»)		
Освітній рівень	Магістр		
Факультет	Архітектурний		
Кафедра	Містобудування		
Спеціальність	191 Архітектура та містобудування		
Освітньо-наукова програма	Містобудування		
Наук. керівник	док. арх., професор Устінова Ірина Ігорівна		
Обсяг роботи:	<i>пояснювальна записка, стор.</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А1</i>
	148	5	14
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЛАНДШАФТНО- ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ	Після аналізу наукових публікацій та досліджень можна зазначити, що об'єкти культурної спадщини викликали значний інтерес серед дослідників через їх різноманітність та можливості впливу на ландшафтне середовище. Особлива увага була приділена оцінці та збереженню історичного значення, естетичному вираженню та функціональному розміщенню об'єктів. Однак використання технологічних рішень у плануванні парків із культурною спадщиною не отримало достатньої уваги в українських дослідженнях. Це свідчить про потребу у заповненні цієї прогалини та дослідженні можливостей використання інноваційних технологій для відновлення історичного середовища. Зарубіжний досвід підкреслює, що історичні паркові зони стають важливими місцями відпочинку та розваг у міському середовищі, а також отримують визнання в організаціях, таких як ЮНЕСКО. Також важливо відзначити, що фактори та умови планування культурної спадщини в ландшафті є взаємопов'язаними і вимагають комплексного підходу, який враховував би історично-культурні, екологічні, економічні, технологічні, соціальні та естетичні аспекти.		

<i>Розділ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛАНДШАФТНО- ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ</i>	Основні прийоми ландшафтно-планувальної організації, такі як озеленення, світлове шоу та використання доповненої реальності, є важливими для оцінки та розвитку об'єктів культурної спадщини з огляду на їх збереження та адаптацію до потреб сучасного суспільства. У ландшафтно-планувальній організації об'єктів культурної спадщини рекомендується використовувати різноманітні засоби, такі як архітектурно-ландшафтні, інженерно-технологічні та ідейно-композиційні. Архітектурно-ландшафтні можливості включають рельєф, водні елементи, рослинність, архітектурні деталі, дорожнє покриття, візуальні аспекти та геопластику. Інженерно-технологічні рішення можуть включати автоматизовані системи поливу та дренажу, автономне освітлення та світлові інсталяції. Щодо ідейно-композиційних можливостей, слід розглядати монументально-декоративне мистецтво, благоустрій та озеленення. Комплексне застосування цих методів допомагає створити сучасний, екологічно чистий та естетичний ландшафт. Три методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини, а саме метод функціонального зонування, метод об'ємно-просторового планування та метод ревіталізації історично-паркового середовища, розглянуті з деталізацією. Метод функціонального зонування передбачає поділ території на зони з різними функціональними призначеннями, що сприяє оптимізації використання ресурсів і забезпеченню балансу між різними потребами. Метод об'ємно-просторового планування ставить за мету створення гармонійного середовища, що задовольняє потреби відвідувачів та забезпечує стійкий розвиток. Метод ревіталізації історично-паркового середовища передбачає збереження або відновлення історичних особливостей у поєднанні з сучасними ідеями та засобами облаштування.
<i>Розділ 3 ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЛАНДШАФТНО- ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНЬСЬКА ФОРТЕЦЯ»</i>	Після аналізу початкової ситуації стає очевидним, що головними проблемами парку "Херсонська фортеця" є загальне занедбання території у всіх її частинах. Основними негативними аспектами є стихійна рослинність, яка пошкоджує покриття пішохідних доріжок, а також потреба в повній реконструкції всіх дитячих та спортивних майданчиків. Необхідно також приділити увагу озеру "Лебедине". На додаток, стан історичних пам'яток, які часто вкриті графіті та стихійною рослинністю, потребує невідкладного втручання для їх збереження. Парку "Херсонська фортеця" також бракує громадських туалетів, місць для прогулянок з тваринами, питних фонтанів та інших зручностей для відвідувачів. Згідно з розробкою проектної пропозиції, пропонується створити багатофункціональний парк, що включатиме такі зони, як культурно-масові заходи, спортивна зона, дитячий майданчик, зона відпочинку, господарська і адміністративна зона, основний маршрут парку, головні входи, автостоянки та додаткові входи. Наразі парк не відповідає сучасним тенденціям через відсутність велосипедних доріжок та місць для паркування велосипедів. Тому планується створення велосипедних доріжок та майданчиків для паркування велосипедів. Проблема відсутності місць для паркування автомобілів буде вирішена будівництвом підземного паркінгу, який також може використовуватись як укриття.

	Щодо рослинності парку, планується замінити хворі, поламані або висохлі дерева та кущі новими, а також створити квіткові композиції з сезонних рослин та додати більше квітучих дерев для створення позитивної атмосфери для відвідувачів. Був розроблений алгоритм для прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення, який включає шість кроків для розробки проектного рішення.
<i>Розділ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ</i>	При створенні концепції ландшафтно-планувальної організації для парку "Херсонська фортеця" були враховані та упорядковані основні естетичні вимоги до цього об'єкта: зміни у міському середовищі мали бути оформлені у конкретній модульній структурі; територія проекту повинна включати тематичні зони, що враховують інтереси різних категорій відвідувачів; тематичні зони мали стимулювати у відвідувачів позитивні емоції та асоціації, спонукати їх до руху у певних напрямках; ці зони повинні були здатні регулювати мікроклімат в залежності від сезону та часу; озеленення території мало бути розташоване згідно з визначеною об'ємно-просторовою композицією та композиційними вузлами; заходи для відображення міського середовища мали відтворювати обрану концепцію та враховувати зміну природних явищ упродовж року.
<i>Розділ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ</i>	Отже, врахування аспектів цивільного захисту є ключовим при проектуванні будівельних об'єктів. Для успішної організації евакуації населення під час надзвичайних ситуацій та зменшення наслідків катастроф необхідна спільна робота відповідальних управлінських органів. Ця співпраця має охоплювати створення евакуаційних комісій, своєчасне інформування населення про надзвичайні ситуації, готовність сил цивільного захисту до оперативних дій, швидке розроблення планів евакуації з визначенням місць збору, проміжних і прийомних пунктів евакуації. Евакуаційна схема була розроблена з урахуванням всіх вимог до розміщення збірної евакуаційної пункту, призначеного для реєстрації, збору населення та його подальшої відправки до прийомного евакуаційного пункту. Також були ретельно розглянуті різновиди транспорту та потрібна кількість транспортних засобів для евакуації населення.
<i>Висновки по роботі:</i>	У першому розділі аналізується привабливість об'єктів культурної спадщини для дослідників через їх різноманітність та вплив на природне середовище. Особлива увага зосереджується на оцінці і збереженні історичного значення, естетичному виразі та розташуванні об'єктів. Проте дослідження використання технологій у плануванні парків з культурною спадщиною в Україні є недостатнім, що вимагає подальших досліджень у цьому напрямі та розгляду можливостей використання інноваційних технологій для відновлення історичного середовища. Аналіз зарубіжного досвіду показує, що історичні паркові простори стають важливими місцями відпочинку та розваг у міському середовищі та отримують визнання в організаціях, таких як ЮНЕСКО. Однак відновлення паркових просторів через архітектурні пам'ятки є рідкісним явищем, а частіше це пов'язано з консервацією існуючих ландшафтних ансамблів. Важливо зазначити, що організація ландшафтного планування культурних спадщин

вимагає комплексного підходу, що включає аналіз історико-культурних, екологічних, економічних, технологічних, соціальних та естетичних аспектів, для забезпечення збереження та ефективного використання культурної спадщини зі збереженням її цінності та неповторності.

У другому розділі розглядаються ключові стратегії ландшафтного оформлення для об'єктів культурної спадщини, включаючи природне озеленення, використання світлових ефектів та інтеграцію доповненої реальності. Ці стратегії грають важливу роль у модернізації та адаптації культурної спадщини до сучасних потреб, зокрема з урахуванням її збереження й удосконалення. У плануванні ландшафту для таких об'єктів рекомендується використовувати різноманітні підходи та засоби, включаючи архітектурно-пейзажні, інженерно-технічні та концептуально-композиційні рішення. Комплексне застосування цих методів сприяє створенню сучасного, екологічно чистого та естетично привабливого ландшафту.

Також уважно розглядаються три методи організації ландшафту для об'єктів культурної спадщини: метод функціонального розподілу, метод просторового планування та метод оновлення історично-паркового середовища. Метод функціонального розподілу полягає у поділі території на зони з різними функціональними призначеннями для оптимізації використання ресурсів. Метод просторового планування спрямований на створення гармонійного середовища для відвідувачів і стійкого розвитку. Метод оновлення історично-паркового середовища передбачає збереження або відновлення історичних особливостей, поєднаних із сучасними ідеями та методами оформлення.

Третій розділ досліджує ситуацію у парку "Херсонська фортеця", виявляючи серйозні проблеми, такі як занедбаність території та інфраструктурні недоліки, зокрема стихійна рослинність, що шкодить покриттю доріжок та необхідність реконструкції дитячих та спортивних майданчиків. Озеро "Лебедине" потребує уваги через проблеми безпеки та естетики. Історичні пам'ятки також постраждали від графіті та недбалого догляду, тому необхідно приділити увагу їхній охороні та відновленню. Пропонується розробити багатофункціональний парк, що містить різноманітні зони, від культурно-розважальних до спортивних та дитячих, з урахуванням сучасних тенденцій, таких як велосипедні доріжки та паркування. Ключовим етапом є створення алгоритму для прийняття концептуального рішення, щоб систематизувати розробку проекту та його успішну реалізацію.

У четвертому розділі розробляється концепція ландшафтно-планувальної організації парку "Херсонська фортеця" з урахуванням сучасних вимог до створення привабливих, функціональних та естетичних місць відпочинку. Основні естетичні принципи використовуються для забезпечення гармонійного поєднання природних та архітектурних елементів, створюючи унікальну атмосферу для відвідувачів. Метою концепції є створення багатофункціонального парку, задовольняючи потреби різних категорій відвідувачів. Врахування естетичних вимог до території, організація зон з емоційним зв'язком та регулювання мікроклімату створюють комфортні умови для відвідувачів у будь-яку пору року. Крім того, запропоновані заходи щодо регулювання міського середовища та озеленення сприятимуть створенню привабливої та екологічно чистої зони відпочинку, що сприятиме розвитку культурного життя міста.

У п'ятому розділі проводиться аналіз вихідної ситуації з урахуванням цивільного захисту, що є критично важливим аспектом під час проектування будівельних об'єктів. Створення ефективної системи евакуації населення та мінімізація наслідків катастроф вимагають спільної роботи відповідальних органів управління. Розроблення евакуаційної схеми, включаючи місця збору та транспортну інфраструктуру, відіграє критичну роль у забезпеченні безпеки

	населення під час надзвичайних ситуацій.
Ключові слова: пам'ятка культурної спадщини, парк, ландшафтно-планувальна організація, ландшафт, велопішохідна зона. Keywords: monument of cultural heritage, park, landscape planning organization, landscape, bicycle-pedestrian zone.	

Укладач: ____/

А. О. Літвінова /
(прізвище та ініціали)

Наук. керівник: ____/

І. І. Устінова /
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	12
ВСТУП.....	14
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ.....	16
1.1. Теоретичні передумови та нормативна база ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.....	16
1.2. Світовий досвід ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.....	24
1.3. Фактори і умови ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.....	32
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ.....	39
2.1. Прийоми ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення	39
2.2. Засоби ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення	45
2.3. Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.....	53
Висновки до розділу 2.....	66
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЯ».....	68
3.1. Аналіз вихідної ситуації.....	68
3.2. Проектні пропозиції щодо об'єктів культурної спадщини національного значення парку «Херсонська фортеця» в м.Херсон	80
3.3. Алгоритм прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.....	92
Висновки до розділу 3	95
РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ.....	97
4.1. Художня концепція ландшафтно-рекреаційного об'єкта.....	97
4.2. Енерго-інформаційне моделювання ландшафтно-рекреаційного об'єкта.....	98
4.3. Просторово-часове моделювання ландшафтно-рекреаційного об'єкта... ..	101
Висновки до розділу 4.....	105
РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....	106
5.1. Визначення	106
5.2. Характеристика об'єкту проектування.....	113
5.3. Оцінка наслідків у разі затоплення.....	117

Висновки до розділу 5.....	120
ВИСНОВКИ.....	121
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	125
ДОДАТКИ	133

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Пам'ятка культурної спадщини — об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Велопішохідна зона – територія, призначена виключно для руху пішоходів та велосипедистів, позначена відповідними дорожніми знаками [2].

Метод - (від грец. μέθοδος — «шлях крізь») - це шлях збору та обробки зібраних даних про будь-яке явище, це особливий спосіб або система способів, які можуть бути застосовані до будь-якої науково-практичної діяльності. Взаємопов'язані методи формують «методику» дослідження або «алгоритм», які інструмент, що враховує технологічні особливості наукового процесу [3].

Державний реєстр нерухомих пам'яток України (ДРНПУ) містить перелік об'єктів культурної спадщини, які держава офіційно бере під охорону. Такі об'єкти визначають незалежно від форм власності, відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності. Після внесення до реєстру об'єкти культурної спадщини набувають статусу пам'яток.

Пам'ятка архітектури національного значення — охоронний статус, що надається за рішенням Кабінету Міністрів України пам'яткам архітектури на території України із включенням до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Порядок визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1760 відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини». Разом з цим відбувається присвоєння статусу «Пам'ятка культурної спадщини України» і охоронного номера у вищезначеному реєстрі.

Охорона культурної спадщини - система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших

заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіянню шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

Предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою;

Зони охорони пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території (далі - зони охорони) - встановлювані навколо території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охоронюваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання;

Парк (фр. parc від лат. parricus – «обгорожене місце») — спеціальна обмежена природна або штучна територія, виділена переважно з метою рекреації, відпочинку.

Ландшафт – це визначена місцевість, обмежена природними рубежами і взаємозв'язана в єдиний однорідний комплекс природних, антропогенних і естетичних показників, що характеризуються за умовами розвитку сумою типових ознак, в якій різні елементи (клімат, рельєф, ґрунт, рослинність, тваринний світ, людина і його культура) діючи взаємно один на одного, надають цій території своєрідний характер й вигляд, який виділяється із навколишнього середовища.

Парковий ландшафт — це проріджені ліси природного чи штучного походження, які зустрічаються в різних зонах. Це значно перетворений лісовий ландшафт у структурному, функціональному й декоративному відношеннях або створений повністю штучно, він відповідає цільовому призначенню об'єкта – скверу, саду, парку.

Вступ

Актуальність дослідження

На сьогоднішній день, усі міста України в тій чи іншій мірі зазнали наслідки російського воєнного вторгнення, тому актуальності набувають питання відновлення. У складні часи важливо зберегти силу духа, а також мати місце де буде квітнути наша воля. Саме тому об'єктом дослідження став парк «Херсонська фортеця». Збереження та відтворення історичного середовища об'єктів культурної спадщини є одним із завдань ландшафтно-планувальної організації. Методи ландшафтно-планувальної організації є важливим інструментом впорядкування цінних історичних та культурних ландшафтів; створення комфортного автентичного середовища для відпочинку та духовного відновлення відвідувачів; підвищення естетичного сприйняття місцевості. Ці методи спрямовані на збереження та відновлення природних екосистем, а також створення штучно-природних екотопів рідкісних видів рослин та тварин. Формуванню привабливого для відвідувачів рекреаційного середовища парку сприятиме створення прогулянкових алей, облаштування місць відпочинку, організації виставок та культурних подій із використанням у дизайні ландшафту історико-культурних «кодів», традиційних матеріалів та архітектурних форм, а також забезпечення гармонійного поєднання природного ландшафту з архітектурними та археологічними елементами. Такий підхід сприятиме створенню неповторного образу парку, підвищенню його туристичного потенціалу та привернення уваги громадськості до його культурного та історичного значення.

Мета та задачі дослідження

Мета: визначення методів ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення;

Задачі:

- проаналізувати теоретичні передумови, нормативну базу та досвід, а також фактори та умови ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення;

- визначити прийоми, засоби та методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення;
- опрацювати проєктні пропозиції з ландшафтно-планувальної організації парку «Херсонська фортеця».

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт дослідження: об'єкти культурної спадщини національного значення.

Предмет дослідження: методи ландшафтно-планувальної організації.

Методи дослідження:

- метод функціонального зонування;
- метод ремінісценції;
- метод сценарного розкриття.

Апробація результатів

Результати роботи апробовані на VI науково-практичній конференції КНУБА «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку», від 23 квітня 2024 року, на платформі Microsoft Teams.

Публікації

Тези доповіді на тему «МЕТОДИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.» [1].

Структура та обсяг роботи

Магістерська робота буде структурована у п'ять розділів: аналітичний, теоретичний, експериментальний, а також розділи "Естетика містобудування" і "Цивільний захист". Кожен розділ буде складатися з трьох підрозділів, які будуть узагальнені в висновках. Після загальних висновків буде поданий список використаних джерел. У додатках будуть надані завдання на проектування, зображення проєктної частини, а також документи, такі як дипломи, сертифікати і довідки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД
ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

1.1. Теоретичні передумови та нормативна база ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Оновлення об'єктів культурної спадщини національного значення є важливим завданням для суспільства, спрямованим на збереження та відновлення цінних артефактів, які відображають історію, культурні цінності та традиції. Цей процес базується на теоретичних передумовах, що розуміють значення культурної спадщини, а також на нормативній базі, яка визначає правила та стандарти оновлення таких об'єктів.

Теоретичні передумови організації об'єктів культурної спадщини

У своїй науковій роботі *Коротун І. В.* розроблила методи «номінаційно-експертного супроводу» об'єкта Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО; визначення параметрів буферних зон та їх складових елементів; вдосконалено методи оцінки візуального впливу містобудівних перетворень на сприйняття об'єкту в межах і за межами буферних зон. Також, автором на підставах узагальнених наукових засад містобудівного використання буферних зон об'єктів Всесвітньої культурної спадщини розширено типологію об'єктів Всесвітньої культурної спадщини (містобудівні ансамблі, урбоцентри) із введенням нових критеріїв їх територіальних параметрів (малі, середні, великі, надвеликі). За здійсненою класифікацією буферних зон, їх функціональними особливостями і засобами використання (цільового, багатоцільового) та за морфотипами об'єктів (домени, морфорайони, урбоцентри тощо), розроблено концепцію їх перетворення з урахуванням вимог збереження цілісності та автентичності (Рис. 1.1.1). Таким чином, за результатами проведеного дослідження запропоновано метод визначення параметрів буферних зон, що має

на меті визначення розмірів площі території для різних категорій зон (прямого, багатофункціонального, комбінованого використання). [2].

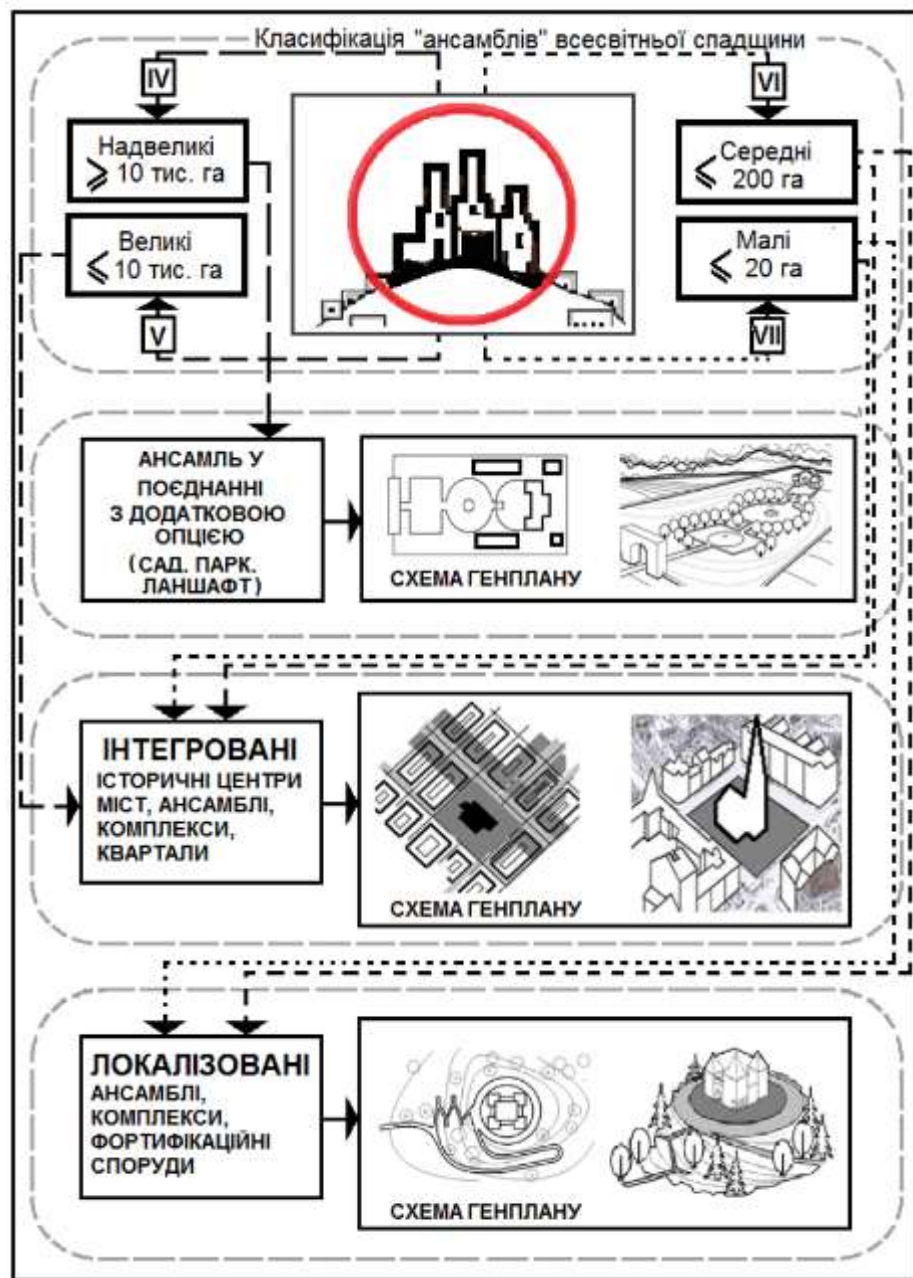

Рис. 1.1.1. Класифікації «ансамблів» Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. [2].

Тупісь С. П. у своєму авторефераті дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури, наводить теоретичне узагальнення в питаннях збереження, використання та планування природоохоронних об'єктів. Запропоноване вирішення наукової проблеми відсутності принципів охорони цінних природних ресурсів міста. На основі визначених особливостей міських природно-заповідних об'єктів та чинників впливу на них, автором

сформульовано принципи збереження та використання природоохоронних об'єктів природного і штучного походження. Також, було розроблено методичні рекомендації щодо планування об'єктів природно-заповідного фонду в містах та встановлено види і засоби їх містобудівного регулювання. [3].

Мацьоха А.С. досконало досліджувала різні аспекти пов'язані з об'єктами культурної спадщини.

У своїй статті «Формування національної ідентичності в громадських просторах буферних зон об'єктів культурної спадщини України засобами ландшафтної архітектури», авторка представляє результати дослідження щодо формування національної ідентичності в громадських просторах засобами ландшафтної архітектури; розглянуто поняття «національної ідентичності» в архітектурі та містобудуванні; наведено характеристику громадських просторів на основі соціополітичного фактора (тоталітарні та демократичні). На основі теоретичного та історико-культурного аналізу розвитку українського народу визначено основні аспекти прояву національної ідентичності в громадських просторах буферних зон України (сакральність та демократичність) та наведено вітчизняні приклади реалізації такого простору. Визначено ключовий символ ідентифікації українців в громадському просторі –рослинність як образ нескінченності життя, сили духу народу, любові до Батьківщини та ін. Також, наведені основні принципи озеленення в українському садово-парковому мистецтві. Додатково, у статті, проаналізовано інтуїтивне та міжкультурне сприйняття ландшафтних сцен. [4].

У наведеній вище статті *Мацьоха А.С.* спирається на роботу *Я. Юрик*, де вона пише про «інтегральну ідентичність об'єкта» (Рис. 1.1.2), як змінну у часово-просторовому та ідейному виявленні систему, в якій відображено нашарування різних колективних та індивідуальних ідентичностей на історичних етапах його формування, коли завдяки їх взаємодії утворюється цілісний результат. [4],[5].

У наступній своїй роботі «Емоційно позитивний контекст у ландшафтній організації буферних зон об'єктів культурної спадщини» *Мацьоха А.С.* надає

результати свого авторського дослідження про формування емоційно позитивного контексту в буферних зонах об'єктів культурної спадщини засобами ландшафтної архітектури; розглянуто науково-теоретичну базу світових досліджень; визначено головний принцип створення емоційно позитивного контексту у просторі середмістя (принцип формування «зеленого каркасу»). На основі аналізу вітчизняного та світового практичного досвіду наведено низку прикладів реалізації визначеного принципу. Запропоновано алгоритм формування емоційно позитивного контексту в буферних зонах II категорії непрямого багатофункціонального використання об'єктів культурної спадщини, що знаходяться на теренах України. [6].

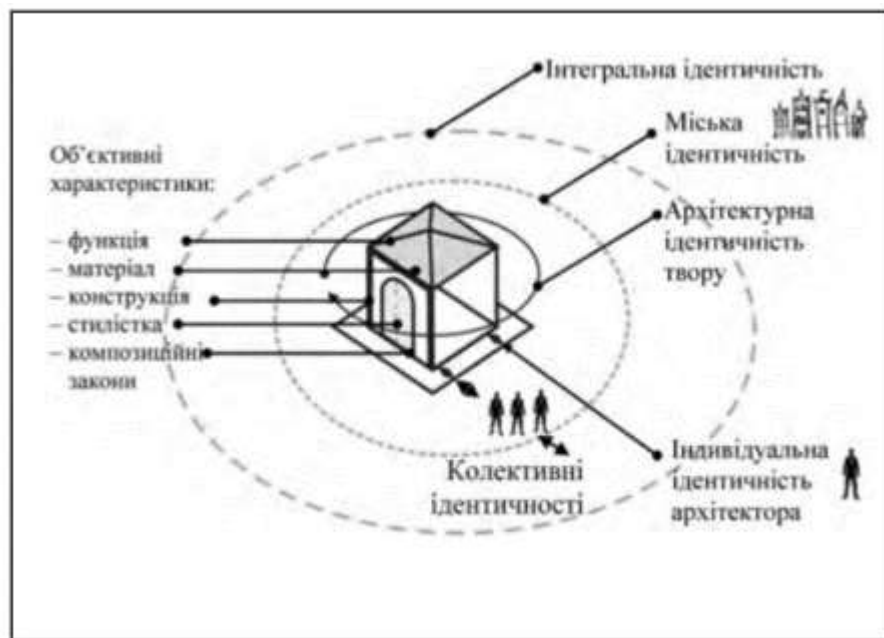

Рис.1.1.2. Інтегральна ідентичність об'єкта.[4].

У дисертаційній роботі «Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України.» Соснова Н. С. розроблено теоретико-методологічні основи формування та розвитку громадських просторів міст України. Робота, враховуючи наявні концепції формування громадського простору та вибудовуючи нові можливості міждисциплінарних методик у дослідженні об'єкту, скерована на системний розгляд об'єкту дослідження. Окреслено сутність громадського простору та відмінності основних видів громадських просторів, їх властивості та роль у містобудівному розвитку. На прикладі міст Харків, Львів, Кривий Ріг визначено місце громадського простору,

як загальноресурсного об'єкту, у структурно-функціональній будові міста. Встановлено закономірності розвитку громадських просторів, як системи, що має загальносистемні та специфічні механізми формування. Розвиток об'єкта обґрунтовано як процес врівноваження нерівномірного освоєння міського простору. Розроблено методичні рекомендації щодо організації та регулювання розвитку громадських просторів на основі багатокритеріальної оцінки функціонування за 4 групами критеріїв, такими як: архітектурно-містобудівних, соціальних, економічних та екологічних. (Рис.1.1.3)[7].

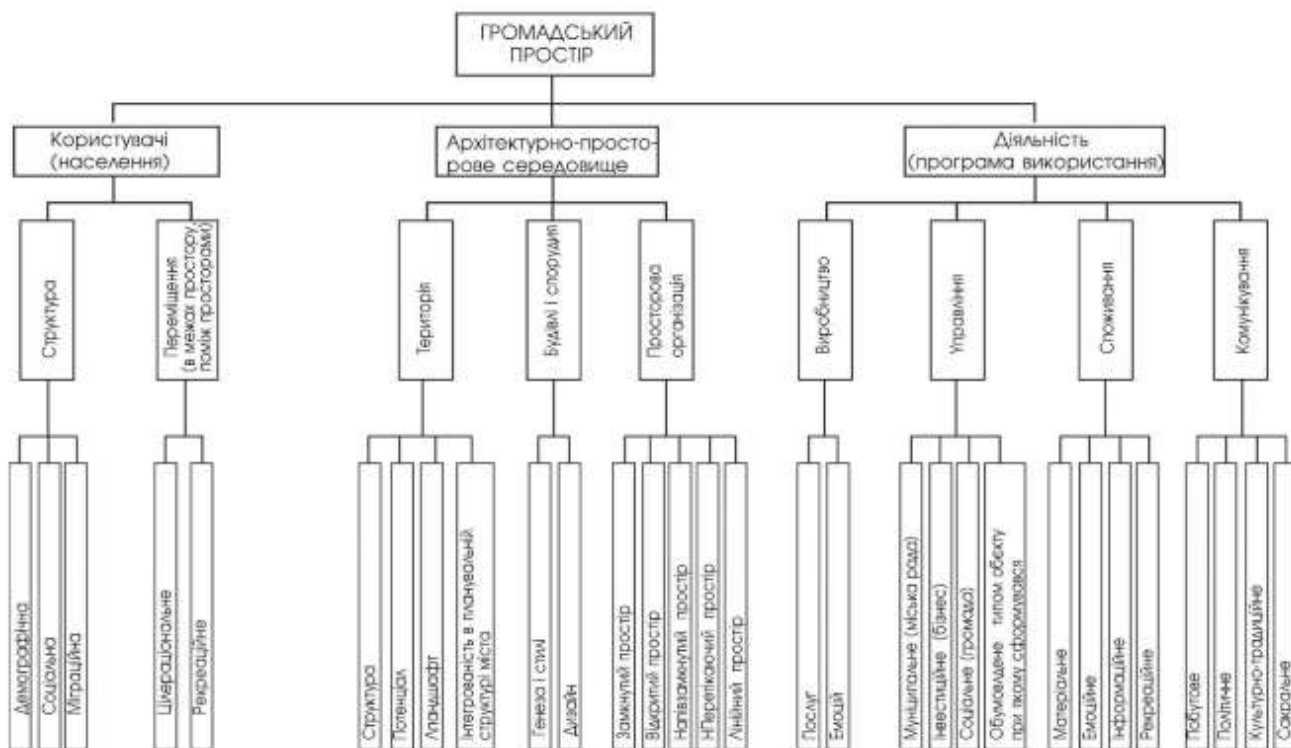

Рис.1.1.3. Аспекти дослідження громадських просторів. [7].

Нормативна база організації об'єктів культурної спадщини

1. Законодавство: Кожна країна має своє внутрішнє законодавство, яке регулює охорону та збереження культурної спадщини. Ці закони встановлюють правові рамки для процесу оновлення та визначають процедури захисту та відновлення культурної спадщини.

- Закон України "Про охорону культурної спадщини" № 3136-IX від 30.05.2023

Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження,

використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, у межах її територіального моря та прилеглої зони, охороняються державою. Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування. [8].

- Закон України "Про архітектурну діяльність" № 2849-IX від 13.12.2022

Цей Закон визначає правові та організаційні засади здійснення архітектурної діяльності і спрямований на формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів. [9].

- Закон України «Про благоустрій населених пунктів» № 2320-IX від 20.06.2022

Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів і спрямований на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини. [10].

Ці закони встановлюють важливі принципи та правила охорони, збереження та використання культурної спадщини в Україні, а також визначають відповідальність за їх порушення. Вони спрямовані на збереження цінних історико-культурних цінностей для майбутніх поколінь та на розвиток культурного туризму та освіти.

2. Міжнародні стандарти та конвенції: У деяких випадках оновлення культурної спадщини регулюється міжнародними стандартами та конвенціями.

Існують кілька міжнародних стандартів та конвенцій, які регулюють охорону та збереження культурної спадщини на світовому рівні. Деякі з найбільш впливових серед них включають:

Конвенція про захист світової культурної та природної спадщини (Конвенція ЮНЕСКО): Прийнята в 1972 році, ця конвенція встановлює міжнародні стандарти та норми для охорони світової культурної та природної

спадщини. Вона надає механізми для включення об'єктів в Список світової спадщини, а також закликає до збереження та управління цими об'єктами національними урядами. [11].

Головна мета списку Світової спадщини — зробити відомими та захистити об'єкти, які є унікальними. З цією метою, а також через прагнення до об'єктивності, були складені оцінювальні критерії. Спочатку (з 1978 року) існували тільки критерії для об'єктів культурної спадщини — цей список налічував шість пунктів. Потім, — для відновлення рівноваги між різними континентами, — з'явилися природні об'єкти та для них список складався з чотирьох пунктів. Нарешті у 2005 році всі ці критерії були зведені воедино, і тепер кожен об'єкт Світової спадщини має у своєму описі хоч би один з них[11].

Культурні критерії

- Об'єкт має являти собою витвір творчого людського генія.
- Об'єкт має представляти, як важлива зміна людських цінностей протягом певного часу або в межах певного культурного регіону впливає на розвиток архітектури або технологій, монументального мистецтва, міського планування або ландшафтного дизайну.
- Об'єкт має слугувати унікальним або принаймні винятковим свідомством культурної традиції або цивілізації, яка нині існує або припинила своє існування.
- Об'єкт має бути видатним зразком типу споруди, архітектурного або технологічного ансамблю або ландшафту, який (або які) ілюструють важливу епоху (або епохи) історії людства.
- Об'єкт має бути видатним зразком традиційного поселення, землекористування або водокористування, який представляє певну культуру або певну форму взаємодії людини з довкіллям, особливо якщо такий зразок став вразливим під впливом незворотних змін.
- Об'єкт має бути прямо чи опосередковано пов'язаним з подіями або наявною традицією, ідеями або віруваннями, з творами мистецтва та

літератури, що мають світове значення. (Комітет ЮНЕСКО вважає, що цей критерій варто застосовувати у поєднанні з іншими критеріями.)

Природні критерії

- Об'єкт має представляти зразок унікального природного явища або ділянку неповторної природної краси та естетичної важливості.
- Об'єкт має бути видатним прикладом, який представляє основні віхи історії людства, в тому числі сліди давнього життя, важливі поточні геологічні процеси формування земної поверхні, або важливі геоморфологічні та фізіографічні явища.
- Об'єкт має бути видатним зразком, що представляє важливі поточні екологічні та біологічні процеси в еволюції та розвитку наземних, прісноводних, берегових та морських екосистем та сукупностей рослин і тварин.
- Об'єкт має бути ареалом проживання найбільш важливих видів з точки зору збереження біологічного розмаїття, в тому числі видів, що знаходяться під загрозою зникнення та мають видатну універсальну цінність для науки та збереження довкілля. [11].

Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток історії та культури (ICOMOS): Ця міжнародна організація встановлює стандарти та рекомендації з охорони та збереження культурної спадщини. Вона використовується для оцінки об'єктів, які претендують на включення до Списку світової спадщини, а також для розробки планів збереження та реставрації. [12].

Додатковий протокол до Женевської конвенції про захист культурних надбань в разі збройного конфлікту (1954 р.): Цей протокол визначає заходи для захисту культурної спадщини в разі збройного конфлікту. Він встановлює правила для захисту культурних об'єктів від військових дій та заборону розграбування та руйнування культурних спадщин у часи війни. [13].

Конвенція про захист підводного культурного спадку (2001 р.): Ця конвенція ставить за мету охорону та збереження археологічних залишків та

інших культурних об'єктів, які знаходяться під водою. Вона встановлює правила для дослідження, охорони та використання підводного культурного спадку. [14].

Ці міжнародні стандарти та конвенції грають важливу роль у забезпеченні охорони та збереження культурної спадщини на світовому рівні, сприяючи її збереженню для майбутніх поколінь та розвитку культурного туризму.

Отже, культурна спадщина у архітектурі є ключовим елементом ідентичності суспільства, що відображає його історію, традиції та цінності. Вона формує колективну свідомість, сприяє збереженню культурної спадщини та сприяє розвитку культурного діалогу та взаєморозуміння.

1.2. Світовий досвід ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Щоб з'ясувати основні сучасні методи ландшафтно-планувальної організації, треба ознайомитися з наявними проектами і втіленими рішеннями вітчизняного та зарубіжного досвіду у цій галузі.

Парк Пасео-дель-Прадо є одним з найвідоміших та найбільш привабливих місць у Мадриді, Іспанія. Розташований в центральній частині міста, він привертає увагу туристів і місцевих мешканців своєю природною красою, архітектурними шедеврами та історичним значенням (Рис.1.2.1).

Рис.1.2.1. Кришталевий палац [15].

Історія Парку Пасео-дель-Прадо сягає коріння відомого бульвару, який виник у XVI столітті. З того часу він перетворився з простого прохідного шляху на великий громадський парк, який має велике значення для міста та його жителів. Парк був офіційно відкритий у 1781 році та поступово розширювався та вдосконалювався протягом століть.

Архітектурний ландшафт Парку Пасео-дель-Прадо вражає своєю різноманітністю та красою. Планувальна організація парку Пасео-дель-Прадо використовує такі основні засоби як:

Осьова структура:

- Парк організований навколо центральної осі, що простягається з півночі на південь від площі Сибелес до площі Імператора Карла V (Глориета-де-Аточа).(Рис.1.2.2.).
- Ця вісь підкреслена широкою алеєю, обсадженою деревами, відомою як Paseo del Prado, яка слугує хребтом парку.
- Від цієї центральної осі відходять симетричні поперечні алеї, що створюють геометричну сітку.

Зони:

- Парк розділений на чітко визначені зони з різними функціями та естетикою.
- По обидві сторони Paseo del Prado розташовані палаци, такі як музей Прадо і музей Тіссен-Борнеміса, які представляють величну архітектуру 18 століття.
- За палацами знаходяться сади, оформлені в стилі бароко, з симетричними квітниками, скульптурами та фонтанами.
- Ближче до річки Мансанарес розташовані більш природні пейзажі, з луками, деревами та мальовничими ставками.

Архітектурні елементи:

- Парк прикрашений численними архітектурними елементами, які доповнюють його геометричну структуру та естетику.
- До цих елементів належать фонтани, такі як фонтан Нептуна на площі Кановас-дель-Кастильо, і скульптури, такі як пам'ятник Гойї роботи Антоніо Гільберта.
- Триумфальні арки, такі як Puerta de Alcalá, слугують монументальними входами до парку.
- Павільйони в стилі модерн, такі як Pabellón Villanueva, додають нотку витонченості та сучасності.

Парк Пасео-дель-Прадо має велике культурне значення для Мадрида та Іспанії в цілому. Він є місцем, де відбуваються різноманітні культурні заходи, фестивалі, виставки та концерти. Крім того, парк часто фігурує у літературі та мистецтві, що підкреслює його важливість як символу міста.

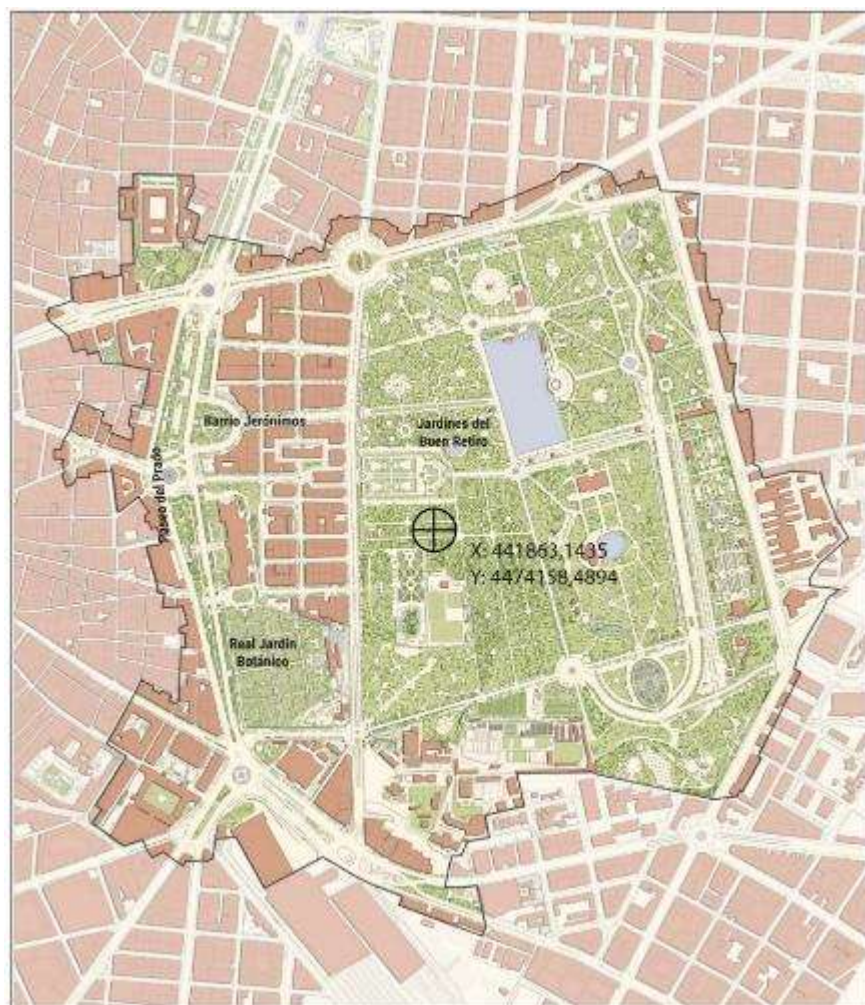

Рис.1.2.2. План парку Пасео-дель-Прадо [16].

ЮНЕСКО визнає Пасео-дель-Прадо як світову спадщину через його внесок у збереження та просування історичної та культурної спадщини Іспанії. Вулиця відома своєю архітектурою, мистецтвом і музеями, такими як Музей Прадо, який містить найбільшу колекцію іспанських мистецтв у світі.

Планування парку Пасео-дель-Прадо справило значний вплив на дизайн парків та ландшафтну архітектуру в усьому світі. Його геометрична структура, чітке зонування та використання архітектурних елементів стали зразком для багатьох інших парків. Пасео-дель-Прадо вважається одним із найкрасивіших і найважливіших міських парків у світі.

Центральний парк Нью-Йорка визнаний однією з найвідоміших громадських зон у світі. Він був номінований у список кандидатів ЮНЕСКО у 2007 році. Його архітектурна складова є ключовим елементом його привабливості та історичної значимості. Заснований у 1858 році та відкритий для громадськості у 1859, Центральний парк став справжньою душею Нью-Йорка. Зелений оазис у серці жвавого мегаполісу, вражає не лише своїми масштабами та красою, але й вишуканим плануванням, що втілює принципи ландшафтної архітектури. Розташований на 340 гектарах, парк слугує острівком спокою та мальовничості, де відвідувачі можуть поринути у світ природи, не полишаючи міських пейзажів (Рис.1.2.3).

Початки Центрального парку пов'язані з візією архітектора та ландшафтного дизайнера Фредеріка Лоу Олмстеда та архітектора Келеба Воуна. Їхнє бачення полягало в створенні простору, що надає відпочинок та розваги для міського населення, а також відображає природну красу та гармонію. Архітектурні плани парку враховували сполучення відкритих просторів з елементами природного ландшафту, створюючи естетично привабливі пейзажі та прогулянкові маршрути.

Центральний парк спроектований у мальовничому англійському пейзажному стилі, який характеризується плавними лініями, мальовничими пагорбами, мальовничими ставками та луками, що створюють відчуття природної гармонії. Цей стиль контрастує з жорсткою геометрією вулиць

Манхеттена, пропонуючи відвідувачам можливість втекти від міської метушні та зануритися в атмосферу спокою.

Рис.1.2.3. Вид на Центральний парк з пташиного польоту [17].

Основними засобами ландшафтно-планувальної організації парку є:

Вісь та зональність: Територія парку чітко поділена на функціональні зони, кожна з яких має своє призначення. Центральна вісь, що проходить з півночі на південь, орієнтує відвідувачів та об'єднує ключові елементи. До її складу входять такі значні об'єкти, як Бетхесда Тераса, Озеро та Гранд-Армія Плаза.

Штучні та природні елементи: Вдале поєднання штучних та природних елементів створює динамічний простір. Криволінійні доріжки, викладені бруківкою, контрастують з геометричними формами водойм, а мальовничі скелі та печери гармонійно вписуються в зелений пейзаж. Ці штучні елементи не лише доповнюють природну красу парку, але й роблять його більш функціональним та комфортним для відвідувачів.

Різноманіття рослин: Парк пишається багатою колекцією дерев, чагарників та квітів, підібраних з урахуванням їхньої естетики та сезонності. Це створює постійно мінливу палітру барв та фактур протягом року. Від ранніх весняних

квітів до багряних барв осені, парк завжди пропонує візуальне свято для своїх відвідувачів.

Мости та павільйони: Елегантні мости, побудовані в різних стилях, з'єднують різні частини парку, додаючи йому мальовничості. Вишукані павільйони та споруди слугують не лише місцями для відпочинку, але й естетичними акцентами. Серед найвідоміших архітектурних споруд парку - Театр Делакорта, Бетесда Тераса, та Метрополітен-музей мистецтв.

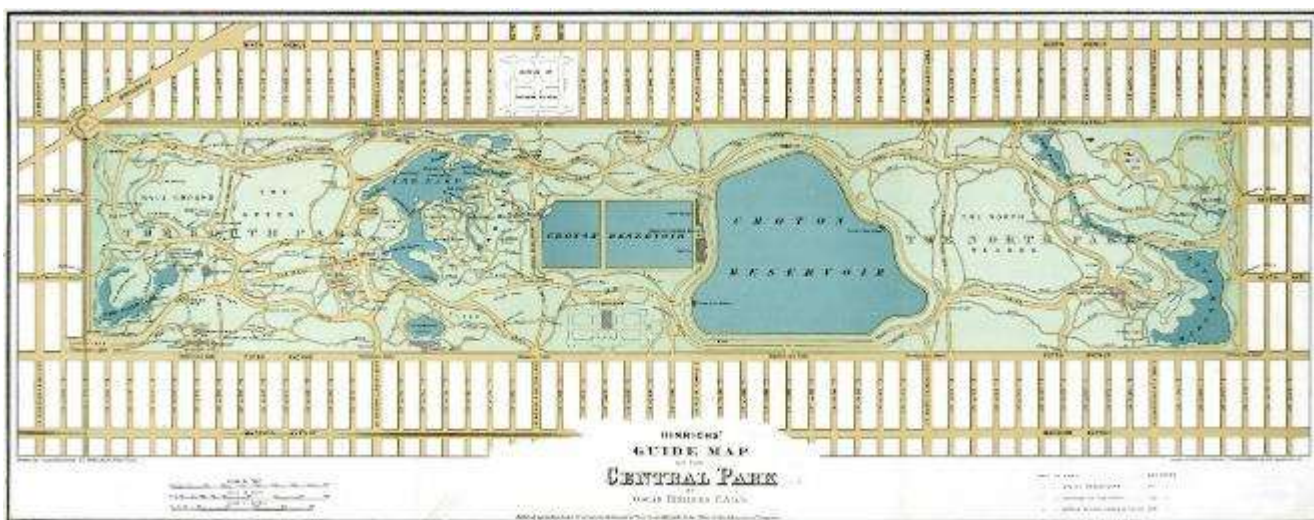

Рис.1.2.4. План Центрального парку у Нью-Йорку[18].

Скульптури та пам'ятники: Розташовані по всій території парку скульптури та пам'ятники надають йому культурної глибини та історичного значення. Ці твори мистецтва не лише прикрашають парк, але й розповідають історії, шанують важливих людей та події, а також підкреслюють різноманіття культур. (Рис.1.2.4)

Центральний парк Нью-Йорка - це не просто зелений простір, а справжній шедевр ландшафтної архітектури. Його продумане планування, майстерне поєднання природних та штучних елементів, а також гармонійне втілення англійського пейзажного стилю роблять його одним з найкрасивіших та найвідоміших парків світу.

Парк Гуель, розташований у жвавому місті *Барселона, Іспанія*, є свідченням творчого генія відомого архітектора Антоні Гауді. Витончені архітектурні елементи, історичне значення та культурний вплив Парку Гуель,

розкривають його з'явлення як об'єкта Світової спадщини ЮНЕСКО та його вічну привабливість як символ каталонського модернізму.

Парк Гуель, розташований серед мальовничого пейзажу Барселони, є втіленням архітектурного інновацій та культурної спадщини. Запроектований видатним архітектором Антоні Гауді на початку 20-го століття, цей просторий парк заворожує відвідувачів своїми капризними спорудами, яскравими мозаїками та зеленою рослинністю. Поза своїм естетичним привабом, Парк Гуель слугує культурною іконою, відображаючи дух каталонської ідентичності та вічну спадщину художньої візії Гауді.

Рис.1.2.5. Мозаїки парку Гуель[19].

Парк Гуель має свої коріння у співпраці між Антоні Гауді та його покровителем, Еусебі Гуель, відомим промисловцем і прибічником каталонського націоналізму. Планувався як житлове садове містечко, проект спрямовувався на інтеграцію міського розвитку з природним оточенням, втілюючи принципи руху "місто-сад", популяризованого міським планувальником Ебенезером Говардом.

Основними архітектурними особливостями парку є:

Гармонія з природою: Гауді прагнув створити парк, який би гармоніював з природним середовищем. Він використовував вигнуті форми, що нагадують природні об'єкти, та місцеві матеріали, такі як камінь та кераміка (Рис.1.2.6).

Інтеграція ландшафту: Схили пагорба були майстерно інтегровані в дизайн парку, створюючи тераси, печери та інші елементи, що поєднують архітектуру з ландшафтом.

Кольорова експресія: Парк Гуель славиться своїми барвистими мозаїками, створеними з битого посуду та керамічної плитки. Ці мозаїки прикрашають лавки, стіни, сходи та інші елементи парку, додаючи їм яскравих акцентів та візуальної глибини (Рис.1.2.5).

Символізм: Мозаїки часто містять символи та зображення, що стосуються природи, релігії та каталонської культури.

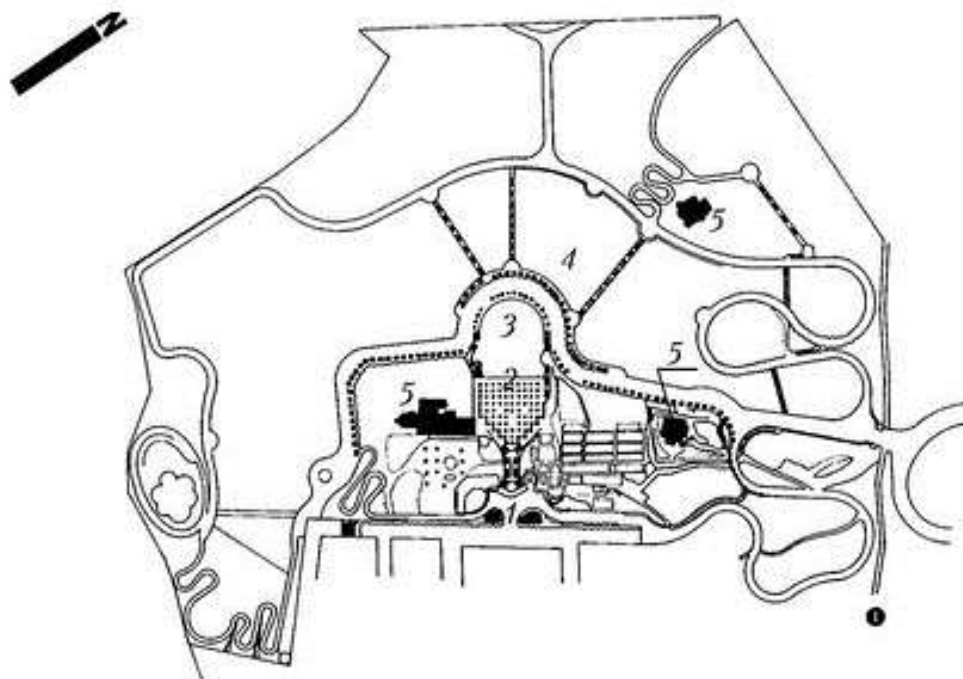

Рис.1.2.6. План парку Гуель[20].

Однією з характерних особливостей Парку Гуель є його еkleктичний архітектурний стиль, який поєднує елементи каталонського модернізму з органічними формами, натхненними природою. Свідомий естетичний Гауді відображається у спорудах парку, характеризованих хвилястими лініями, яскравими керамічними плитками та уявними мотивами. Іконічна змієва лава, прикрашена мозаїчними плитками, що відомі як "тренкадіс", вививається навколо головної тераси, пропонуючи панорамні види на місто знизу. Іншими помітними особливостями є капризний фонтан з драконом на вході, Зал Колон з деревоподібними колонами та віадукі, прикрашені складними мозаїками.

Окрім архітектурних чудес, парк Гуель має глибоке культурне значення як символ каталонської ідентичності та художньої творчості. Гауді черпав натхнення з каталонських традицій, фольклору та природних форм, наповнюючи парк почуттям регіональної гордості та культурної спадщини. Крім того, парк Гуель є свідченням духу співпраці руху модернізму, який прагнув відродити каталонське мистецтво та архітектуру в період культурного відродження.

На знак визнання його архітектурної важливості та культурної цінності парк Гуель був визначений ЮНЕСКО як об'єкт Всесвітньої спадщини в 1984 році. Це престижне призначення підкреслює універсальне значення парку як шедевра людської творчості та відображення культурного розмаїття Барселони. Будучи об'єктом спадщини, що охороняється, парк Гуель продовжує надихати художників, архітекторів і відвідувачів з усього світу, слугуючи живим свідченням тривалої спадщини Гауді.

1.3 Фактори і умови ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Культурна спадщина відіграє ключову роль у формуванні та збереженні ідентичності суспільства. Однак, через час і природні чинники, багато об'єктів культурної спадщини піддаються зносу та руйнуванню. Реновація цих об'єктів вимагає комплексного підходу, який враховує різноманітні фактори та умови.

Дослідження можливостей покращення стану об'єктів спадщини необхідно проводити з урахуванням різних аспектів, які впливають на їхнє відновлення в межах міських територій.

Ключовими аспектами ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини є:

- історично-культурні аспекти,
- екологічні чинники,
- економічні перспективи,
- технологічні можливості,
- соціальні впливи,

- естетичні вимоги.

Перед початком реновації необхідно провести ретельний аналіз історичного контексту об'єкта. Це включає дослідження його походження, значення для культурної спадщини та історичні події, які вплинули на його стан. Розуміння історичного контексту допомагає зберегти аутентичність об'єкта під час реновації (Рис.1.3.1).

Рис. 1.3.1. Історико-культурний аспект на прикладі археологічного парку Пафоса, Кіпр [21].

Екологічні фактори включають у себе питання про боротьбу з негативним впливом людської діяльності на природне середовище (Рис.1.3.2).

Наприклад, шумове забруднення, яке виникає від руху залізниць та автотранспорту, є одним з таких факторів. Для зменшення його впливу слід узгоджувати місця відпочинку з віддаленими від транспортних магістралей.

Рис.1.3.2. Екологічні чинники [22].

Фактором, також належним до категорії екологічних аспектів, є світлове забруднення, яке виникає внаслідок використання штучних джерел освітлення, що може впливати на біологічні процеси рослин та тварин, що мешкають у паркових територіях.

Група економічних чинників відноситься до забезпечення стабільних доходів парку через створення відповідних місць для генерації прибутку (Рис.1.3.3).

Одним з таких чинників є розташування потенційно прибуткових зон ближче до активних пішохідних маршрутів. У вхідних зонах парку можуть бути розміщені каси (якщо він передбачає платний вхід), кіоски з продажем кави, сувенірів тощо. На місцях перетину активних пішохідних маршрутів доцільно розміщувати заклади громадського харчування, атракціони, видовищні споруди, а також місця для проведення тимчасових або постійних виставок.

Рис.1.3.3. Економічні перспективи [23].

Група технологічних факторів пояснюється застосуванням інноваційних технологій та механізмів для автоматизації обслуговування парку.

Один із таких факторів - це використання технічних засобів для обслуговування парку. Це включає в себе створення систем автономного освітлення, іригаційних систем для зрошування та збирання дощової води, використання вакуумних сміттєпроводів, електрогенеруючих тренажерів, встановлення розумних лавок з USB-портами для зарядки електронних пристроїв, а також створення мережі Wi-Fi на території парку (Рис.1.3.4).

Також до технологічної групи належить розумне середовище, яке може бути реалізоване шляхом створення сучасної цифровізованої системи моніторингу парку. Ця система збирає інформацію про стан навколишнього середовища, якість повітря та стан деревних насаджень, обробляє та передає дані на сервер. Також вона включає системи спостереження за безпекою паркової зони та реалізує єдиний механізм, який може автоматично керувати життєдіяльністю парку без постійного втручання людини.

Рис.1.3.4. Станції питної води та USB зарядні станції як приклад технологічних факторів [24,25].

Реновація об'єктів культурної спадщини вимагає використання відповідних технічних методів та матеріалів. Однак, не завжди технічні рішення можуть бути застосовані безпосередньо через обмеження, пов'язані зі збереженням аутентичності та станом об'єкта. Підбір оптимальних технічних рішень є важливим етапом у процесі реновації.

Соціальна сфера факторів пов'язана з урахуванням потреб відвідувачів парку, які є різноманітними і можуть включати різні групи населення. Паркове середовище має бути організоване таким чином, щоб було зручно і комфортно для всіх категорій людей.

Ця категорія факторів включає розгляд різних потреб відвідувачів парку, які можуть бути забезпечені через розумне розміщення різноманітних функціональних зон та прогулянкових маршрутів між ними. Серед них можуть

бути спортивні майданчики, ігрові зони для дітей, зони відпочинку для людей похилого віку, місця розваг (включаючи атракціони для всіх вікових груп, прокат катамаранів на озері та інше), освітній простір для виставок, майстер-класів, лекцій, організація літнього кінотеатру, а також зони для виходу собак та громадського харчування.

Ще одним важливим соціальним аспектом є безбар'єрність паркового середовища. Це означає, що парк має бути доступним для всіх без обмежень у руху, включаючи людей з обмеженими можливостями або матерів з дітьми-калясками (Рис.1.3.5).

Рис.1.3.5. Безбар'єрність просторів як соціальний аспект ландшафтно-планувальної організації [26].

Група естетичних факторів зосереджена на створенні гармонійного та мистецьки виразного паркового середовища.

Одним з таких факторів є благоустрій та озеленення парку, за допомогою яких формується привабливе та безпечне місце відпочинку громадян (Рис.1.3.6).

Також до естетичної групи факторів відноситься відповідність використаної колірної палітри тематиці парку та функціональним зонам. Наприклад, навчальна зона може містити контрастні кольори, тоді як зона для відпочинку має бути виконана в приємних та помірних відтінках холодної палітри. Для дитячої зони рекомендується використовувати кольори, які

відповідають віку дітей, щоб створити привабливий простір, який не викликає негативних емоцій у відвідувачів.

Реновація об'єктів культурної спадщини є складним та багатоаспектним процесом. Для успішної реалізації проектів необхідно враховувати різноманітні фактори та умови, такі як історичний та соціокультурний контекст, технічні можливості та обмеження, а також належне фінансування. Лише комплексний підхід забезпечить збереження та відновлення об'єктів культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Рис.1.3.6. Естетичний фактор відтворений у роботі з рельєфом, озелененням, матеріалами та МАФами[27].

Висновки до розділу 1

Після аналізу наукових публікацій та досліджень можна зробити висновок, що об'єктів культурної спадщини отримали значну увагу від дослідників у зв'язку з різноманітністю та можливістю опрацювання у ландшафтному середовищі. Особливий акцент був зроблений на оцінку та збереження історичного значення, естетичну оцінку та функціональне зонування зон де знаходяться об'єкти. Проте, важливий аспект, яким є використання технологічних підходів у ландшафтно-планувальній організації парків, досить повноцінно не розглядається в вітчизняних дослідженнях. Це свідчить про

необхідність заповнення цієї прогалини і вивчення можливостей використання інноваційних технологій у процесі відновлення історичного середовища.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що історичні паркові простори набувають значення як місця відпочинку та розваг у міському середовищі, а також займають особливе місце у таких організаціях як ЮНЕСКО. Важливо також зазначити, що фактори та умови ландшафтно-планувальній організації об'єктів культурної спадщини є взаємопов'язаними та вимагають комплексного підходу при їх врахуванні, включаючи історико-культурні, екологічні, економічні, технологічні, соціальні, та естетичні аспекти.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

2.1. Прийоми ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

До прийомів ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини можна віднести:

Прийом озеленення ландшафту є най розповсюдженим. Ландшафтне озеленення - це процес проектування та вдосконалення зовнішнього вигляду ділянки за допомогою рослин, дерев, елементів жорсткого благоустрою та інших компонентів. Це може бути чудовим способом підвищити естетичну цінність ландшафту, створити більш приємний простір для відпочинку на свіжому повітрі та покращити екологію середовища.

Даний прийом зустрічається по всьому світу та має ключові аспекти, такі як:

- Посадка дерев та рослин: Саджання дерев та кущів може допомогти збільшити кисневий обмін, покращити якість повітря, зменшити вуглекислий газ та знизити температуру, тим самим утворюючи мікроклімат (Рис.2.1.1).

Рис.2.1.1. Приклад застосування прийому озеленення через посадку дерев та сезонних квітів.[28].

- Створення клумб: Даний аспект створює різноманіття кольорів в різну пору року, може направляти до якогось об'єкта створюючи умовний «шлях», та сприяє підняттю настрою та загального самопочуття відвідувачів.
- Використання зелених дахів на МАФах: Покриття дахів рослинами допомагає зменшити зливання дощової води, зберігає енергію та покращує якість повітря.

Рис.2.1.2. Приклад застосування прийому озеленення через використання плит з виїмками під газон .[29].

- Покриття паркінгових зон точковим озелененням також сприяє гармонійному сприйняттю ландшафтного середовища (Рис.2.1.2).

Прийом світлового шоу, зазвичай відомий як інсталяція світлового обладнання для створення різноманітних ефектів, відтворення образів або атмосфери, знайшов своє застосування в ландшафтному плануванні.

Ландшафтне планування є ключовим елементом створення природних та міських середовищ, які відповідають потребам сучасного суспільства. Однак, разом із зростанням уваги до естетичних та функціональних аспектів ландшафтного дизайну, виникає питання щодо використання новітніх технологій для створення неповторних вражень.

Рис.2.1.3. Приклад застосування прийому світлового шоу використанням LED-підсвітки фонтанів та інших об'єктів.[30].

Світлове шоу може бути застосоване в ландшафтному дизайні за допомогою різних технік, включаючи встановлення точкових джерел світла, використання LED-підсвічування, проектування світлових фонтанів та інші. Використання світлового шоу може відтворювати різноманітні ефекти, такі як зміна кольору, тіні, відображення образів, а також створювати атмосферу в спеціально спроектованих місцях (Рис.2.1.3).

Світлове шоу відкриває широкі можливості для архітектурного виразу в ландшафтному дизайні. Воно дозволяє створювати унікальні враження та акцентувати архітектурні особливості пейзажу. Наприклад, підсвічування різних елементів ландшафту може підкреслити їх форми та структури, а змінна колірна палітра може додати атмосфери та настрою до навколишнього простору (Рис.2.1.4; 2.1.5).

Рис.2.1.4. Приклад застосування прийому світлового шоу за допомогою використання незвичайних форм освітлення алей.[31].

Не зважаючи на те, що світлове шоу є досить ефектним засобом додавання вишуканості до ландшафту, важливо враховувати його вплив на екологічну рівновагу. Використання енергоефективних джерел світла, таких як LED-лампи, та розумне планування освітлення може допомогти зменшити негативний вплив на довкілля та дику природу.

Рис.2.1.5. Приклад застосування прийому світлового шоу за допомогою використання різних напрямків променів освітлення алей.[32].

Прийом світлового шоу виявляється цінним інструментом у ландшафтному плануванні, який може покращити архітектурну естетику та забезпечити ефективне використання енергоресурсів. Наслідком його впровадження є створення неповторних та захоплюючих ландшафтів, які задовольняють як естетичні, так і екологічні вимоги.

Прийом доповненої реальності

Доповнена реальність (Augmented Reality - AR) набуває значного застосування в різних сферах, включаючи ландшафтно-планувальну організацію.

Рис.2.1.6. Приклад застосування прийому доповненої реальності за допомогою використання скляних стендів з додатковою інформацією.[33].

Використання методу доповненої реальності у ландшафтно-планувальній організації може проявлятися у таких формах як:

- Створення скляних стендів біля історичних пам'яток, на яких контуром доповнена архітектура, яка була зруйнована часом чи будь яким іншим чинником (Рис.2.1.6).

- Відтворення архітектурних пам'яток чи їх частин за допомогою невагомих конструкцій, що надають спостерігачу уяву знаходження у просторі того чи іншого об'єму (Рис.2.1.7).
- Підсвітка недостаючих фрагментів архітектури за допомогою дронів чи точкового освітлення, що створює завершену картину середовища навіть у темний період дня (Рис.2.1.7).

Хоча використання AR у ландшафтному проєктуванні має безліч переваг, воно також постає перед рядом викликів, таких як:

- Технічні обмеження: На сьогоднішній день технічні обмеження, такі як обмежені можливості апаратного забезпечення та точність слідкування, можуть обмежувати ефективність AR у ландшафтному проєктуванні.
- Проблеми використання у відкритих просторах: Використання AR у відкритих ландшафтах може стикатися з проблемами, такими як недостатнє освітлення або велика кількість рухливих об'єктів.

Рис.2.1.7. Приклад застосування прийому доповненої реальності за допомогою використання невагомих конструкцій в комбінації з підсвіткою.[34].

Незважаючи на ці виклики, перспективи використання AR у ландшафтному проектуванні залишаються великими. З подальшим розвитком технологій та досліджень можливо вирішити багато із зазначених проблем.

Доповнена реальність відкриває нові можливості для ландшафтного проектування, полегшуючи візуалізацію, взаємодію та аналіз проектів.

2.2. Засоби ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Засобами ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення можуть виступати:

Архітектурно-ландшафтні засоби - це організація паркової території за допомогою об'ємно-просторового планування, яке поєднує природні та створені елементи в єдину композицію. Ці засоби включають в себе як природні, так і штучні компоненти середовища парку.

- Природні компоненти включають в себе:
 - рельєф, який описує нерівності поверхні парку з їхніми унікальними характеристиками (Рис.2.2.1);
 - рослинний покрив, який включає існуючі дерева та чагарники.

Рис.2.2.1. Приклад застосування природних компонентів (водойм). [35].

- Штучні компоненти включають в себе:
 - малі архітектурні споруди, такі як павільйони, навіси, інформаційні стенди тощо, які можуть мати різний зовнішній вигляд та

призначення (Рис.2.2.2);

Рис.2.2.2.Приклад застосування штучних засобів типу декоративної огорожі.[36].

- елементи дорожнього покриття, такі як шляхи та майданчики, які відіграють важливу роль у візуальному сприйнятті паркового простору. Матеріали, використовувані для дорожнього покриття, повинні відповідати вимогам якості та можуть бути зі штучних, природних або комбінованих матеріалів (Рис.2.2.3).

Рис.2.2.3.Приклад застосування різноманітного дорожнього покриття.[37].

- Візуальна сигналізація - це плакати, покажчики, вивіски, піктограми,

таблички, схеми та інші засоби. Чітка система візуальної сигналізації допомагає організувати парковий простір, ідентифікувати різні об'єкти та орієнтувати відвідувачів (Рис.2.2.4).

Рис.2.2.4.Приклад застосування візуальної сигналізації.[38].

- Геопластика - це внесення штучних змін у природний рельєф або створення нового. Це може включати підпірні стінки, земляні насипи, пагорби, сходи, пандуси тощо. Геопластика може вирішувати практичні проблеми, такі як акустичні, шляхом створення земляних валів або пагорбів, а також мати декоративну функцію (Рис.2.2.5).

Рис.2.2.5. Приклад застосування геопластики для організації спортивних майданчиків та амфітеатру. [39].

Інженерно-технологічні засоби ландшафтно-планувальної організації включають:

- Автоматизовані системи зрошення та дренажу, які дозволяють автоматично здійснювати зрошення певних ділянок парку без потреби постійного контролю людини. Ці системи можуть бути різного типу, такі як дощувальні, крапельні або спринклерні, і призначені для поливу клумб, газонів та дерев (Рис.2.2.6).

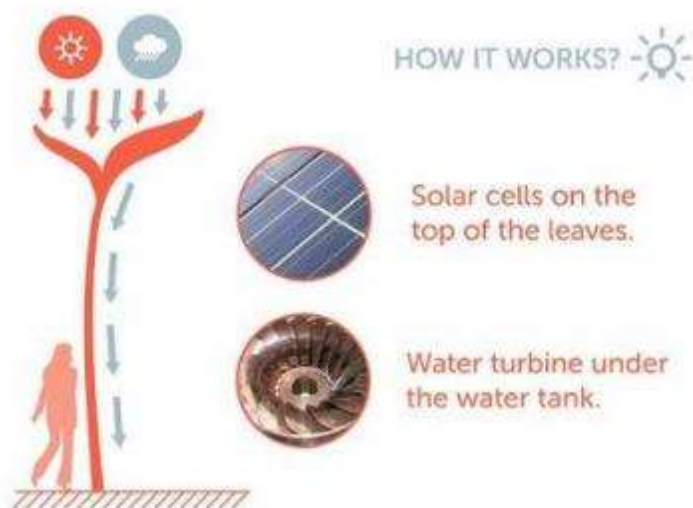

Рис.2.2.6.Приклад застосування геопластики для організації спортивних майданчиків та амфітеатру.[40].

- Системи автономного освітлення, які складаються зі світлодіодних світильників, опори та сонячних панелей або вітрогенераторів. Ці системи генерують електричну енергію з сонячної або кінетичної енергії вітру, що дозволяє забезпечити освітлення деяких ділянок парку без необхідності прокладання дротів. Вони також можуть бути інтегровані з розумними системами освітлення та іншими елементами міської інфраструктури (Рис.2.2.6).
- Світлові інсталяції, які розміщуються для підсвічування тематичних зон, споруд або елементів мистецтва в парку. Розміщення цих інсталяцій визначається геометричними характеристиками парку та його архітектурними особливостями (Рис.2.2.7).

Рис.2.2.7.Приклад застосування світової інсталяції.[41].

Ідейно-композиційні засоби ландшафтно-планувальної організації
включають:

- Елементи монументально-декоративного мистецтва, такі як пам'ятники, монументи, декоративні панно, скульптури та інші композиції. Вони призначені для підкреслення основних архітектурних елементів парку, створення просторових орієнтирів та вираження унікальності ландшафту. Важливо дотримуватися відповідності масштабу скульптур оточуючому простору та зберігати тематичну цілісність парку (Рис.2.2.8).

Рис.2.2.8.Приклад застосування монументально-декоративного мистецтва через скульптуру.[42].

- Елементи благоустрою, такі як альтанки, перголи, декоративні огорожі, трельяжі, берсо, урни для сміття та ігрові майданчики для дітей. Вони використовуються для створення зон відпочинку, розділення простору на функціональні зони та забезпечення комфорту відвідувачів парку. Ці елементи можуть бути виконані з різних матеріалів і мати різноманітні форми, сприяючи різноманітності та естетичному вигляду парку (Рис.2.2.9).

Рис.2.2.9.Приклад елемента благоустрою.[43].

- Ігрові майданчики для дітей та елементи спортивних зон, призначені для розвитку фізичних та спортивних навичок у відвідувачів парку. Вони обладнані різноманітними спортивними та розважальними приладами, які відповідають потребам різного віку та інтересам користувачів (Рис.2.2.10).

Рис.2.2.10.Приклад застосування ігрового майданчика для дітей.[44].

- Деревні групи включають в себе проектні насадження у ландшафтно-планувальній організації, такі як дерева-одинаки (солітери), масиви, групові насадження, алейні насадження, рядові посадки, куртини, партери, вертикальне озеленення, газони та квітники. Вони є ключовим елементом створення просторової композиції у ландшафтному середовищі. При виборі та комбінуванні рослинних груп дотримуються наступних принципів: екологічного, типологічного, систематичного,

фізіономічного та естетичного. Екологічний принцип враховує біологічні потреби рослин та умови місцезростання, щоб забезпечити гармонійну взаємодію рослин з оточуючим середовищем (Рис.2.2.11).

Рис.2.2.11.Приклад групи квітучих дерев.[45].

Так, використання широкого спектру засобів при ландшафтно-планувальній організації є важливим для створення сучасного, екологічно-орієнтованого та естетично привабливого простору. Комбінація архітектурно-ландшафтних елементів, які включають рельєф, водні об'єкти, рослинні насадження та інші, разом з інженерно-технологічними рішеннями, такими як автоматичні системи поливу та освітлення, дозволяє створити комфортний та функціональний простір для відпочинку та розваг. Додавання ідейно-композиційних елементів, таких як монументально-декоративне мистецтво, благоустрій та деревні групи, доповнює ландшафт естетичними та культурними аспектами, надаючи йому унікального характеру та ідентичності. Такий комплексний підхід допомагає створити

Етапи методу функціонального зонування:

Аналіз території. Перший етап передбачає детальний аналіз ландшафту, природних умов, клімату, гідрографії та інфраструктури. Цей аналіз допомагає зрозуміти потенціал та обмеження території.

Визначення функцій. На цьому етапі визначаються основні функції, які має виконувати територія. Це може бути підприємництво, рекреація, житлово-комунальне господарство, екологічний захист тощо (Рис.2.3.2).

Функціональні зони	Загальноміські парки			Районні парки
	площа зони, % від загальної площі	Кількість відвідувачів, %	Норма площі на відвідувача, м ²	площа зони, % від загальної площі
1	2	3	4	5
Культурно-масових заходів	5 – 17	15	30 – 40	15 – 30
Тихого відпочинку та прогулянок	50 – 75	30	200	15 – 45
Культурно-просвітніх закладів	3 - 8	25	10 - 20	5 - 35
Відпочинку дітей	5 - 10	9 - 10	80 - 170	0,5 - 1
Культурно-оздоровча	10 - 20	20	75 - 100	0,5 - 25
Господарська	1,5	-	-	0,5

Рис.2.3.2.Співвідношення функціональних зон парку.[46].

Розробка зонування. Після визначення функцій проводиться розробка концепції функціонального зонування, в якій встановлюються межі та області для кожного виду діяльності.

Узгодження і впровадження. Останній етап включає узгодження запропонованих змін з різними зацікавленими сторонами та впровадження зонування в практику.

Функціональне зонування парку залежить від природних умов, міського оточення, оцінки розміщення найближчих зупинок громадського транспорту та функціонального призначення самого парку. Функціональне зонування визначається розміщенням різних зон парку відносно одна одної. При цьому необхідно враховувати інтенсивність використання різних елементів парку в різні пори року (Рис.2.3.3).[46].

Зазвичай, у парку формується декілька функціональних зон, площі яких у відсотках до загальної його території коливаються у наступних межах:

- видовищна - 5%;
- заклади культури 5%;
- фізкультурні і спортивні споруди - 15%;
- дитячий відпочинок - 5%;
- відпочинок дорослих - 60%;
- господарські споруди - не більше 4%.

Усі функціональні зони повинні бути пов'язані між собою добре спланованими алеями і доріжками. Важливу роль при цьому відіграє рослинність, яка формує пейзажні композиції. [46].

Величина, розташування і взаємозв'язок функціональних зон складають принципову структуру об'єкта, у формуванні якої прослідковуються певні закономірності:

- природне середовище зберігається, як правило, в зонах тихого відпочинку, на значній віддалі від головного входу, в центральній частині з максимальним віддаленням від забудованих територій. Зона характеризується природним мальовничим ландшафтом та має невелику кількість будівель;

- масово-видовищна зона, яка розташовується зазвичай поблизу входів, характеризується поєднанням відкритих просторів з архітектурними об'єктами. В даній зоні влаштовують основні планувальні зв'язки, споруди та будівлі, ділянки з ігровими атракціонами та майданчиками. Зона розташовується на рівнинному рельєфі та розраховується на високу щільність потоку відвідувачів;

- зона культурно-освітніх заходів споруди можуть розташовуватися розосереджено в межах зони;

- у спортивній зоні більшу частину території займають ділянки з перетвореним ландшафтом (опущені ядра стадіону, вирівняні ігрові майданчики чи бігові доріжки) і зеленими насадженнями, які виконують розмежувальні, захисні й огорожувальні функції. Ця зона забезпечується

самостійними входами і в'їздами;

- дитяча зона розташовується поблизу входів, інколи в комплексі з масово-видовищною, причому більша частина території має знаходитися під наметом насаджень і захищатися від вітру;

- господарська зона розташовується на периферії парку з обов'язковим виїздом на прилеглі вулиці.

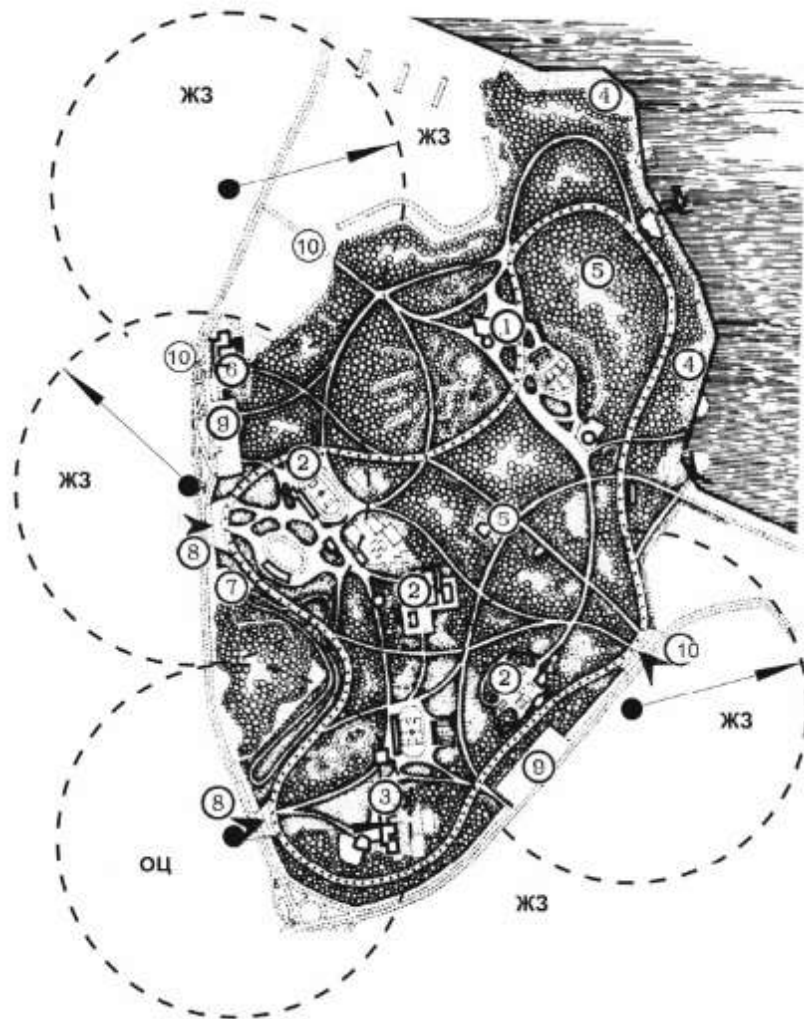

Схема І. Родичкіна: 1 – зона культурно-масових заходів; 2 – спортивна зона; 3 – зона дитячого відпочинку; 4,5 – зона тихого відпочинку; 6 – господарська і адміністративна зона; 7 – головний маршрут парку; 8 – головні входи до парку; 9 – автостоянки; 10 – другорядні входи; ОЦ – загальноміський центр; ЖЗ – житлові території; • – зупинки громадського транспорту

Рис. 2.3.3. Приклад функціонального зонування парку.[47].

Часто в парках для зосередження відвідувачів передбачають розвантажувальну міжзональну площу. Вона є своєрідним об'єднуючим вузлом функціональних зон. Розташована на вході в парк, вона може бути початком головної алеї, а також місцем розташування об'єктів обслуговування відвідувачів: продаж книг, харчування, інформації тощо. З цієї міжзональної площі можна пройти в будь-яку зону парку, не пересікаючи перед цим іншу, що дозволить уникнути транзитного руху відпочиваючих. Вхідна площа може бути місцем проведення масових та ви довищних заходів.[46].

Метод об'ємно-просторового планування

У сфері ландшафтного дизайну відзначають два основних стилі: регулярний та пейзажний. Регулярний стиль характеризується використанням геометричних форм у плануванні, асиметричною розсадкою рослин, чіткою організацією архітектурних елементів та водних об'єктів.

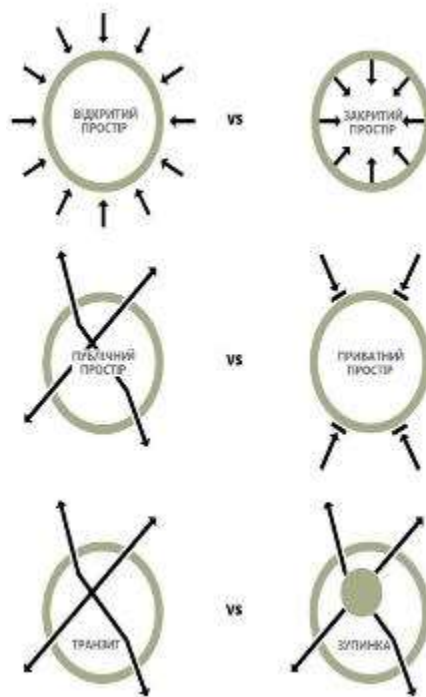

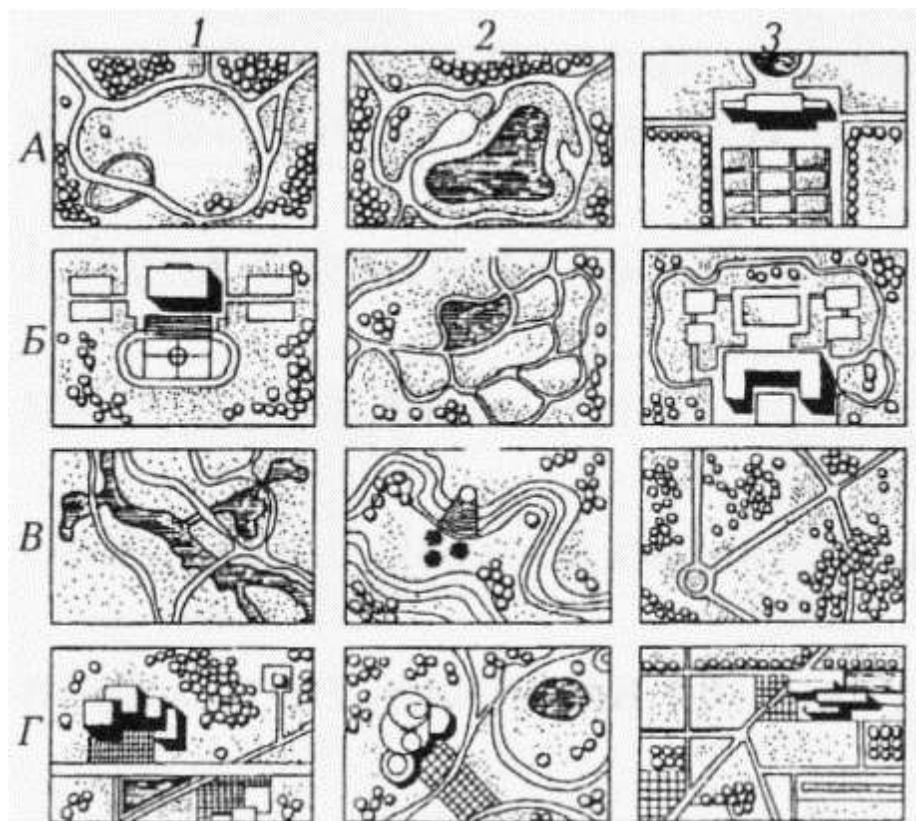
Рис. 2.3.4.Схема різних типів просторів.[48].

Композиція створюється на основі простих геометричних фігур, що забезпечує ясне сприйняття обраного стилю. Цей підхід найбільш ефективний на рівній місцевості.

Характеристика пейзажного стилю вказує на відмінності у розміщенні

стежок, формах галявин та водних об'єктів, використанні рельєфу, розташуванні архітектурних деталей та насадженні рослин. Ландшафт у цьому стилі формується з урахуванням природних принципів, але не завжди повністю копіює природу. Застосування пейзажних методів дозволяє ефективно вирішувати завдання на територіях з різним рельєфом .

У сфері ландшафтного мистецтва простір поділяється на відкритий та закритий. Парк включає в себе відкриті (водні поверхні, галявини) і закриті (ліси, гаї, забудовані території) зони. Співвідношення цих зон визначає композицію та вигляд парку. Цілісність паркової композиції досягається взаємозв'язком окремих елементів, які об'єднуються не лише загальною концепцією, але й спільною композиційною віссю. У ландшафтному парку ключову роль у композиції відіграє головний маршрут, що повинен охоплювати всі функціональні зони парку. (Рис.2.3.5).

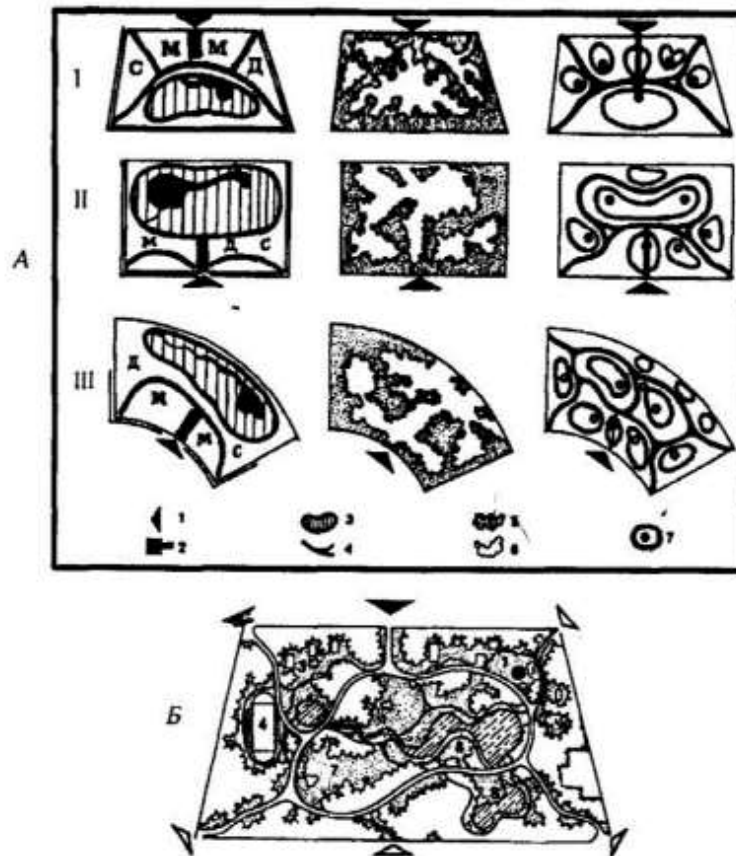

*А - створення домінанти: 1 - галявина, 2 - водойма, 3 - споруда;
 Б - функція: 1 - спортивний парк, 2 - ботанічний сад, 3 - дитячий садок;
 В - ландшафтний фактор: 1 - водойми, 2 - рельєф, 3 - рівнина;
 Г - планувальна єдність споруд, планування насаджень*

Рис. 2.3.5. Єдність композиції.[46].

Методи формування об'ємно-просторових рішень включають:

- комбінацію різних типів просторів (відкриті, напіввідкриті, закриті), одно- та багатопланових ландшафтів з використанням прилеглих пейзажних елементів (Рис.2.3.4);
- збалансований розмір та образне оформлення простору в паркових композиціях;
- систематичний розподіл паркового простору відповідно до певного плану та сценарію, розробленого ландшафтним архітектором, для розкриття задуму та ідеї. (Рис.2.3.6).

Взаємозв'язок функціональної, ландшафтної і планувальної структур парку:

- А — варіанти (I- II) взаємозв'язку: 1 — головний вхід: 2 — напрямок основних потоків відвідувачів. Зони: 3 — прогулянкового відпочинку (М - масово-видовищна; Д — дитяча; С — спортивна); 4 — пішохідні шляхи; 5 — відкриті ландшафти; 6 — закриті ландшафти: 7 - структурні утворення та їх центри;

- *Б* — схема генерального плану за 1 варіантом: 1 — атракціони; 2 - дитяче містечко; 3 — спортивні майданчики; 4 — стадіон; 5 — спортивна водойма; 6 — приозерна галявина; 7 — лісова галявина; 8 — озеро

Рис. 2.3.6. Взаємозв'язок функціональної, ландшафтної і планувальної структур парку.[46].

У ландшафтному мистецтві композицією вважається організація просторових форм паркового об'єкта в певному поєднанні, яке забезпечує гармонійну єдність простору, що створюється за ідеями архітектора.

Метод ревіталізації історично-паркового середовища

Архітектурно-ландшафтна ревіталізація – це процес відновлення історичних об'єктів та забезпечення їх довгострокового функціонування і відновлення архітектурної інтеграції в ландшафт. Цей процес включає в себе реконструкцію історичних об'єктів, відновлення архітектурних форм і відтворення історичних матеріалів, а також відновлення ландшафтної краси та забезпечення збереження історичних об'єктів. Це потребує професійної діяльності архітекторів, ландшафтних архітекторів, інженерів та інших професіоналів.[49].

Архітектурно-ландшафтна ревіталізація дозволяє:

- зберегти історичні об'єкти;
- покращити функціональність історичних об'єктів;
- покращити життєвість історичних місць;
- забезпечити довгострокову привабливість історичних місць;
- забезпечити безпечність історичних об'єктів та запобігти їх знищенню;
- покращити туристичну привабливість місць історичної пам'яті.

Ревіталізація ландшафтних об'єктів – це процес переробки та перетворення природних середовищ, з метою створення більш привабливого середовища для людей.

Ревіталізація ландшафтних об'єктів включає в себе забезпечення доступу до води, забезпечення санітарно-гігієнічних умов, реконструкцію чи створення парків та садів, модернізацію доріг та шляхів, відновлення і модернізацію малих архітектурних форм, зміну землі для агротехнічних цілей та багато іншого, що допоможе забезпечити більш зручний життєвий стиль для людей та підвищить красу території й привабливість для туристів.

Методи архітектурно-ландшафтної ревіталізації:

1. *Розробка місцевого плану розвитку*, полягає в розробці місцевого плану розвитку, який визначає цілі, стратегії та заходи для розвитку певного регіону, визначає першочерговість проєктів, включає дослідження об'єкту, проведення публічних обговорень, і містить проєкти реконструкції та відновлення архітектурних та ландшафтних об'єктів. Цей метод дозволяє визначити найкращі можливості для реконструкції та відновлення архітектурних та ландшафтних об'єктів та забезпечити їх надійний та доступний захист. [49](Рис.2.3.7).

Рис. 2.3.7.Комплексний план просторового розвитку.[50].

2. *Реставрація архітектурних та ландшафтних об'єктів* (в тому числі фрагментарна – найбільш цінних паркових композицій), спрямована на відновлення, збереження, відтворення і розкриття історичного, оригінального архітектурно-художнього вигляду, а також збереження ландшафтної організації парку-пам'ятки шляхом звільнення його від нашарувань, які не

мають цінності, з використанням матеріалів, які були використані при первісній будівництві. Цей метод дозволяє зберегти автентичність, історичну цінність архітектурних та ландшафтних об'єктів, включаючи їх архітектурні деталі, матеріали, колорит і стиль. Реставрація може бути застосована до будь-якого архітектурного або ландшафтного об'єкта, включаючи будівлі, мости, парки, пам'ятники, скульптури та інші. [49] (Рис. 2.3.8).

Рис. 2.3.8. Реконструкція Церкви Св. Василя у Овручі .[51].

3. *Реконструкція архітектурних та ландшафтних об'єктів*, передбачає відновлення та зміну архітектурних та ландшафтних об'єктів зі збереженням їх основної структури та форми, але з внесенням змін у функціональні або естетичні аспекти, що може включати перепланування внутрішніх просторів, зміну вигляду, додавання або зняття деяких елементів архітектури, спрямована на підвищення експлуатаційних якостей об'єкту і поліпшення його технічного стану таким чином, щоб задовольнити потреби місцевого споживача. Це дозволяє забезпечити збереження цінності та ідентичності архітектурних та ландшафтних об'єктів та їх безпечно та ефективно використання. [49] (Рис. 2.3.9).

Рис. 2.3.9. Реконструкція Церкви Св. Василя у Овручі .[52,53].

4. *Реновація архітектурних та ландшафтних об'єктів*, передбачає оновлення або покращення існуючих будівель з метою збереження їхньої структури, вигляду і функціональності. Процес може включати ремонт або заміну пошкоджених або застарілих елементів, реконструкцію просторів, покращення енергоефективності, модернізацію інженерних систем і технологій, а також оновлення дизайну та внутрішнього оздоблення. Реновація спрямована на покращення якості і життєвого циклу будівель, збереження їхнього історичного або культурного значення і адаптацію до сучасних потреб і стандартів. Головна мета реновації – збереження і вдосконалення наявних будівель з мінімальним втручанням у їхню оригінальну архітектурну цінність. [49].(Рис.2.3.10).

Рис.2.3.10.Реновація королівського музею Онтаріо, Торонто .[54].

5. *Регенерація архітектурних та ландшафтних об'єктів*, передбачає використання нових матеріалів та технологій для реконструкції та перебудови архітектурних та ландшафтних об'єктів. Метод допускає перебудову менш цінних елементів паркового ландшафту, при збереженні головної композиційної ідеї історичного парку, консервації окремих ділянок паркової території та забезпеченні спадкоємності нових елементів архітектурно-ландшафтної композиції. Це дозволяє забезпечити більш ефективно та екологічно дружнє використання архітектурних та ландшафтних об'єктів. [49].

6. *Адаптація архітектурних та ландшафтних об'єктів*, передбачає перетворення існуючого об'єкту з метою використання його для нових функцій або потреб. Цей процес передбачає зміни в плануванні, в організації простору та інфраструктурних системах, щоб відповідати новим потребам користувачів. Адаптація може включати перетворення існуючих приміщень та просторів на нові функціональні зони, розділення або об'єднання приміщень, додавання або видалення стін або перегородок, зміну систем опалення, вентиляції, електропостачання та інших інженерних комунікацій. Адаптація може також враховувати аспекти доступності, енергоефективності та сталого будівництва. Метою адаптації є збереження старої будівлі, використовуючи її

потенціал для нових цілей, збереження її історичного та культурного значення, а також як відповідь на зміни потреб суспільства. [49].

Принципи ревіталізації в архітектурі та ландшафтному дизайні включають наступне (Рис.2.3.11):

1. *Збереження природної різноманітності:* необхідно враховувати і зберігати різноманіття природних екосистем під час процесу ревіталізації.
2. *Інтеграція природних та архітектурних елементів:* забезпечення гармонійного поєднання природної краси та функціональності шляхом правильної інтеграції елементів довкілля та будівель.
3. *Екологічна стійкість:* розробка проекту з урахуванням екологічної стійкості та захисту природних ресурсів.
4. *Ефективне використання ресурсів:* максимально ефективно використання природних ресурсів, таких як вода, енергія та матеріали.
5. *Правильне планування:* розробка планів ревіталізації з урахуванням місцевих умов, обмежень проекту та його цілей.

Рис. 2.3.11. Принципи ревіталізації.

Мета ревіталізації історичної спадщини полягає в збереженні цінних архітектурних та ландшафтних об'єктів, їх відновленні та розширенні

функціонального призначення, збереженні культурної цінності для суспільства, забезпеченні стійкості території та стимулюванні соціальної активності у проблемних районах. Основним завданням є оживлення архітектурних пам'яток спільної східнослов'янської спадщини, їх інтеграція у життя населених пунктів та збереження як артефактів історичного образу регіону.

Висновки до розділу 2

До основних прийомів ландшафтно-планувальної організації відносяться: прийом озеленення, прийом світлового шоу та прийом доповненої реальності. Врахування цих прийомів під час ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини, дозволяє глибше оцінити проблему збереження та відновлення середовища та знайти рішення для його адаптації до сучасних потреб суспільства.

При ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини рекомендується застосовувати різноманітні засоби, включаючи архітектурно-ландшафтні, інженерно-технологічні та ідейно-композиційні. Серед архітектурно-ландшафтних можливостей варто враховувати рельєф, водні об'єкти, насадження рослин, архітектурні елементи, дорожні покриття, візуальні елементи та геопластику. Інженерно-технологічні рішення можуть включати автоматизовані системи поливу та дренажу, автономне освітлення та світлові інсталяції. У сфері ідейно-композиційних можливостей варто розглядати елементи монументально-декоративного мистецтва, благоустрій та озеленення. Комплексне використання цих засобів дозволяє створити сучасний, екологічно чистий та естетичний ландшафтний простір.

Розглянувши три методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини, серед яких : *метод функціонального зонування, метод об'ємно-просторового планування та метод ревіталізації історично-паркового середовища* . *Метод функціонального зонування* полягає у поділенні території на різні зони з відповідними функціональними призначеннями, кожна з яких призначена для певних видів діяльності або

виконання конкретних завдань. Цей підхід сприяє оптимізації використання земельних ресурсів, забезпечуючи баланс між соціальними, екологічними та економічними потребами. *Метод об'ємно-просторового планування* включає: комбінацію типів просторів, їх розмір та систематичний розподіл. Даний метод націлений на створення гармонійного середовища, яке задовольняє потреби відвідувачів, забезпечує збереження природи та забезпечує стійкий розвиток. *Метод ревіталізації історично-паркового середовища* полягає у створенні місця де будуть співіснувати історичні особливості ландшафту чи окремих архітектурних об'єктів з їх збереженням (або відновленням, реконструкцією, реставрацією, тощо) та сучасні ідеї, потреби та засобами облаштування.

РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЯ»

3.1. Аналіз вихідної ситуації

Назва об'єкту: парк «Херсонська фортеця»

Проектна ділянка розташована у м. Херсон. (Рис. 3.1.1)

Площа проектуємої ділянки: 27га.

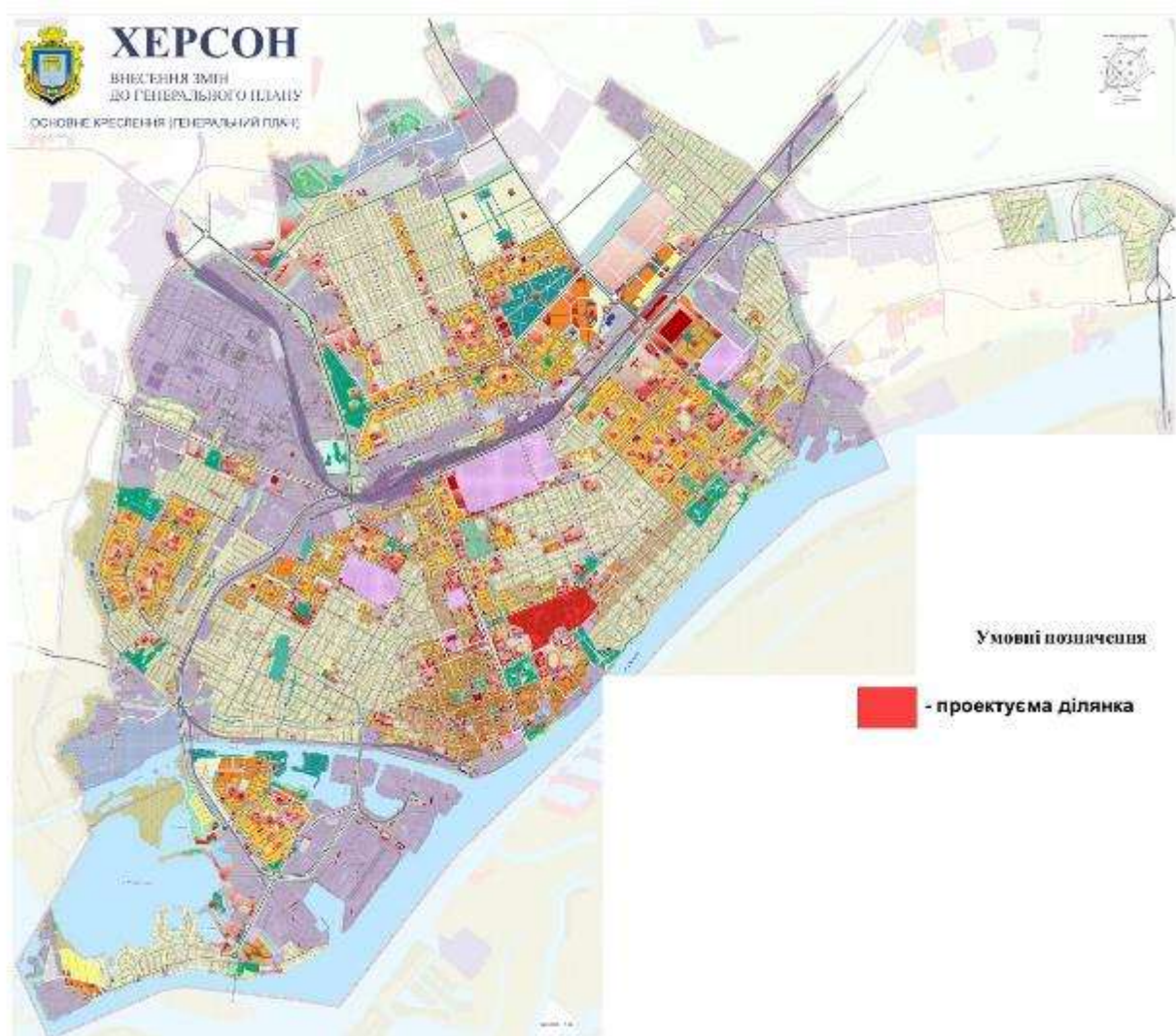

Рис.3.1.1. План міста з позначенням ділянки.

Земельна ділянка парку межує з:

- На півночі – з вул. Небесної сотні (житлова забудова, частні сектори, садочок, кілька корпусів коледжу та гуртожиток)

шляхів: загальноміського та районного значення. Також на розі вулиць Небесної сотні та Кременчуцька знаходиться розв'язка з круговим рухом. Окремо варто виділити запроєктовану реконструкцію вулиць Перекопська, Кременчуцька та проспект Ушакова (Рис.3.1.3).

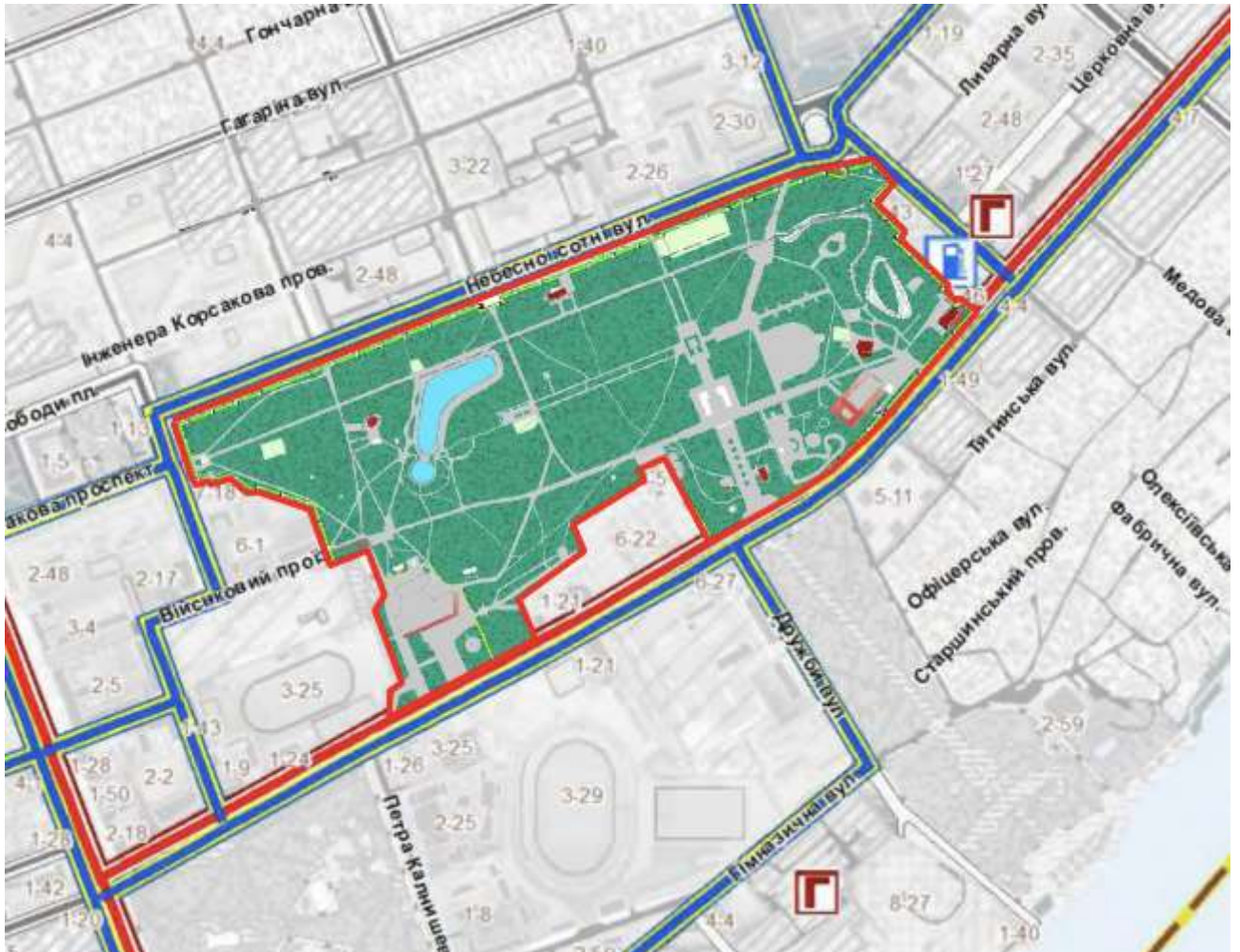

Умовні позначення:

Рис.3.1.3.Схема магістралей та транспортних розв'язок.

Громадський транспорт проходить по всіх прилягаючих до парку вулицях. На вул. Небесної сотні знаходяться дві зупинки призначені для автобусів. На вул. Перекопській є одна зупинка для тролейбусів та автобусів (Рис.3.1.4).

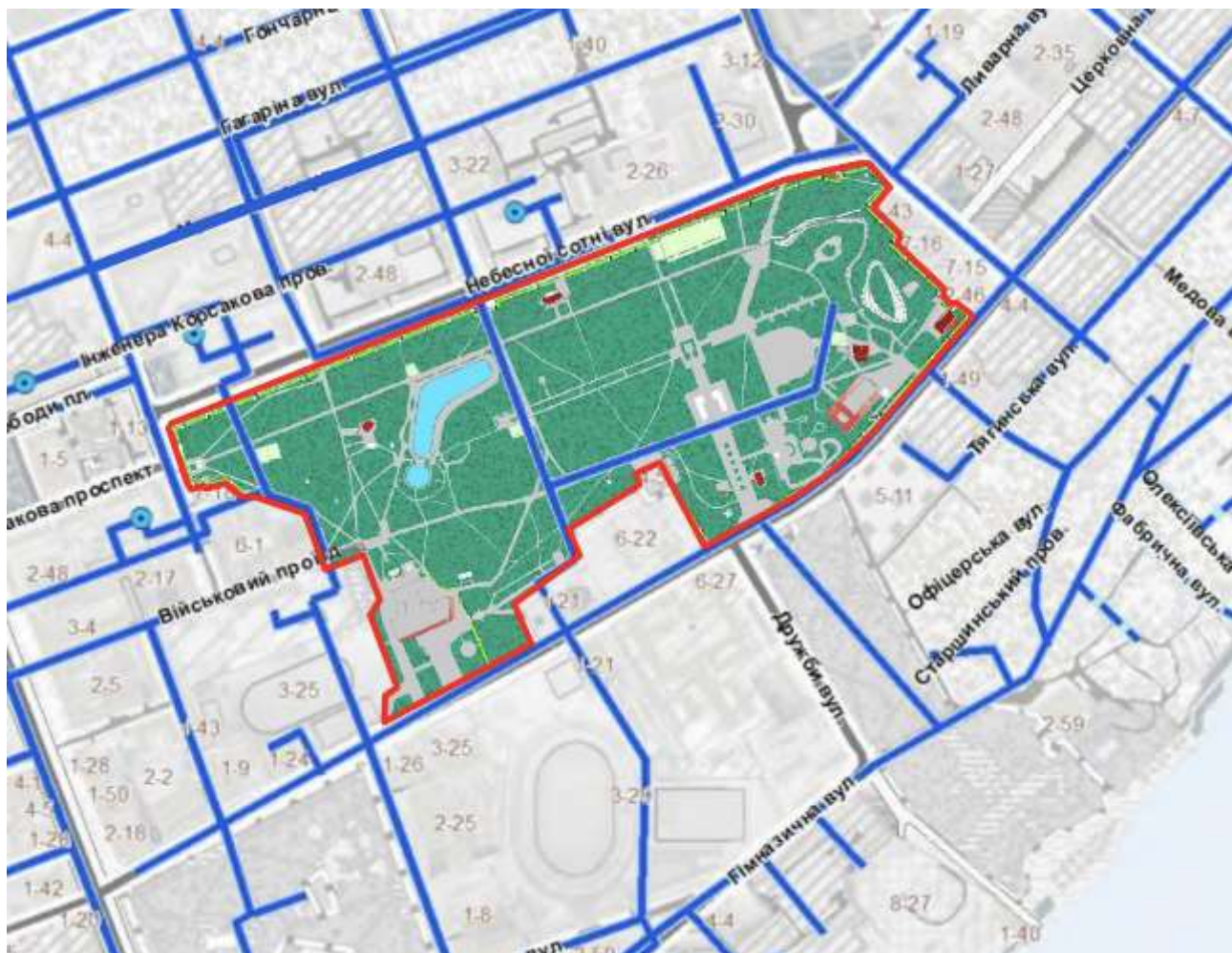

Умовні позначення:

Рис.3.1.4.Схема руху громадського транспорту.

Стосовно електропостачання, поряд з парком «Херсонська фортеця»

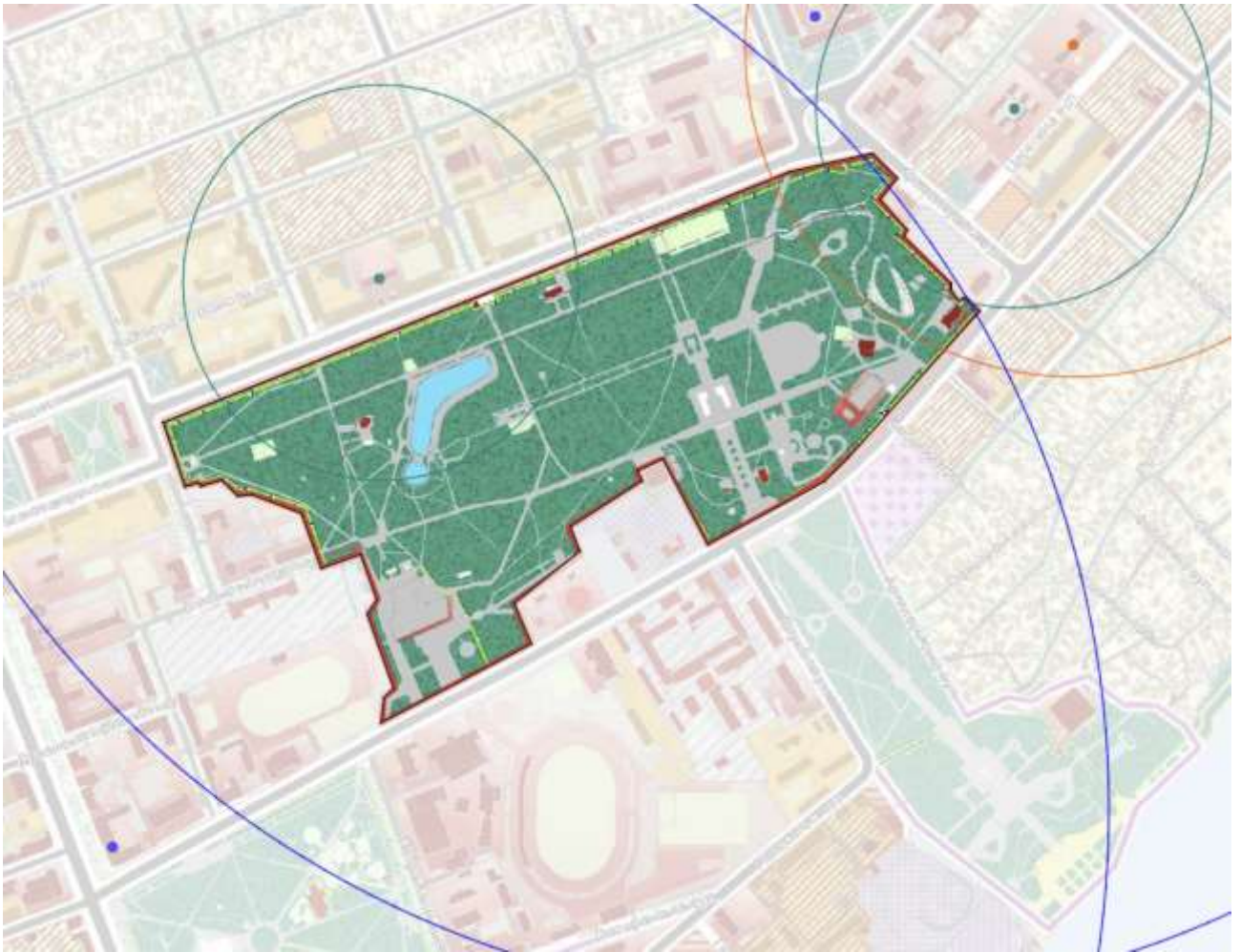

Умовні позначення:

Рис.3.1.6.Схема водопостачання.

Парк «Херсонська фортеця» знаходиться у зоні доступності для таких навчальних закладів: дитячий садок №20, сад-яслі №05, гімназія №13, Херсонський державний університет, коледж ХДУ та Херсонська державна морська академія (Рис.3.1.7).

Умовні позначення:

	Вищий навчальний заклад (R=1500м)
	Гімназія (R=500м)
	Заклади докшільної освіти (R=500м)

Рис.3.1.7.Схема доступності парку для навчальних закладів.

У теперішній час у межах парку "Херсонська фортеця" можна зустріти різноманітні історичні об'єкти, серед яких варто відзначити Північну браму, Очаківську браму та Спаський собор з дзвіницею. Крім того, тут розташовані ККЗ "Ювілейний", спортивні та дитячі майданчики, а також кафе та технічні приміщення, що використовуються для обслуговування парку. Додатково, на території парку розташоване озеро "Лебедине", яке утворилося на місці колишнього рову історичної фортеці (Рис. 3.1.8).

Умовні позначення:

- 1. Очаківська брама*
- 2. Північна брама*
- 3. Спаський собор*
- 4. ККЗ «Ювілейний»*
- 5. Озеро «Лебедине»*

Рис.3.1.8.Схема розташування головних існуючих об'єктів.

Фортеця не брала участь у військових операціях. Із колишніх споруд фортеці на сьогоднішній день на території парку залишилися Очаківські ворота, які направлені на південний-захід і утримували військовий напрямок із заходу із міста Очаків, та на пн-сх були направлені Московські або Петербурзькі ворота – зараз Північні. Коло цих двох брам залишилися частини валів.

В оригінальному вигляді зберігся ще кріпосний колодязь, первісна його глибина сягала 80 метрів. Через сухий клімат і глибоке залягання ґрунтових

вод. Залишилась також церква і фундамент дзвіниці, що разом з пантеоном теж знаходились на території фортеці. Церква була присвячена Катерині II. Молитися в неї приходили військові, матроси. Усе убранство церкви уже сучасне. Єдине, що там залишилось - надгробок могили Потьомкіна всередині храму.

Також є ще залишки рову, який поглибили і зробили озеро Лебедине. Там і рибу ловили, і лебеді плавали. У радянські часи всю територію перетворили на парк.

Парк має декілька вхідних груп з яких можна відокремити дві голови та чотири другорядні. Головні входи ведуть до Дніпра через парк Слави та до центру міста, інші з'єднують парк з іншими районами міста та забудовою.

Також на території парку знаходиться ККЗ «Ювілейний» побудований у 1970 році під час заснування парку. Кіноконцертний зал «Ювілейний» вважається візитівкою як міста Херсон, так і Херсонської області. На сьогоднішній день в ньому функціонують два кінозали. У Великому залі, оснащеному кінотеатральною акустикою та розміщеному на 1500 місць, встановлено новий перламутровий екран розміром 19×8.20 м. Також тут працює новітня звукова система Dolby Digital EX, що створює об'ємний звуковий ефект. У літній сезон 2012 року було відкрито 3D Малий зал, що містить 100 місць. У просторому та затишному холі залу розташований бар, каса та доступ до Wi-Fi. Усього в ККЗ «Ювілейний» є 6 артистичних кімнат для гастрольних колективів. Політика закладу спрямована на максимальне задоволення уподобань глядачів, і для цього вони активно співпрацюють з усіма компаніями-прокатниками, представленими на українському кіноринку.

ККЗ «Ювілейний» розташований на території колишньої Херсонської фортеці і у перші роки існування був одним з найбільших на півдні України. У грудні 2022 року та 12 лютого 2023 року він зазнав пошкоджень в результаті російського обстрілу.

Окрім цього на території парку є спортивні та дитячі майданчики, але нажаль вони знаходяться у занедбаному стані.

Аналізуючи видове сприйняття, можна сказати, що житлова забудова та широкі вулиці дають змогу широкого обзору на парк зовні. У самому ж парку хаотичне та неохайне засадження надає уяву знаходження в лісі. Алеї створені за радянських часів мають регулярну сітку та з них відкривається більш відкритий візуальний простір.

Якщо дивитися на існуючий стан пішохідних шляхів, відразу бачимо поганий стан покриття, що заважає пересуванню інклюзивних верст населення.

Так само у занедбаному стані знаходяться спортивні та дитячі майданчики. Окрему увагу треба привернути до історичних пам'яток що поростають зеленню, що спричиняє їх руйнацію.

Озеро «Лебедине» є непридатним до заповненню водою через конструктивні руйнації «ванни» водойми. Зараз воно без води та заросле стихійною зеленню.(Рис.3.1.9; 3.1.10; 3.1.11; 3.1.12; 3.1.13; 3.1.14).

Рис. 3.1.9. Фото озера «Лебедине». [55].

Рис. 3.1.10. Фото Кіноконцертний зал «Ювілейний». [55].

Рис.3.1.11. Фото Північної брами. [55].

Рис. 3.1.12. Фото стежки у парку. [55].

Рис. 3.1.13. Фото телевежі до та після руйнації. [55].

Рис. 3.1.14. Фото спортивних та дитячих майданчиків. [55].

Висновки

Під час проведення аналізу території було виявлено такі аспекти:

- Навколо території парку «Херсонська фортеця» проходять магістральні вулиці загальноміського та районного значення.
- Навколо парку є зупинки громадського транспорту двох типів: троллейбус та автобус.
- По території ділянки проходять мережі електро- та водопостачання.
- Парк оточено різноманітними типами забудови: адміністративними, освітніми, технічними, житловими.
- На території ділянки розташовані пам'ятки архітектури національного значення.

3.2. Проектні пропозиції щодо об'єктів культурної спадщини національного значення парку «Херсонська фортеця» в м.Херсон

Проектом заплановано створення багатофункціонального парку «Херсонська фортеця», зі збереженням його історичних цінностей. Пропонується застосувати дві з розглянуті методи у пункті 2.3, а саме: метод

функціонального зонування та метод ревіталізації історично-паркового середовища . Комбінація цих методів гарантує створення якісного простору, що саме і потрібно у даній ситуації.

Методом функціонального зонування маємо на меті створити зручний для використання простір, що буде відповідати вимогам мешканців сусідніх районів, міста та гостям. Завдяки даному методу та його інтеграції у міське середовище, є можливість забезпечити якісні умови для таких зон:

- зона культурно-масових заходів;
- спортивна зона;
- зона дитячого відпочинку;
- зона тихого відпочинку;
- господарська і адміністративна зона;
- головний маршрут парку;
- головні входи до парку;
- автостоянки;
- другорядні входи.

Методом ревіталізації історично-паркового середовища планується покращити стан об'єктів культурної спадщини, а саме: Очаківської брами, Північної брами, Спаського собору з дзвіницею та колодязю. Окрім цього планується створити місця «нової історії» що будуть продовжувати зв'язок від минулого до теперішнього і далі до майбутнього.

Територія парку «Херсонська фортеця» знаходиться недалеко від спуску до Дніпра, що пояснює трохи похилий рельєф. Через даний аспект важливо забезпечити доступність усіх куточків парку для інклюзивних верст населення створюючи без бар'єрний доступ та пандуси.

Відповідаючи сучасним тенденціям світового досвіду, вивчаючи потенційний розвиток, та не забуваючи про важливість кліматичної складової - парк має бути облаштовано необхідними елементами для велосипедистів. Так з'являються веломаршрути, станції оренди та обслуговування велосипедів, роликів, скейтів тощо.

влаштування зелених дахів.

Світлове шоу : (Рис.3.2.3).

- забезпечення підсвітки навколо озера та фонтанів, МАФів, вхідних груп, тощо;
- створення прогулянкових шляхів у темні години, за допомогою LED-підсвітки що буде утворювати форми та направляти відвідувачів до різних об'єктів;
- застосування променевого освітлення вздовж алей.

Доповнена реальність: (Рис.3.2.4).

- виготовлення скляних стендів поруч з зруйнованою телевежою, на яких відтворено контурно архітектуру, та влаштування алеї пошани;
- підсвічування контурів відсутніх архітектурних об'єктів фортеці за допомогою точкового освітлення, що створює повну картину оточуючого середовища навіть у темний час доби.

Архітектурно-ландшафтний засіб: (Рис.3.2.5).

- природні дані місцевості (дерева, кущи, пагорби, рельєф)
- штучні (МАФи, оздоблення різних маршрутів руху відповідними матеріалами, інформаційні стенди та вказівники, амфітеатр як втілення геопластики).

Інженерно-технологічні засоби: (Рис.3.2.6).

- автоматичний полив рослин та дренаж з використанням переробної води;
- системи автоматичного освітлення наповнені сонячною енергією;
- влаштування станцій зарядки гаджетів та роботу Wi-Fi за допомогою тієї ж сонячної енергії.

Ідейно-композиційні засоби: (Рис.3.2.7).

- встановлення скульптур та пам'ятників для підкреслення просторових орієнтирів;
- благоустрій території альтанками, перголами, зоною ВВС, зоною відпочинку для дорослих, питні фонтанчики для людей та домашніх

улюбленців, громадські вбиральні та баки для сміття;

- спортивні та ігрові майданчики для дорослих та дітей різного віку.

Основна мета реновації парку «Херсонська фортеця» - повернення простору належного вигляду та привернення уваги до історії минулих століть та сучасності.

Рис. 3.2.2. Передбачене озеленення території. [55].

Рис. 3.2.3. Передбачене освітлення території. [55].

Рис. 3.2.4. Підкреслення історичних особливостей території. [55].

Рис. 3.2.5. Застосування архітектурно-ландшафтних засобів. [55].

Рис. 3.2.6. Застосування інженерно-технологічних засобів. [55].

Рис. 3.2.7. Застосування ідейно-композиційні засобів. [55].

Проект передбачає розподіл вхідних груп за рангами від I до III з пропускнуою здатністю кожної групи на рівні 350-400 осіб на годину. Вхідна

Рис. 3.2.9. Схема дорожньо-стежкової мережі

Таксономічний склад існуючих і запроектованих насаджень парку

На території парку «Херсонська фортеця» знаходиться велика кількість різних рослин. Більшу кількість рослин складають листяні масиви та чагарники, деінде зустрічаються хвойні окремі дерева.

Деревами що зустрічаються у парку є : платан (*Platanus*), акація біла (*Robinia pseudoacacia*), акація ленкоранська (*Albizia julibrissin*), дуб черешчатий (*Quercus robur*), горіх грецький (*Juglans regia L.*), вільха чорна (*Alnus glutinosa*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), береза повисла (*Betula pendula*), також є кілька екземплярів блакитної ялинки (*Picea pungens*) . Чагарниками що зустрічаються на території парку є: бузок (*Syringa*), калина звичайна (*Viburnum opulus*), жасмін (*Jasminum*).

У проекті передбачено збереження існуючих деревних насаджень у парку «Херсонська фортеця», зокрема тих, що перебувають у задовільному стані, і прибрати екземпляри, пошкоджених омелою. Омела, яка є вічнозеленою отруйною рослиною-напівпаразитом, вбирає поживні речовини та вологу з кори дерева, на якому росте, призводячи до його ослаблення та втрати декоративності. Цей паразит найчастіше атакує дерева з м'якою корою, такі як: тополь, береза, акація, дуб, хвойні насадження та інші. Ефективним методом боротьби з омелою є повне видалення рослини-паразита та уражених частин дерева.

Фрагмент проектної ділянки для розроблення дендроплану, було обрано через його занедбаний стан у порівнянні з іншими частинами парку «Херсонська фортеця». Данна ділянка знаходиться на сході, далеко від головних входів у парк, у протилежній стороні від центра міста. На цій території рослинність є скудною та більшість мають незадовільний стан бо висохли, або були вражені рослиною «омела». Саме тому було прийнято рішення про висадку нових рослин, додаючи до дендрологічного питання ідею планувального рішення даної ділянки (Рис. 3.2.10).

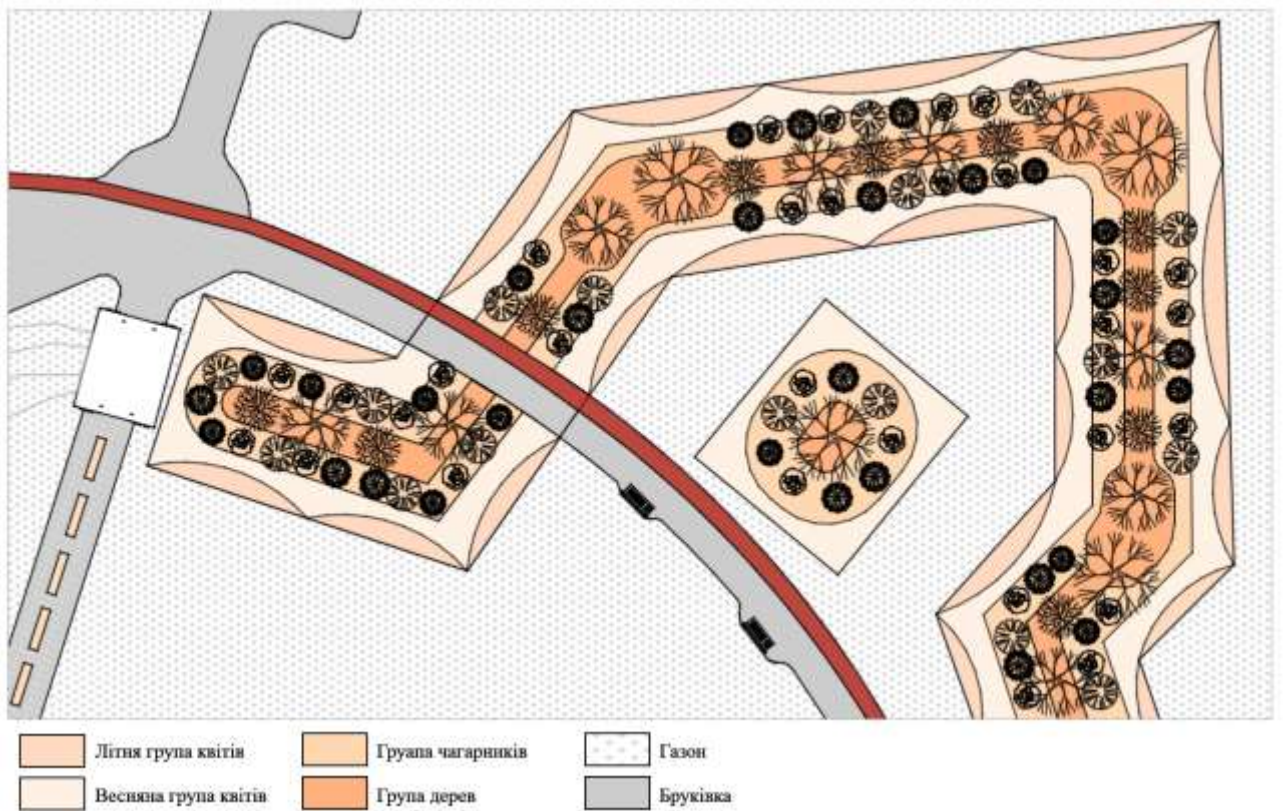

Рис. 3.2.10. Дендроплан фрагменту.

На обраному дендрологічному фрагменті проектом передбачено облаштування три груп рослин: декоративно-листяних, вічнозелених деревних рослин, квіти та трав'яне покриття. (Рис. 3.2.11)

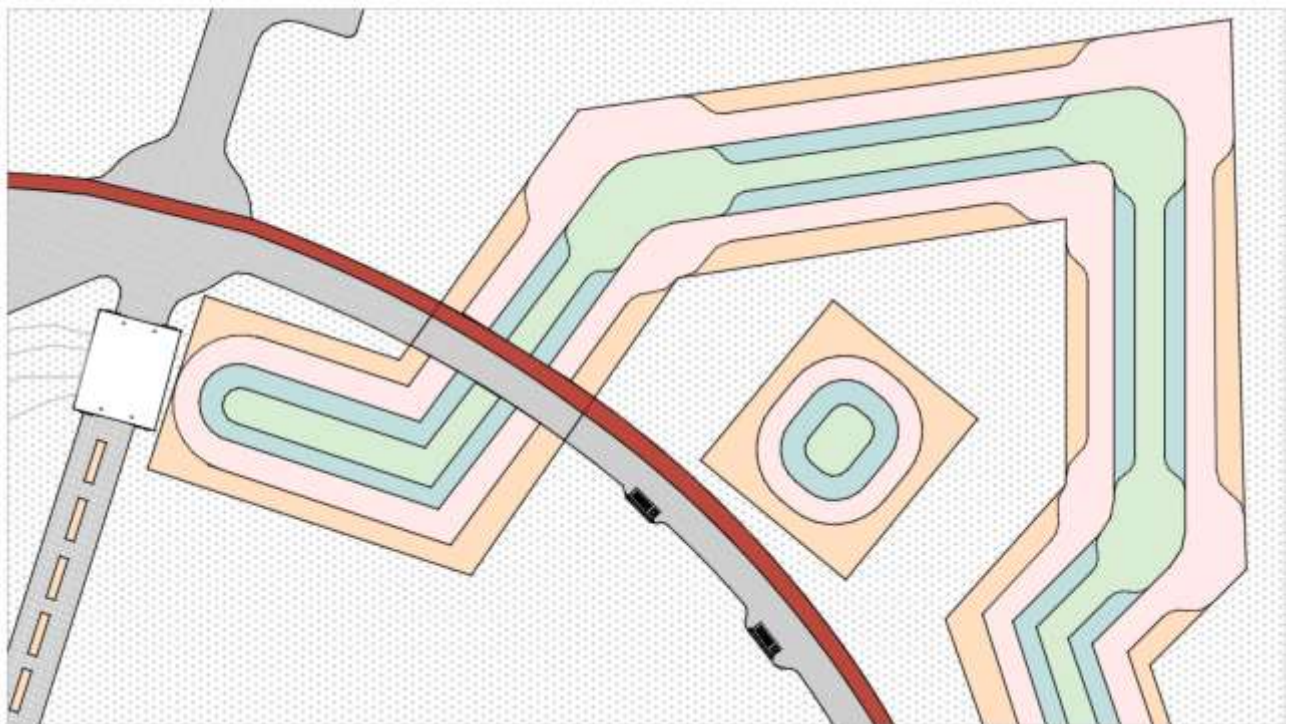

Рис. 3.2.11. Схема висадки деревних груп.

Так як ділянка має задум відтворення колись існуючого муру фортеці, уся рослинність має лінійний візерунок висадки, щоб зберегти імітацію впродовж усіх сезонів.

Для висадки декоративно-листяної групи були обрані такі рослини: липа широколиста (*Tilia platyphyllos*), гіркокаштан криваво-м'ясний (*Aesculus × carnea Hayne [hippocastanum × pavia]*), магнолія Сулянж двох відтінків (*Magnolia × soulangeana*, *Magnolia × soulangeana Lennei alba*), рододендрон (*Rhododéndron*) (Рис.3.2.12).

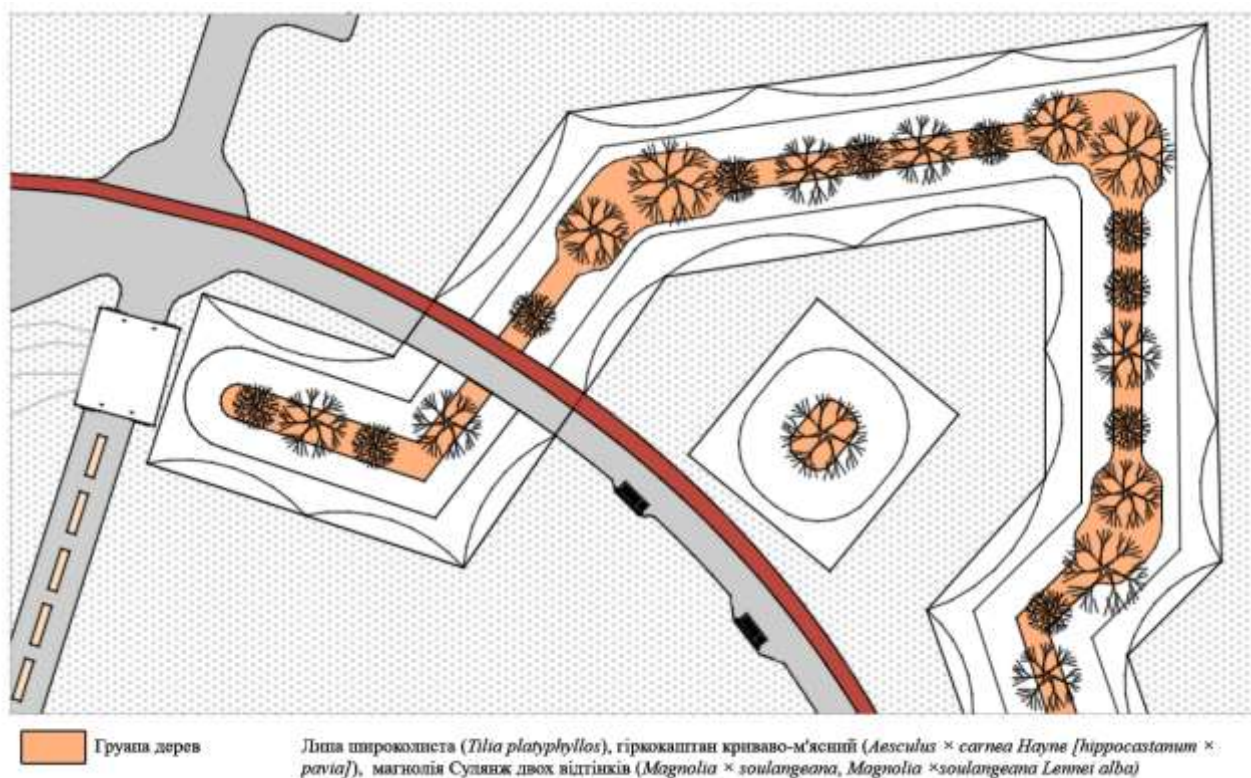

Рис. 3.2.12. Група дерев

Група вічнозелених рослин складається з таких рослин: Бересклет європейський, (*Euonymus europaeus*), Бірючина (*Ligustrum*), ялівець лускатий (*Juniperus squamata 'Blue Carpet'*) та ялівець козацький (*Juniperus sabina L.*). (Рис.3.2.13).

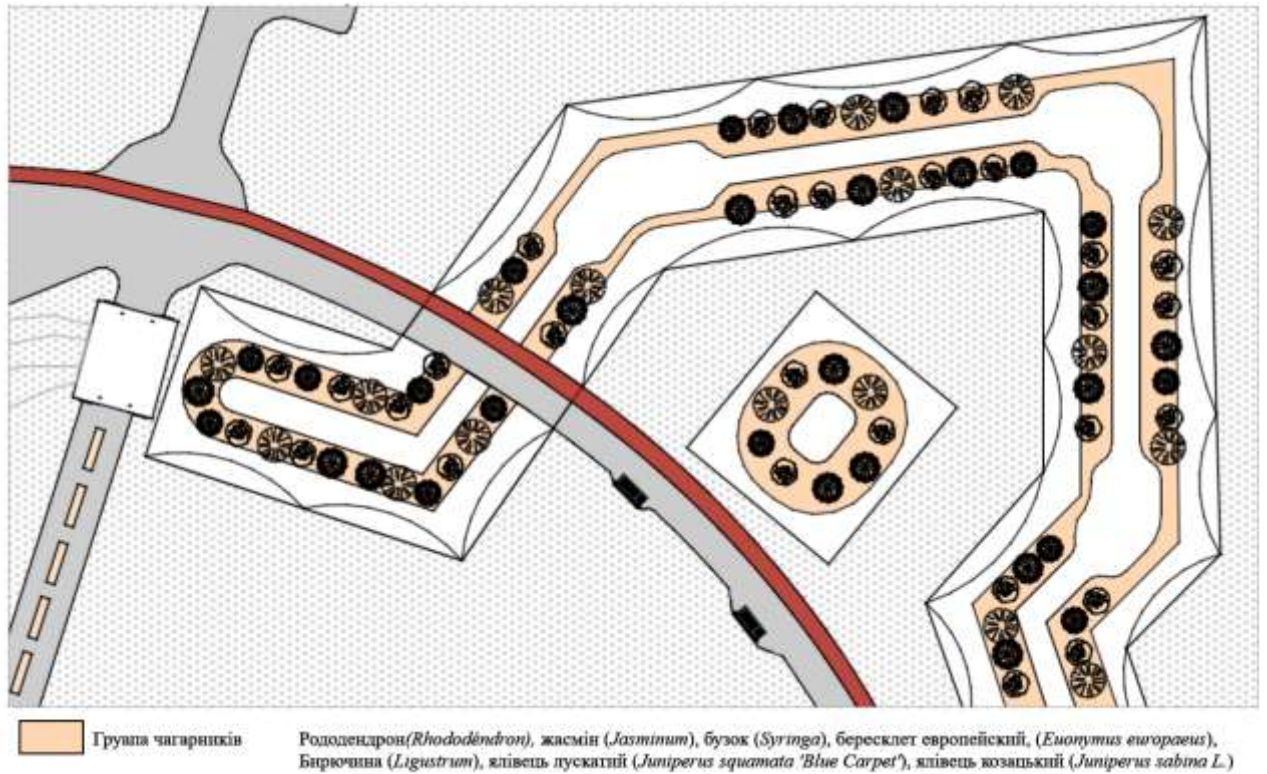

Рис. 3.2.13. Група чагарників

У зоні квітів та трав було обрано додати: лідодендрон тюльпановий (*Liriodendron tulipifera L.*), нарцис (*Narcissus*), хризантема (*Chrysanthemum*) та гортензія (*Hydrangea*), тонконіг лучний (*Poa pratensis*), лаванда (*Lavandula*). (Рис.3.2.14).

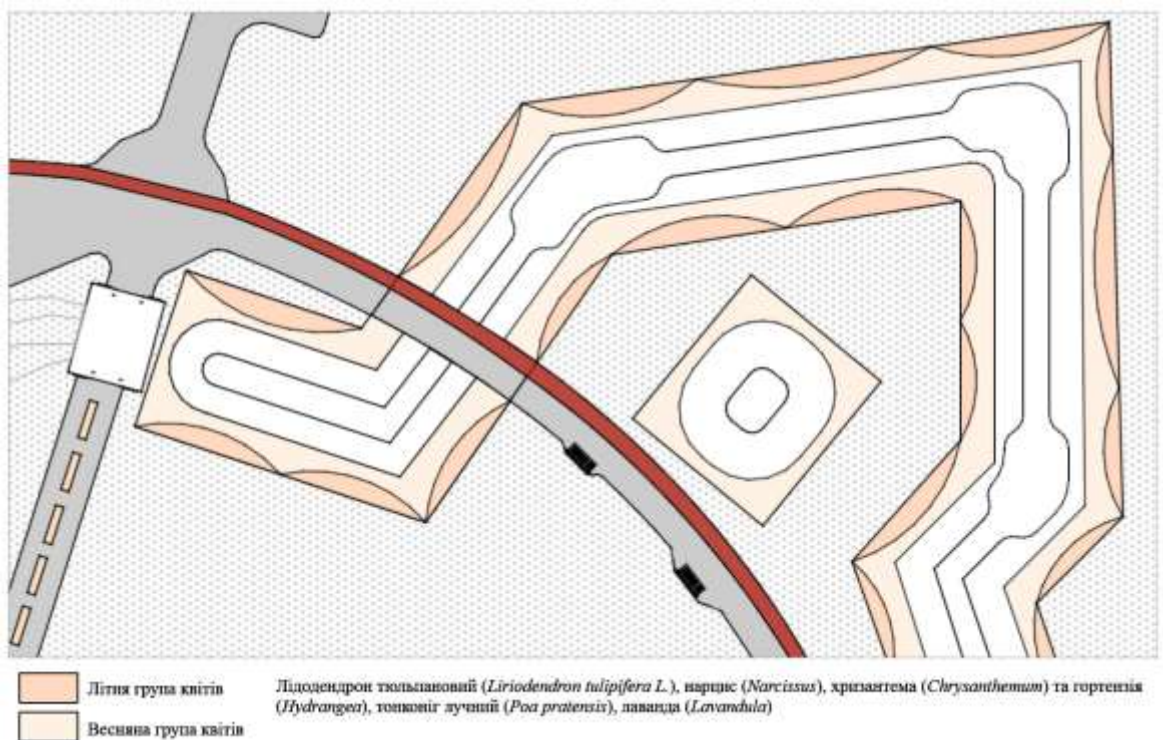

Рис. 3.2.14. Група квітів та трав

У висновку відзначено, що проект передбачає збереження наявних деревних насаджень у парку «Херсонська фортеця», які перебувають у задовільному стані, а також заміну тих, які пошкоджені омелою чи були засохлі. Також зазначено, що на основі дендроплану були створені три різні рослинні групи, що відрізняються типом листя, декоративно-квітучими характеристиками, висотою, розміром та часом цвітіння. Рослини були підібрані відповідно до помірно континентальному сухому клімату таким чином, щоб середовище парку було привабливим у будь яку пору року.

3.3. Алгоритм прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення може включати наступні 6 кроків: (Рис. 3.3)

Першим кроком є:

- Аналіз сучасного стану обраної ділянки.
- Ознайомлення з нормативно-правовою базою стосовно об'єктів культурної спадщини та ландшафтно-планувальною організацією.
- Аналіз зарубіжних та вітчизняних аналогів ландшафтно-планувальної організації.

До нормативно-правових документів що потребують аналізу входять:

- Закон України «Про охорону культурної спадщини» № 3136-IX від 30.05.2023
- Закон України «Про архітектурну діяльність» № 2849-IX від 13.12.2022
- Закон України «Про благоустрій населених пунктів» № 2320-IX від 20.06.2022

- Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) ООН; Статут, Міжнародний документ від 22.05.1978
- Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО; Конвенція, Міжнародний документ від 16.11.1972
- Конвенція про охорону підводної культурної спадщини (укр/рос) ЮНЕСКО; Конвенція, Правила, Міжнародний документ від 02.11.2001
- ДБН Б.1.1-14:2021 Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні,
- ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій,
- ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій (зі Змінами),
- ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів,
- ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд.

Другим кроком є:

- Аналіз та підбір сучасних методів ландшафтно-планувальної організації.
- Ознайомлення та аналіз можливого використання прийомів ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини.
- Вивчення та опрацювання засобів які можна застосовувати при роботі з ландшафтом парку «Херсонська фортеця».

Третім кроком є:

- Комплексний аналіз ділянки (просторово-планувальна організацію, землеустрій та землекористування, обмеження у використанні земельних ділянок, обслуговування населення, транспортну мобільність та інфраструктуру, інженерне забезпечення території, благоустрій)
- Постанова шляхів та цілей роботи з територією.
- Визначення об'ємів роботи відповідно до методів, прийомів та засобів ландшафтно-планувальної організації.

Четвертим кроком є:

- Розробка проектних пропозицій з урахуванням нормативно-правової бази.

- Аналіз, порівняння та вибір пропозиції відповідно до взаємодії з середовищем та технічних чинників (можливість виконання тих чи інших робіт).

П'ятим кроком є:

- Застосування та детальне опрацювання обраних методів, прийомів та засобів, а саме : метод функціонального зонування та метод ревіталізації історично-паркового середовища; прийом озеленення території, прийом світлового шоу та прийом доповненої реальності; архітектурно-ландшафтні засоби, інженерно-технічні засоби та ідейно-композиційні.

Шостим кроком є:

- Фінальна розробка ландшафтно-планувальної організації парку «Херсонська фортеця» із внесенням коригувань та реалізацією творчого задуму.

Рис.3.3. Алгоритм прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Висновки до розділу 3

Зробивши аналіз вихідної ситуації, бачимо що основними проблемами парку «Херсонська фортеця» є занедбаність ділянки в усіх куточках. Найбільш проблемними аспектами є стихійна рослинність що своїм корінням псує покриття пішохідних зон. Окрім цього тотальної реновації потребують

всі дитячі та спортивні майданчики. Звичайно без уваги не можна лишати озеро «Лебедине». Так само основними об'єктами на яких сконцентровано увагу це історичні пам'ятки, їх сучасний стан з графіті та стихійною рослинністю на даху є руйнівним фактором, який треба попередити. Так само такому парку як «Херсонська фортеця» не вистачає громадських вбиралень, місць для вигулу тварин, питних фонтанчиків та інших засобів що сприяють комфорту відвідувачів.

Відповідно до розробки проектної пропозиції, пропонується розробити багатофункціональний парк де будуть створені такі зони: зона культурно-масових заходів, спортивна зона, зона дитячого відпочинку, зона тихого відпочинку, господарська і адміністративна зона, головний маршрут парку, головні входи до парку, автостоянки, другорядні входи. Наразі парк не відповідає сучасним тенденціям що показує відсутність велодоріжок та місць передбачених для збереження такого двоколісного транспорту. Саме тому передбачено створення у парку шляхів для пересування велосипедами та стоянки для них. Окремою проблемою є відсутність місць для парковки автомобілів. Це питання буде вирішено влаштуванням підземного паркінгу, який може використатись як укриття. Стосовно рослинності парку – буде замінено хворі, зламані чи висохлі дерева та чагарники новими. Окрім цього будуть створені квіткові композиції з сезонних рослин, додано більше квітучих дерев щоб забезпечити появу позитивних емоцій в відвідувачів парку «Херсонська фортеця».

Було створено алгоритм прийняття концептуального рішення щодо ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення, за яким у шість кроків створюється проектне рішення.

РОЗДІЛ 4. ФОРМАЛІЗАЦІЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ З

ГАРМОНІЗАЦІЇ ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ОБ'ЄКТА

4.1. Художня концепція озеленення паркової зони

4.1.1. Вербальний опис художньої концепції ландшафтно-рекреаційного об'єкта;

Прийоми озеленення та благоустрою є гарантією гармонійного фізичної та психічної рівноваги. Саме тому ці питання є одними з провідних при формуванні художнього смаку у соціумі в наш час.

Ідея полягає в створенні сприятливих умов перебування у парку за допомогою способів, що наслідують характеристики певних періодів у році. Через ці способи пролягає шлях, що нагадує про плин часу, по якому розташовані "періоди року". Це рішення спрямоване на створення комфортного простору для місцевих мешканців та туристів, забезпечення їх місцями для взаємодії та привертання уваги до місцевості. Концепція сезонів ґрунтується на асоціаціях з розвитком рельєфу, а ідея шляху часу базується на відчуттях присутності там.

4.1.2. Зображення художньої концепції озеленення

Концепція передбачає створення рівномірно комфортних умов на території, використовуючи методи, що імітують характеристики кожної пори року, історичні особливості парку та функціональне різноманіття.

План включає в себе створення рівних умов на території, застосовуючи методи, що наслідують різні характеристики кожного сезону. (Рис.4.1)

- Для зими використовуються світлі кольори що асоціюються з снігом, та створюються огорожі і малі архітектурні форми, що "захищають від холодного зимового вітру".
- Весна це відродження життя у природі. Робиться акцент на сезонні квіти та дерева.
- Літо: використання рослин для відтворення тіньових просторів,

влаштування водних зони для створення вологості та свіжості у просторі.

- Осінь: використання терас, що асоціюються з танцем опадаючого листя під впливом вітру та відвідування спортивних майданчиків.
- Шлях часу у формі зелених алей з підсвіткою проходить через всі зони, об'єднуючи різні методи створення комфортного мікроклімату на території.

Рис. 4.1.Схема художньої концепції озеленення.

4.2. Енерго-інформаційне моделювання ландшафтно-рекреаційного об'єкта

4.2.1. Тематичне зонування ділянки

Тематичне зонування в основному залежить від функціонального. В випадку парку «Херсонська фортеця», можна виділити декілька тематичних зон, які будуть перекликатись з існуючими функціональними. Так є вхідні тематичні зони що заохочують людей зайти у пар, історична зона що є

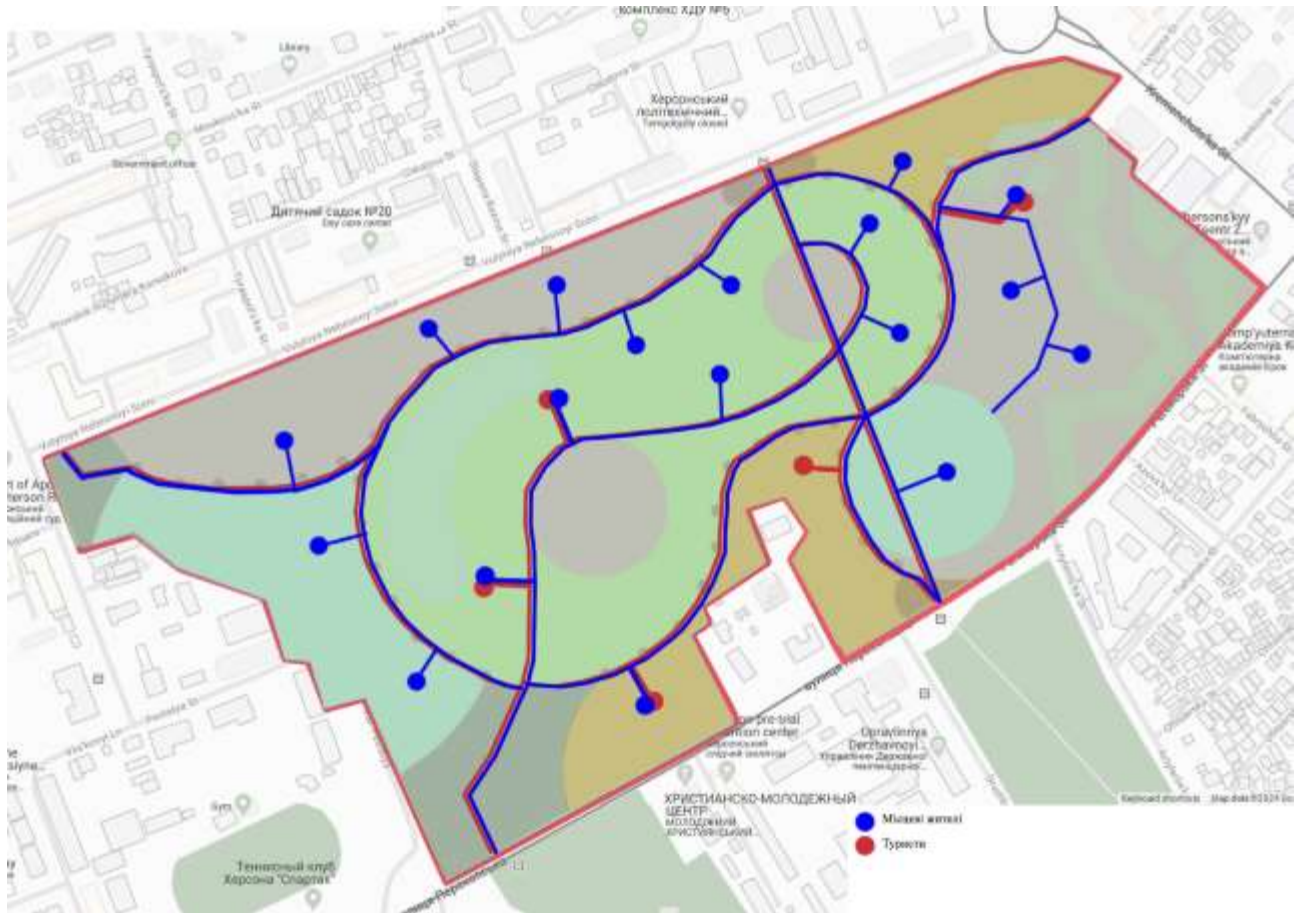

Рис.4.2.2.Приклади сценарних зон.

4.2.3. Програмування емоційних реакцій людини на оточення

Перша група, місцеві жителі. Для них це середовище буде знайоме, тому коливання графіку не буде мати сильні коливання. Вони зможуть провести час у парку та його зонах відпочинку.

Друга група, жителі ближніх районів. Їхній шлях буде більш емоціональним, оскільки вони рідше тут проходять.

Третя група, гості. У них найбільш високий графік емоцій, оскільки відвідування місця для них буде викликати позитив завдяки новому досвіду або менш періодичному відвідуванню.

Також емоційний стан відвідувачив залежить від їхнього віку. Так в дітей захват будуть визивати більш яскраві та цікаві інтерактивні зони, а для дорослих більший вплив матимуть змістовні, історичні та познавальні місця.

Окремим впливом є час та пора року відвідування парку. (Рис.4.2.3.)

Рис. 4.2.3. Емоційне сприйняття.

4.3. Просторово-часове моделювання ландшафтно-рекреаційного об'єкта

4.3.1. Часове моделювання функціональних процесів

Так як парк «Херсонська фортеця» є відкритим цілодобово, та навколо нього розташовані об'єкти різного призначення, а також житлова забудова, відвідування парку є регулярним. Діти з дитячого садочку можуть пізнавати природу у теплу пору року, студенти коледжу проводити перерви на спортивному майданчику навпроти, працівники державних установ пройтись парком після роботи, а люди що живуть у сусідніх кварталах гуляти з візочками на свіжому повітрі а люди похилого віку відпочивати на лавочках. Окремим параметром відвідування є залишки фортеці що притягують увагу туристів. Так як Херсно є південним регіоном, туристична присутність спостерігається саме у літній період. Але і у зимовий час активність парку

зберігається через наявність кіноконцертного залу що знаходиться на території.

4.3.2. Об'ємно-просторова композиція ландшафтно-рекреаційного об'єкта

Композиційно парк є організмом зі своїми артеріями у вигляді яких є пішохідні та велосипедні шляхи. Основними об'ємами виступають озеро та центральна частина парку. Точково присутні комерційні точки такі як кав'ярні, кафе та сувенірні лавки. Композиційні центри знаходяться у місцях найбільшого скупчення людей. Такі точки представлені у вигляді історичних пам'яток, головних вхідних груп, МАФів та зони барбекю. (Рис.4.3.2.)

Рис. 4.3.2. Схема об'ємно просторової композиції.

4.3.3. Підбір засобів виразності урбанізованого середовища

Загалом кожен композиційний центр буде підпорядковуватись тематичній зоні у якій воно знаходиться. Таким чином:

1. *шлях часу* – це історичні елементи;
2. *зима* – малі архітектурні елементи;

3. *весна* – сезонні клумби та дерева, світові пристрої;
4. *літо* – водні зони, альтанки та криті алеї;
5. *осінь* – спортивні зони та кафе. (Рис.4.3.3.)

Рис. 4.3.3. Схема точок виразності.

Зелені зони, є невід’ємною складовою. Вдало оформлений зелений простір формує естетичне сприйняття форми і простору, симетрії та асиметрії, комбінації світла та тіні, фактур та кольору, тобто формування художньо-естетичного смаку. Насадження деревних рослин та квітникові композиції сприяють формуванню поняття про основи краси рослинних об’єктів, про співвідношення індивідуально-особистісної реакції та якості об’єкта.

Малі архітектурні форми додають цікавості об’єкту та закликають відвідувачів парку насолодитись прогулянкою. Продумана організація пішохідних та велосипедних шляхів, зупинок транспорту та точок оренди роликів та велосипедів зроблять перебування у данному просторі приятним та комфортним.

Окремим засобом виразності є кольори та світло у композиції. Бажано,

щоб вони не зникали з плином пори року, та зміною дня та ночі з очей відвідувачів. (Рис.4.3.4)

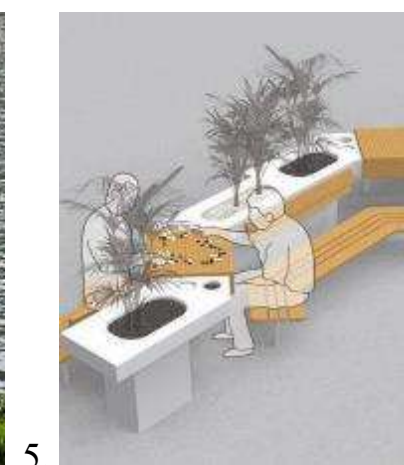

Рис. 4.3.4. Приклади реалізації засобів виразності.

Висновки до розділу 4

При розробці концепції ландшафтно-планувальної організації у парку «Херсонська фортеця» було враховані та систематизовані основні естетичні вимоги до об'єкта дослідження:

- Зміни в містобудівному середовищі мають бути зафіксовані в конкретній модульній структурі.
- Територія проекту повинна включати тематичні зони з урахуванням інтересів усіх категорій відвідувачів.
- Тематичні зони повинні викликати у відвідувачів позитивні емоції та асоціації, спонукати їх рухатися в певному напрямку.
- Тематичні зони повинні мати особливості регулювання мікроклімату в залежності від пори року та часу.
- Озеленення території повинно розташовуватися відповідно до визначеної об'ємно-ширинної композиції та композиційних вузлів.
- Заходи відображення міського середовища повинні відображати обрану концепцію та враховувати зміну природних явищ протягом року.

РОЗДІЛ 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

5.1. Визначення

Цивільний захист – це система управління та заходів, спрямованих на захист людей, територій та довкілля від надзвичайних подій, таких як техногенні, природні, соціальні або військові катастрофи, а також їх наслідків. Організація цивільного захисту покладається на владні органи на центральному, регіональному та місцевому рівнях, а також на органи місцевого самоврядування.

Цивільний захист відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки громадян. Історія показує, що недолуге планування цивільного захисту може призвести до катастроф, які мають серйозні наслідки для життя та здоров'я людей, як, наприклад, Куренівська трагедія або аварія на Чорнобильській АЕС. Ці події є важливими нагадуваннями про те, як важливо мати дієву систему цивільного захисту у надзвичайних ситуаціях.

5.1.1. Надзвичайні ситуації

Згідно визначень, наведених у кодексі цивільного захисту України, можна розглянути таке поняття, як надзвичайна ситуація:

Надзвичайна ситуація виникає при порушенні звичайного ходу життя населення через події, такі як катастрофи, пожежі, вибухи, аварії, або воєнні конфлікти, які можуть мати серйозні наслідки, такі як втрати людей, зруйнування майна, пошкодження територій, а також економічні збитки.

Існують дві основні категорії класифікації надзвичайних ситуацій:

1. За характером спричинюючого фактора.
2. За масштабом і наслідками катастрофи.

За характером спричинюючого фактора виділяються такі типи надзвичайних ситуацій:

- Техногенні катастрофи – це результат пошкодження технічних споруд через природні фактори, такі як землетруси, пожежі, повені, або через людський фактор, такий як терористичні акти, недбале використання техніки, порушення будівельних норм. Такі катастрофи часто

супроводжуються викидами шкідливих речовин, особливо на техногенних об'єктах. Наприклад, Чорнобильська катастрофа, що призвела до викиду радіоактивних речовин і спричинила смертельні наслідки для людей та серйозні екологічні проблеми.

- Природні катастрофи (або стихійні лиха) – це наслідок надзвичайних природних явищ, таких як землетруси, повені, виверження вулканів, камнепади, шторми та інші.
- Соціальні надзвичайні ситуації можуть бути спричинені порушенням законів (наприклад, викрадення, незаконне утримання людей), терористичними актами, використанням вибухівки у громадських місцях або захопленням важливих об'єктів.
- Воєнні надзвичайні ситуації виникають внаслідок використання зброї масового знищення, як у випадку ядерних атак, таких як бомбардування міст Хіросіми та Нагасакі під час Другої світової війни.

За масштабом катастрофи надзвичайні ситуації класифікуються на наступні рівні:

- Надзвичайна ситуація на загальнодержавному рівні, наслідки якої можуть призвести до десятків загиблих та сотень постраждалих.
- Надзвичайна ситуація на регіональному рівні, яка може мати наслідки у вигляді кількох загиблих та десятків постраждалих.
- Надзвичайна ситуація на місцевому рівні, де можуть бути виявлені одна-дві загиблі особи та десятки постраждалих.
- Локальна надзвичайна ситуація, яка характеризується меншими розмірами та наслідками.

5.1.2. Завдання Цивільного Захисту України:

- Підвищення освіченості населення щодо загального розуміння надзвичайних ситуацій та правил поведінки в них.
- Установлення єдиного органу управління для контролю рівня цивільного захисту на всіх рівнях країни (системному, глобальному та локальному).

- Здійснення оперативного забезпечення захисту населення під час надзвичайних ситуацій, включаючи повідомлення громадян, їх переселення та інші заходи.
- Надання невідкладної першої медичної допомоги постраждалим.
- Проведення рятувальних операцій у зоні надзвичайних ситуацій.
- Своєчасне припинення наслідків надзвичайних ситуацій.
- Підготовка та забезпечення готовності сил цивільного захисту до негайного реагування.
- Виконання будівельних робіт з метою запобігання надзвичайним ситуаціям.
- Людське використання природних ресурсів з метою запобігання природним катастрофам, наприклад, заборона вирубки лісів.
- Збір аналітичних даних для оцінки надзвичайних ситуацій та їхніх економічних та соціальних наслідків.
- Постійний моніторинг рівня біологічного зараження, радіаційного забруднення повітря та водойм з метою запобігання надзвичайним ситуаціям.

Евакуація - організований процес вивезення населення із зони, що зазнає небезпеки для життя та здоров'я людей. Існують різновиди евакуації, зокрема:

- Загальна евакуація - це комплекс заходів, спрямованих на захист всіх верств населення у випадку виникнення надзвичайної ситуації. Для проведення загальної евакуації використовуються наявні транспортні засоби на території відповідного адміністративного району. У випадку безпосередньої небезпеки для життя або здоров'я населення залучаються всі доступні транспортні засоби підприємств та громадян.
- Часткова евакуація - це комплекс заходів, спрямованих на захист конкретних груп населення (наприклад, студентів, учнів, дітей з дитячих будинків) у випадку надзвичайної ситуації. Часткова евакуація проводиться з використанням транспортних засобів, які діють за розкладом. За рішенням відповідних органів влади можуть залучатися

додаткові транспортні засоби для прискорення евакуації.

- Негайна евакуація - це невідкладний захід у випадку надзвичайної ситуації, коли необхідно негайно звільнити територію або об'єкт, що став місцем надзвичайної події або може ним стати найближчим часом.
- Тимчасова евакуація - це захід тимчасового переміщення населення з місця надзвичайної події з метою усунення наслідків цієї події.

Органи управління, які вирішують питання про проведення евакуації, визначаються в залежності від масштабу надзвичайної ситуації. Так, у разі надзвичайних ситуацій на загальнодержавному рівні рішення приймає Кабінет Міністрів України, на регіональному рівні - голова обласної державної адміністрації, а на локальному рівні - голова відповідної міської чи районної державної адміністрації, керівник підприємства чи об'єкта.

Порядок проведення евакуації, який встановлено Кабінетом Міністрів України, передбачає наступне:

1. Оповіщення керівників підприємств та населення про надзвичайну ситуацію.
2. Під час оповіщення населення про надзвичайну ситуацію передається інформація щодо часу прибуття на збірний пункт евакуації та його розташування. Засобами оповіщення можуть бути радіо та телебачення.
3. Евакуація населення здійснюється до безпечних районів, визначених компетентним органом.
4. Евакуація може здійснюватися різними видами наявного транспорту.
5. У випадках, коли неможливо розмістити евакуйоване населення у безпечних районах, можливе розміщення його на території суміжного регіону за погодженням з місцевими державними адміністраціями цього регіону.
6. Порядок розміщення евакуйованого населення визначається місцевими державними адміністраціями за заявкою органу, що приймає рішення про проведення евакуації.
7. Евакуйоване населення може бути розміщене у різних установах та

будівлях, як-от готелі, санаторії, дитячі табори тощо.

8. Під час проведення евакуації здійснюється навчання населення діям під час цього процесу.
9. Фінансування заходів з евакуації регулюється Кабінетом Міністрів України.
10. Головним органом управління, відповідальним за координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань евакуації, є Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

Транспортне забезпечення евакуації населення з районів, де виникли надзвичайні ситуації, включає широкий спектр заходів, спрямованих на підготовку, розподіл та експлуатацію транспортних засобів для здійснення евакуаційних перевезень.

Вирішення цього комплексу завдань передбачає:

1. Визначення обсягів перевезення евакуйованих, матеріальних і культурних цінностей у планах евакуації.
2. Підготовка перед часом перевізників, укладення договорів на перевезення, розробка документів на оплату послуг та логістичних схем перевезення.
3. Забезпечення постійної готовності транспортних органів, сил і засобів, які задіяні у виконанні евакуаційних перевезень.
4. Максимальне використання усіх видів транспорту для організації швидкого проведення евакуаційних перевезень.
5. Забезпечення неперервної роботи транспорту, своєчасне технічне обслуговування та ремонт засобів, задіяних у евакуаційних перевезеннях.

Планування і проведення заходів з підготовки територій до організації першочергового забезпечення населення проводяться завчасно, враховуючи економічні, природні та особливості кожної території та рівень небезпеки для населення.

Заходи з життєзабезпечення населення повинні бути розроблені з урахуванням:

- техногенних та природних особливостей району або населеного пункту;
- наявності потенційно небезпечних об'єктів;
- ризику виникнення стихійних лих.

Для надання безпосереднього життєзабезпечення евакуйованого населення використовуються спеціалізовані служби цивільного захисту.

Заміська зона населеного пункту-центру або підцентру - це спеціальна територіальна одиниця, яка призначена для задоволення евакуаційних потреб цього населеного пункту. Ця зона може не мати спільної межі з самим населеним пунктом, але служитиме для забезпечення потреб евакуйованого населення.

У період евакуації заміська зона не має включати зони можливого руйнування навколо категоризованих міст та об'єктів, а також (у спеціальний період і в мирний час) зони можливого небезпечного радіаційного забруднення, хімічного або біологічного зараження, а також можливого руйнування у разі аварії на потенційно небезпечному об'єкті.

Залежно від розміру населеного пункту, заміська зона може включати різні містобудівні об'єкти та території у системі поселень, до яких належить даний населений пункт.

Такі містобудівні об'єкти, які можуть бути використані для розміщення евакуйованого населення, включають будинки відпочинку, санаторії, дитячі оздоровчі табори, дитячі заклади цілорічного використання, пансіонати, школи-інтернати, лікарні, дачні та садові будівлі, об'єкти комунальної власності, соціально-культурного призначення, готельний комплекс та інші. (Рис.1.2)

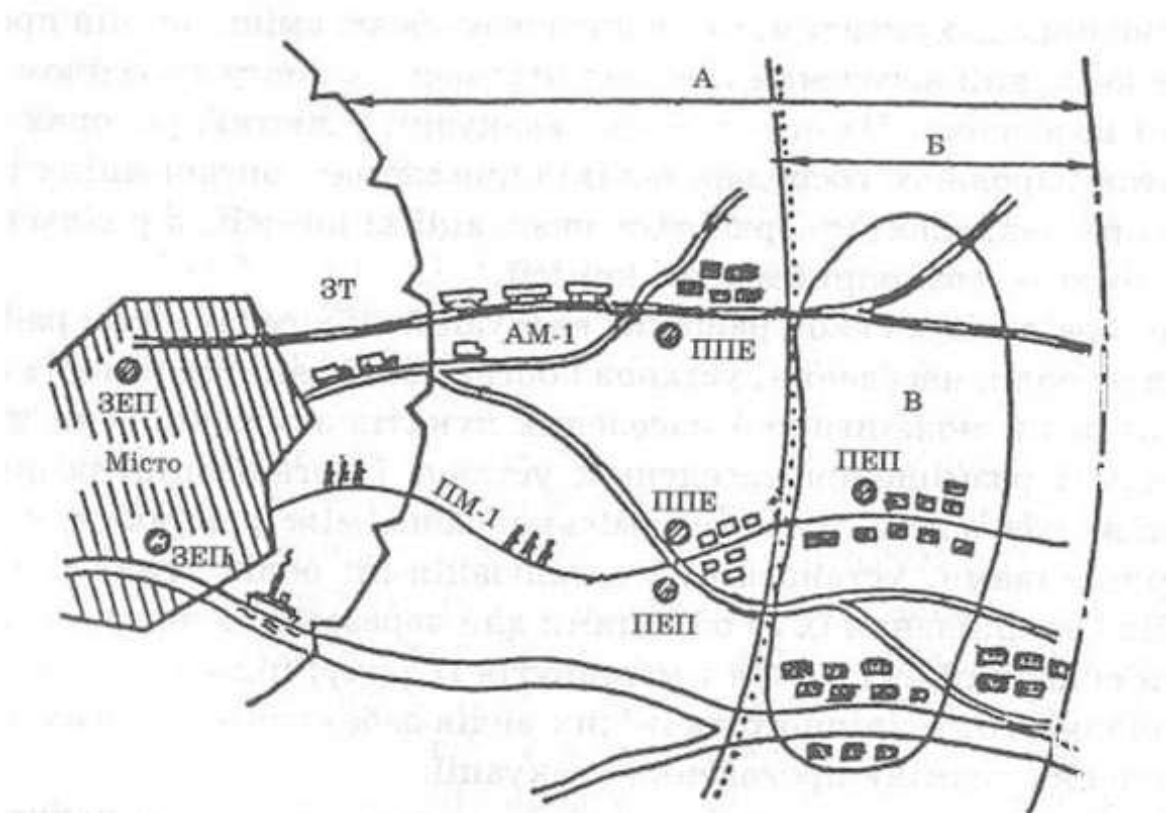

Рис.5.1.2

Схема евакуації населення:

- ЗЕП – збірний евакуаційний пункт;
- ППЕ – проміжний пункт евакуації;
- ПЕП – приймальний пункт евакуації;
- ЗТ – перевезення залізничним транспортом;
- А – заміська зона;
- Б -зона евакуації;
- В – територія евакуації;

Вимоги до збірного евакуаційного пункту включають:

- Розміщення поблизу залізничних станцій у випадку використання

залізничного транспорту для евакуації.

- Розташування біля портів у випадку евакуації водним транспортом.
- Наявність постів охорони громадського порядку для забезпечення організованої евакуації населення.

Ці вимоги спрямовані на забезпечення ефективності та безпеки процесу евакуації, а також на зручність доступу до транспортних засобів у разі виникнення надзвичайної ситуації.

5.2. Характеристика об'єкту проектування

5.2.1. Характеристика місця розташування об'єкта проектування в межах району, кварталу, навколишньої забудови

Назва об'єкту: парк «Херсонська фортеця»

Проектна ділянка розташована у м. Херсон.

Площа земельної ділянки: 27га.

Земельна ділянка парку межує з:

- На півночі – з вул. Небесної сотні (житлова забудова, частні сектори, садочки, кілька корпусів коледжу та гуртожиток)
- На сході – з вул. Кременчуцька (житлова забудова, гуртожиток ХДУ, ясла, гімназія)
- На півдні – з вул. Перекопська (житлова забудова, парк Слави, слідчий ізолятор, стадіон «Кристал»)
- На заході – з вул. Пестеля та вул. 295-ї Херсонської Стрілецької дивізії (Херсонський апеляційний суд, Херсонська обласна державна адміністрація, лікарня, дитячий садок, Херсонська державна морська академія, Національний банк України управління Херсонської області, стадіон «Спартак») (Рис.2.1)

У 900м від парку на південний схід знаходиться р. Дніпро. Також у безпосередній близькості знаходяться об'єкти I (лікарня), II (садочки та гуртожитки) та III (гімназія) ступеня вогнестійкості.

Окремим об'єктом що потребує уваги є територія телевежі яка наразі є зруйнована.

Максимальне перебування відвідувачів на території – 3000 чоловік.

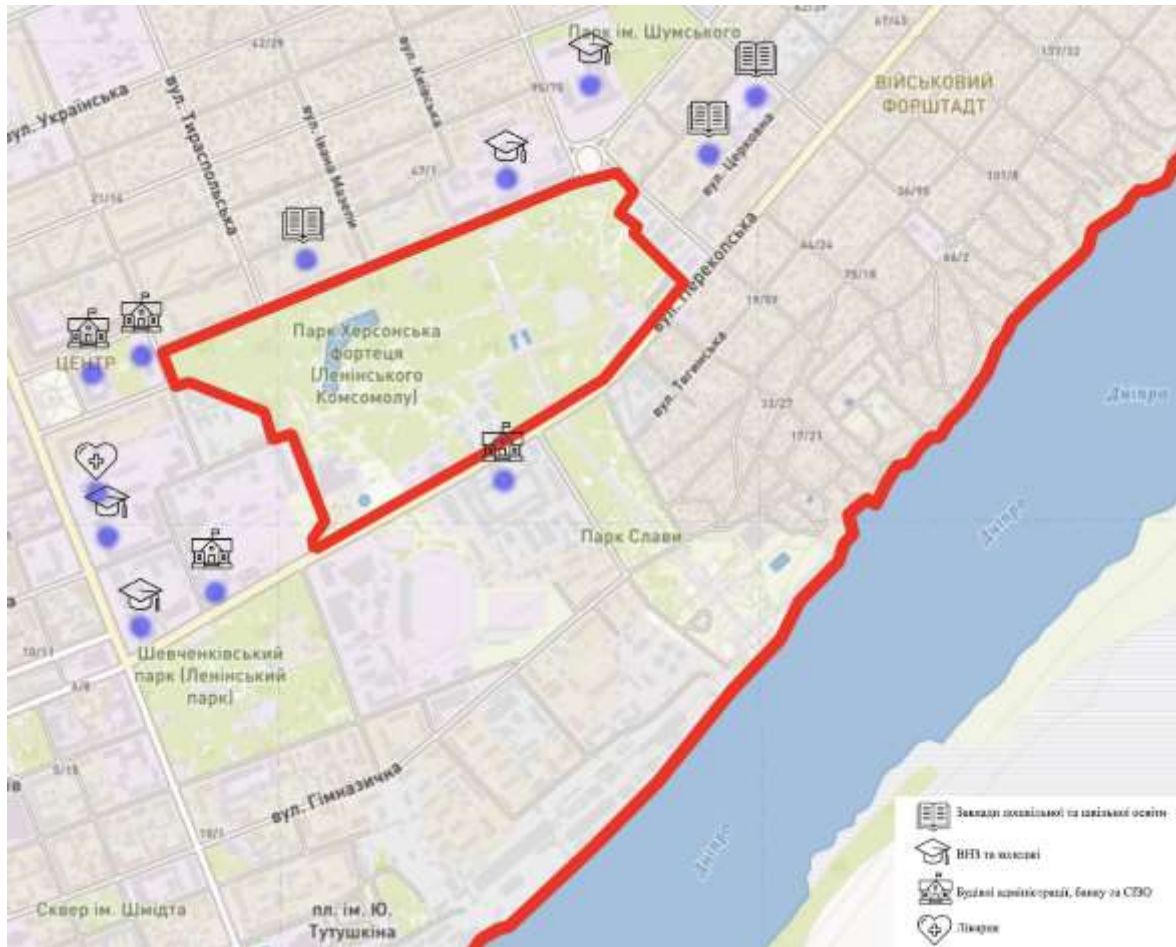

Рис.5.2.1. Схема розташування ділянки та навколишньої забудови.

5.2.2. Характеристика існуючої забудови та виконання території

На данний момент на території парку «Херсонська фортеця» знаходяться історичні пам'ятки такі як: Північна брама, Очаківська брама та Спаський собор з дзвіницею. Також є ККЗ «Ювілейний», спортивні та дитячі майданчики, локальні забудови типу кафе та технічні приміщення обслуговування парку. Також на території знаходиться озеро «Лебедине», що було створено на місці колишнього рову історичної фортеці.

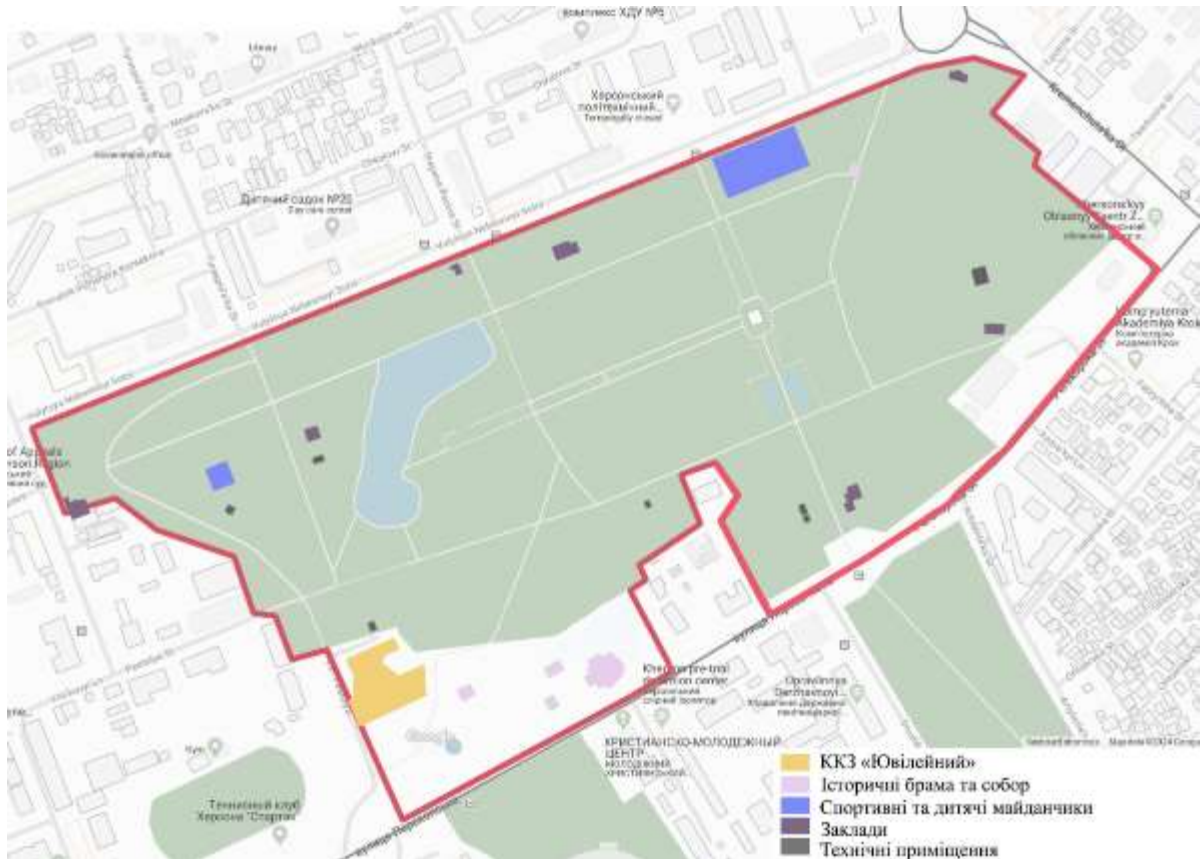

Рис.5.2.2. Схема розташування існуючої забудови на території об'єкту.

5.2.3. Характеристика інженерно-транспортної інфраструктури

На проєктній ділянці проходять шляхи водопостачання та лінії електропередач. (Рис.2.3.1., 2.3.2.)

Рис.5.2.4. Схема водопостачання.

Рис.5.2.5. Схема електропостачання.

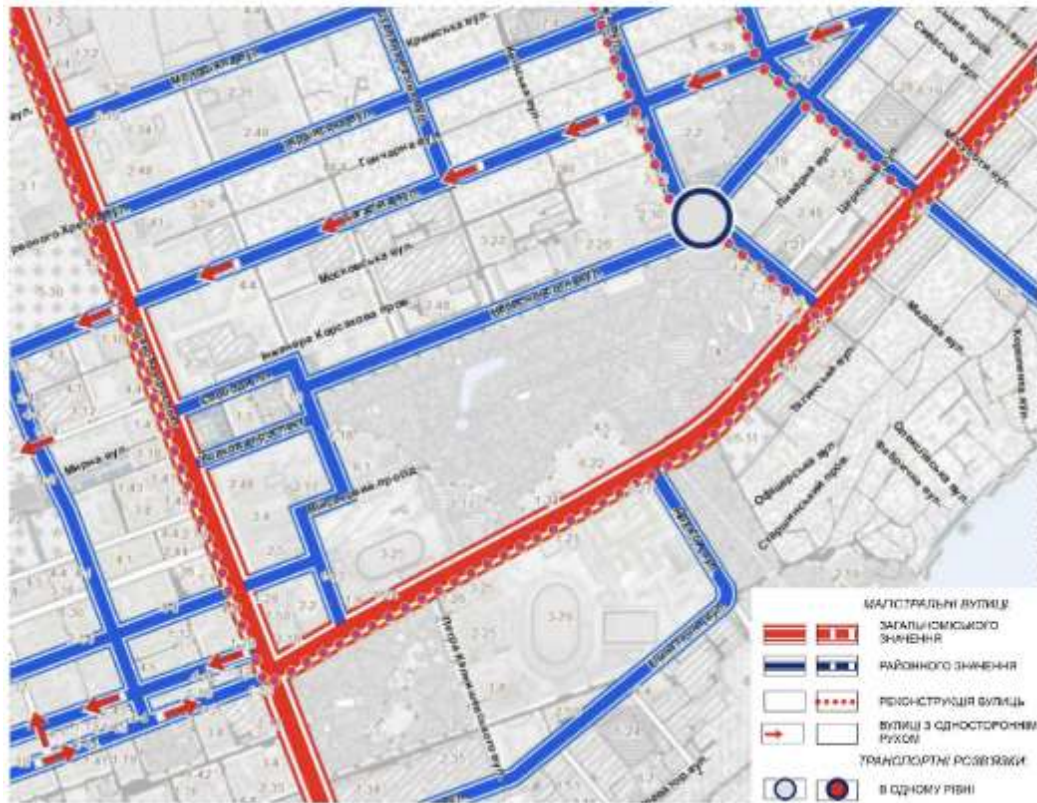

Рис.5.2.6. Схема магістралей.

Прилеглі до парку вулиці є магістралі загальноміського та районного значення. Деякі з цих вулиць мають план реставрації. На розі вулиць Небесної сотні та Кременчуцької знаходиться транспортна розв'язка в один рівень. (Рис. 5.2.6.)

5.3. Оцінка наслідків у разі затоплення

У 60 км від ділянки, вгору по течії Дніпра знаходиться Каховська ГЕС (зруйнована 6 червня 2023 року). Необхідно розрахувати оцінку руйнувань у разі затоплення при порушенні роботи ГЕС. (Рис.5.3.)

Рис.5.3. Схема розташування об'єкта та ГЕС.

5.3.1. Вихідні дані

Вихідні дані:

- об'єм водосховища $W = 18,2 \text{ км}^3$
- глибина води перед греблею $H = 16 \text{ м}$
- ширина прорану або ділянки переливу води крізь гребень греблі $B = 3850 \text{ м}$
- середня швидкість руху хвилі прориву $V = 0,02 \text{ м/с}$
- відстань від греблі (водоймища) до об'єкта $R = 60 \text{ км}$

5.3.2. Характеристика затоплення

Час підходу хвилі прориву:

$$T_{\text{пр}} = \frac{R}{V \times 3,6}, \text{ год}$$

де, R - відстань хвилі пропуску від греблі до створу розташування об'єкта, км.;

V - середня швидкість хвилі пропуску, м/с.

$$T_{\text{пр}} = 6000 / (3600 \times 0,02 \text{ м/с}) = 83,3 \text{ год}$$

Висота хвилі прориву:

$$h_{\text{пр}} = h_m \cdot H$$

$$h = 0,12 \times 16 = 1,92 \text{ м}$$

Час спорожнення водосховища:

$$T = \frac{W}{3600 \times B \times N} \quad T = 18,2 \times 10^8 / (3600 \times 3850 \times 60) = 2,19 \text{ год}$$

Тривалість проходження хвилі прориву на заданій відстані до об'єкта R:

$$t_{np} = 2,8 \cdot T$$

$$t_{np} = 2,8 \times 2,19 = 6,1 \text{ год}$$

5.3.3 Евакуація населення

Обрання евакуаційного шляху відбувалося відповідно до вимог щодо розташування прийомного пункту евакуації (ППЕ). Територія прийомного пункту евакуації була відібрана таким чином, щоб на період евакуації не включати зони можливого руйнування навколо категоризованих міст та об'єктів, а також уникати зон можливого небезпечного радіаційного забруднення, хімічного та біологічного зараження, а також можливого руйнування у разі аварії на потенційно небезпечному об'єкті. Крім того, прийомний пункт евакуації був обраний з урахуванням наявності достатньої кількості містобудівних об'єктів для розміщення евакуйованого населення.

Місцем для евакуації обрано 2-й Таврійський мікрорайон. На його території знаходяться чотири садочки, дві загальноосвітні школи та бібліотека - що можуть слугувати місцем тимчасового розміщення евакуйованих.

Розглянуто три шляхи евакуації:

- Пішки 6,2 км
- Евакуаційним транспортом 7,9 км
- Міським транспортом 9,5 км

У вигляді евакуаційного транспорту представлені автобуси на 3000 осіб.

Розглянуто автобус українського виробництва Богдан А145 місткістю 70 осіб.

З розрахунком на 3000 осіб буде необхідно 43 автобуси. (Рис.5.3.3).

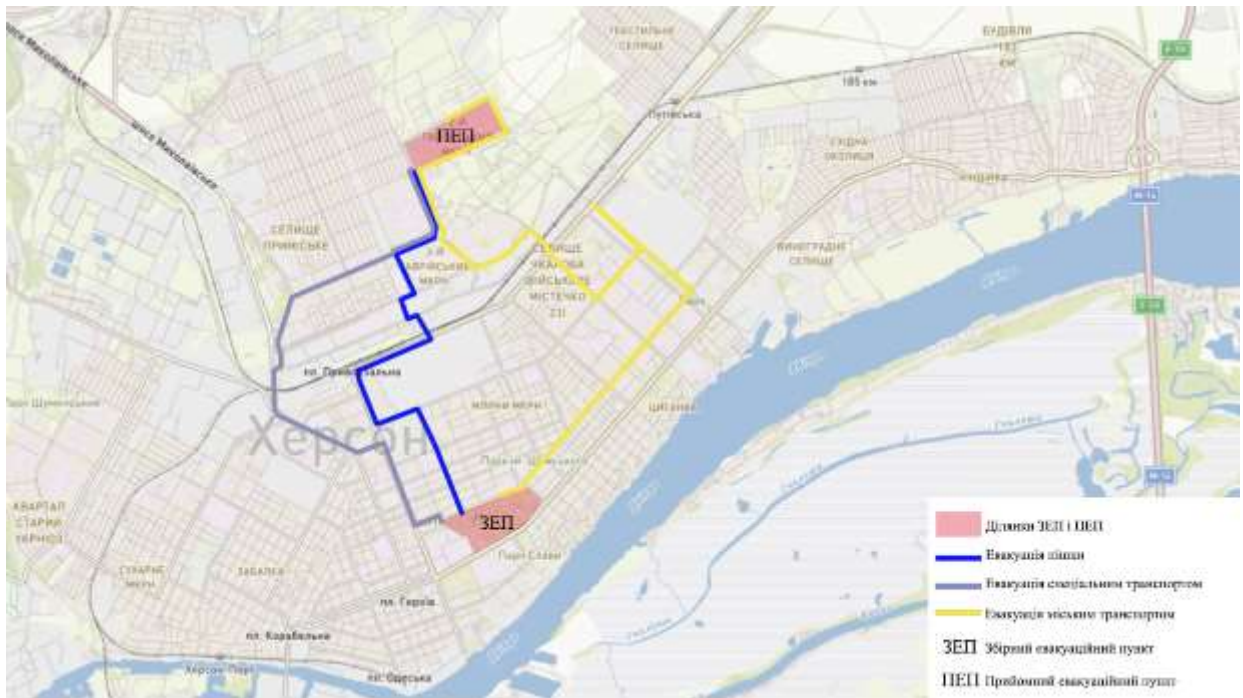

Рис.5.3.3. Схема евакуації населення від збірного евакуаційного пункту до приймального евакуаційного пункту.

Висновки до розділу 5

Отже, врахування цивільного захисту є важливим аспектом при проектуванні будівельних об'єктів. Для успішної організації евакуації населення під час надзвичайних ситуацій та мінімізації наслідків катастроф потрібна спільна робота відповідальних органів управління в наступних напрямках: створення евакуаційних комісій, своєчасне інформування населення про надзвичайні ситуації, готовність сил цивільного захисту до оперативних дій, швидке розроблення планів евакуації з визначенням місць збору, проміжних і прийомних пунктів евакуації.

Евакуаційна схема була складена з урахуванням всіх вимог до розміщення збірної евакуаційної пункту, який призначений для реєстрації, збору населення та його подальшої відправки до прийомного евакуаційного пункту. Також ретельно розглянуті різновиди транспорту та необхідна кількість транспортних засобів для евакуації населення.

ВИСНОВКИ

У *першому розділі* було проаналізовано наукові дослідження, та виявлено, що об'єкти культурної спадщини привертають увагу дослідників через їх різноманітність та потенційний вплив на природне середовище. Особлива увага приділяється оцінці і збереженню історичного значення, естетичному виразу та функціональному розташуванню об'єктів. Проте використання технологій у плануванні парків з культурною спадщиною недостатньо досліджене в українській науці, що свідчить про необхідність подальших досліджень у цьому напрямі та розгляду можливостей використання інноваційних технологій для відновлення історичного середовища.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що історичні паркові простори набувають значення як місця відпочинку та розваг у міському середовищі, а також займають особливе місце у таких організаціях як ЮНЕСКО. Однак не так багато випадків, де саме через архітектурні пам'ятки були відновлені паркові простори, частіш за все це питання консервації вже існуючих ландшафтних ансамблів.

Важливо зазначити, що фактори та умови організації ландшафтного планування культурних спадщин є взаємопов'язаними та потребують комплексного підходу. Це включає аналіз історико-культурних, екологічних, економічних, технологічних, соціальних та естетичних аспектів. Такий підхід дозволяє забезпечити збереження та ефективне використання культурної спадщини, зберігаючи при цьому її цінність та неповторність.

У *другому розділі* було проаналізовано основні прийоми організації ландшафту, такі як природне озеленення, використання світлових ефектів та інтеграція доповненої реальності, які відіграють важливу роль у вдосконаленні та адаптації об'єктів культурної спадщини до потреб сучасного суспільства з огляду на їх збереження та адаптацію.

У плануванні ландшафту для об'єктів культурної спадщини рекомендується застосовувати різноманітні підходи та засоби, такі як

архітектурно-пейзажні, інженерно-технічні та концептуально-композиційні. Архітектурно-пейзажні можливості охоплюють рельєф, водні об'єкти, рослинність, архітектурні деталі, дорожнє покриття, візуальні аспекти та геопластику. Інженерно-технічні рішення можуть включати автоматизовані системи поливу та дренажу, автономне освітлення та світлові інсталяції. Щодо концептуально-композиційних можливостей, варто розглядати монументально-декоративне мистецтво, благоустрій та озеленення. Комплексне застосування цих методів сприяє створенню сучасного, екологічно чистого та естетично привабливого ландшафту.

Три методи організації ландшафту для об'єктів культурної спадщини, а саме метод функціонального розподілу, метод просторового планування та метод оновлення історично-паркового середовища, розглянуті з уважністю. Метод функціонального розподілу передбачає поділ території на зони з різними функціональними призначеннями, що сприяє оптимізації використання ресурсів і забезпеченню балансу між різними потребами. Метод просторового планування спрямований на створення гармонійного середовища, що відповідає потребам відвідувачів та забезпечує стійкий розвиток. Метод оновлення історично-паркового середовища передбачає збереження або відновлення історичних особливостей у поєднанні з сучасними ідеями та методами оформлення.

Третій розділ присвячений аналізу вихідної ситуації. Після проведення аналізу поточної ситуації, очевидно, що парк "Херсонська фортеця" стикається зі значними проблемами, такими як загальне занедбання території та недоліки в інфраструктурі. Особливу увагу потребують вирішення проблем стихійної рослинності, яка пошкоджує покриття пішохідних доріжок, а також реконструкція дитячих та спортивних майданчиків. Озеро "Лебедине" також потребує уваги, оскільки його поточний стан не відповідає вимогам безпеки та естетики.

Однією з ключових проблем є стан історичних пам'яток, які постраждали від графіті та невідповідного догляду. Необхідно вжити заходів

для їх охорони та відновлення. Також важливо забезпечити парк громадськими вбиральнями, місцями для вигулу тварин, питними фонтанами та іншими засобами для зручності відвідувачів.

З метою вирішення цих проблем пропонується розробити багатофункціональний парк, який буде включати різні зони, такі як культурно-розважальна, спортивна, дитяча, рекреаційна, адміністративна та інші. Важливо також врахувати сучасні тенденції, такі як наявність велосипедних доріжок та місць для паркування велосипедів, а також підземного паркінгу для автомобілів.

Одним із ключових кроків у розробці концепції є створення алгоритму прийняття концептуального рішення, який включає шість етапів. Цей алгоритм дозволить систематизувати процес розробки проекту та забезпечити його успішну реалізацію.

Четвертий розділ присвячено розробленню концепції ландшафтно-планувальної організації парку "Херсонська фортеця", що відповідає сучасним вимогам до створення привабливих, функціональних та естетичних місць відпочинку. За основу були взяті основні естетичні принципи, які дозволяють забезпечити гармонійне поєднання природних та архітектурних елементів, створюючи унікальну атмосферу для відвідувачів.

Основною метою концепції є створення багатофункціонального парку, який задовольнятиме потреби різних категорій відвідувачів, включаючи тематичні зони для культурних заходів, спортивних заходів, дитячого відпочинку та тихого відпочинку. Врахування естетичних вимог до території, організація зон з емоційним зв'язком та можливість регулювання мікроклімату створюють комфортні умови для відвідувачів у будь-який час року.

Крім того, запропоновані заходи щодо регулювання міського середовища та озеленення дозволять створити привабливу та екологічно чисту зону відпочинку, яка стане важливим чинником в розвитку культурного життя міста. Враховуючи всі ці аспекти, розроблена концепція є стратегічним кроком у вдосконаленні та розвитку парку "Херсонська фортеця", сприяючи

створенню привабливого та функціонального середовища для мешканців та гостей міста.

У п'ятому розділі зроблено аналіз вихідної ситуації з урахуванням цивільного захисту, що є критично важливим аспектом під час проектування будівельних об'єктів. Ефективна організація евакуації населення під час надзвичайних ситуацій та мінімізація наслідків катастроф потребує спільної роботи відповідальних органів управління. Це включає створення евакуаційних комісій, оперативне інформування населення, готовність сил цивільного захисту до негайних дій та розроблення швидких планів евакуації, які включають в себе місця збору, проміжні та прийомні пункти. Розроблена евакуаційна схема, з урахуванням всіх вимог до збірних пунктів евакуації та необхідної транспортної інфраструктури, відіграє критичну роль у забезпеченні безпеки населення під час надзвичайних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Літвінова А.О. Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини // Тези доповіді VI науково-практичній конференції КНУБА «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку», 2024р. – с.27.
2. Коротун І.В. (2017р.) Архітектурно-містобудівні основи формування буферних зон об'єктів Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.
3. Тупісь С.П. (2019) Методи збереження та використання об'єктів природно-заповідного фонду у структурі міст.
4. Мацьоха, А. (2023). Формування національної ідентичності в громадських просторах буферних зон об'єктів культурної спадщини України засобами ландшафтної архітектури. Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування, (67), 144–156.
<https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.144-156>
5. Юрик Я. М. Вплив ідентичності на формування архітектури Львова у ХХст.: дис.... канд. архіт.: 18.00.01 / ЮрикЯрина Михайлівна. —Л., 2011. –395 с
6. Мацьоха, А. (2023). Емоційно позитивний контекст у ландшафтній організації буферних зон об'єктів культурної спадщини. Містобудування та територіальне планування, (84), 227–239.
<https://doi.org/10.32347/2076-815x.2023.84.227-239>
7. Соснова Н.С. (2021). Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України.
8. Закон України "Про охорону культурної спадщини" № 3136-IX від 30.05.2023
9. Закон України "Про архітектурну діяльність" № 2849-IX від 13.12.2022
10. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» № 2320-IX від 20.06.2022
11. Світова спадщина ЮНЕСКО – [Електронний ресурс] URL :
https://uk.wikipedia.org/wiki/Світова_спадщина_ЮНЕСКО

12. Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) ООН; Статут, Міжнародний документ від 22.05.1978
13. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО; Конвенція, Міжнародний документ від 16.11.1972
14. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини (укр/рос) ЮНЕСКО; Конвенція, Правила, Міжнародний документ від 02.11.2001
15. Стаття на іспанському порталі – [Електронний ресурс] URL: <https://www.eldiasoria.es/noticia/ZAAE9ECAA-FF86-F075-6E3943C85FEEE349/202107/el-paseo-del-prado-y-del-buen-retiro-patrimonio-mundial>
16. Офіційний портал ЮНЕСКО – [Електронний ресурс] URL: <https://whc.unesco.org/en/list/1618/maps/>
17. Стаття про Центральний парк – [Електронний ресурс] URL: <https://ru.oddiviser.com/united-states/new-york/central-park>
18. Центральний парк – [Електронний ресурс] URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Центральний_парк_\(Нью-Йорк\)#/media/Файл:Central_Park_1875_Restored.png](https://ru.wikipedia.org/wiki/Центральний_парк_(Нью-Йорк)#/media/Файл:Central_Park_1875_Restored.png)
19. Стаття про Барселону та парк Гуель – [Електронний ресурс] URL: <https://inbarcelona.com/blog/park-guel/>
20. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL: <https://gagaru.club/33606-park-gujel.html>
21. Інформаційний історичний джерело – [Електронний ресурс] URL: <https://cyprus.kremin.agency/археологический-парк-пафоса-кипр/>
22. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL: <https://ru.pinterest.com/pin/625226360792170939/>
23. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL: <https://ru.pinterest.com/pin/67624431897883877/>
24. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL: <https://ru.pinterest.com/pin/188869778116418679/>
25. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:

- <https://ru.pinterest.com/pin/822821794445774745/>
26. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/734227545529078348/>
27. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://i.pinimg.com/originals/0b/59/59/0b5959afd5c63d430fdb5c3cc7051c09.jpg>
28. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/68747146512/>
29. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/65161525853212249/>
30. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/716424253228874266/>
31. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/2181499814744098/>
32. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/2462974789497335/>
33. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/45599014974468643/>
34. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/1037868676615544668/>
35. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/1061794049625840623/>
36. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/281543721836238/>
37. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/26177241576610322/>
38. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/952018808712040828/>
39. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/811351689143111846/>

40. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/604115737541219338/>
41. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/212443307416881623/>
42. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/681521356102129460/>
43. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/44050902598364792/>
44. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/811140582901596238/>
45. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL:
<https://ru.pinterest.com/pin/17029304835724532/>
46. Методичні вказівки до виконання курсового проекту «Проект міського парку» з навчальної дисципліни «Архітектурне проектування (концептуальне)» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання [Електронне видання] / Потапчук І. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 33 с.
47. Осиченко Г.О. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Архітектурно-дизайнерське проектування: ландшафтний дизайн міського парку» (для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Г. О. Осиченко, Н. І. Криворучко, О. С. Шушлякова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 49 с.
48. Сторінка у соціальній мережі громадської платформи URBAN.te – [Електронний ресурс] URL:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2402848883341501&set=pcb.2402849286674794>

49. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методичні рекомендації до навчально-аудиторної роботи з вивчення 3 частини курсу «Архітектурно-ландшафтна ревіталізація об'єктів історичної пам'яті. Методи, принципи та прийоми архітектурно-ландшафтної ревіталізації» (проєкт Грантової Угоди № 101084975 – Revitalization – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH в рамках програми ЄС Еразмус+) (для студентів 5 курсу зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, освітня програма підготовки магістрів «Архітектура та містобудування») / О.І. Колодрубська ; ЛНУП. Львів : ЛНУП, 2023. 24 с.
50. Стаття «Комплексні плани просторового розвитку території громад і їх стратегічна екологічна оцінка» – [Електронний ресурс] URL: <https://center-ltd.com.ua/novyny/kompleksni-plany-prostorovogo-rozvytku-terytoriyi-gromad-i-yih-strategichna-ekologichna-otsinka/>
51. Стаття «Столичная боль: чем заканчивается реставрация исторических зданий» – [Електронний ресурс] URL: <https://s.mind.ua/img/forall/a/202023/56.jpg?1569321244>
52. Стаття «Місто і храм: церква св. Василя і міське середовище Овруча» О.Л. Михайлишин – [Електронний ресурс] URL: https://www.ovruch.info/wp-content/uploads/2020/10/misto_i_hram_00.jpg
53. Стаття «Місто і храм: церква св. Василя і міське середовище Овруча» О.Л. Михайлишин – [Електронний ресурс] URL: <https://www.pslava.info/files/PSlava/INet/LiveJournal.com/mr-brut/2010/20101021Ovruch01.jpg>
54. Сайт Національної історичної бібліотеки України – [Електронний ресурс] URL: <https://delo.ua/static/content/thumbs/1500x/0/60/vq6drs-a550e431efd74530ce61dec3149a6600.jpg>
55. Соціальний фото-сервіс – [Електронний ресурс] URL: <https://www.pinterest.com/>

56. Пиворович В. Б., Дяченко С. А. Улицами старого Херсона. Штрих. — Херсон, 2003. — 196 с.
57. Boiko, T. (2019). Kryterii do pidboru osnovnoho ta dodatkovoho asortymentu derevnykh roslyn dlia zelenoho budivnytstva u misti Kherson [Criteria for selection of the main and additional range of woody plants for green building in the city of Kherson]. Retrieved from <https://bit.ly/37kkblm> (in Ukrainian) [Бойко, Т. (2019). Критерії до підбору основного та додаткового асортименту деревних рослин для зеленого будівництва у місті Херсон. URL: <https://bit.ly/37kkblm>].
58. Boiko, T. (2019). Taksonomichna struktura i stan vulychnykh nasadzen mista Kherson [Taxonomic structure and condition of street plantings of Kherson]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, 29(8), 51–55. doi: 10.36930/40290807 (in Ukrainian) [Бойко, Т. (2019). Таксономічна структура і стан вуличних насаджень міста Херсон. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України, 29(8), 51–55. doi: 10.36930/40290807].
59. Boiko, T., & Boiko, P. (2020). Ozelenennia mist pivdnia Ukrainy – osnova formuvannia ekolohichnoi komponenty staloho rozvytku ekosystem [Landscaping in the cities of southern Ukraine is the basis for the formation of the ecological component of sustainable development of ecosystems]. Retrieved from <https://bit.ly/2VCT02M> [Бойко, Т., & Бойко, П. (2020). Озеленення міст півдня України – основа формування екологічної компоненти сталого розвитку екосистем. URL: <https://bit.ly/2VCT02M>].
60. Boiko, T., & Dementieva, O. (2018). Ekolohichni osnovy stvorennia zelenykh nasadzen na terytoriiakh zahalnoosvitnikh zakladiv mista Khersona [Ecological bases of creation of green plantings in the territories of general educational institutions of the city of Kherson]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*, 100(1), 276–282 (in Ukrainian) [Бойко, Т., & Дементьєва, О. (2018). Екологічні основи створення зелених насаджень на територіях загальноосвітніх закладів міста Херсона. Таврійський науковий вісник,

- 100(1), 276–282].
- 61.Boiko, T., Dementieva, O. (2018). Problemy pidboru asortymentu dlia stvorennia zelenykh nasadzhen v m. Kherson [Problems of selection of assortment for creation of green plantings in Kherson]. Introduktsiia roslyn na Volyno-Podilli: nauka, osvita, mystetstvo formuvannia landshaftu, vyrobnytstvo. Ternopil: Krok (in Ukrainian) [Бойко, Т., Демет'єва, О. (2018). Проблеми підбору асортименту для створення зелених насаджень в м. Херсон. Інтродукція рослин на Волино-Поділля: наука, освіта, мистецтво формування ландшафту, виробництво. Тернопіль: Крок].
- 62.Boiko, T., Dementieva, O. (2019). Osoblyvosti stvorennia proektu rekonstruktsii ta ozelenennia terytorii zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [Features of the project of reconstruction and landscaping of secondary schools]. Tavriiskyi naukovyi visnyk, 108, 207–217 (in Ukrainian) [Бойко, Т., Демет'єва, О. (2019). Особливості створення проекту реконструкції та озеленення територій загальноосвітніх навчальних закладів. Таврійський науковий вісник, 108, 207–217].
- 63.Історія парків від Ренесанцу до наших днів (DIXON HUNT_1990_Pittoresque en Anglerre)
- 64.Херсонська фортеця – [Електронний ресурс] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Херсонська_фортеця
- 65.Герб Херсона – [Електронний ресурс] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Герб_Херсона
- 66.Конституція України, основний закон. -К., 1996
- 67.Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 №5403-V1
- 68.(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст.458)
- 69.Закон України від 19.11.1992 року №2801 – XII, Основи законодавства України про охорону здоров'я.
- 70.Постанова Кабінету Міністрів України «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації»

71. Цивільний захист. Коріній В.І., Стефанович П.І., Стефанович І.С., Гуць В.М., курс лекцій – Київ: 2018., 208 с.
72. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник – Київ: НТУУ КПІ, 2008., – 300с.
73. ДБН В.1.1. – 7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва.
74. Справочник. Захиста об'єктів народного господарства от оружия массового поражения. Демиденко Г.П., Кузменко Е.П., Киев, 1989 р. – 289 с.
75. Стеблюк М.І. Цивільна обороно та цивільний захист. Підручник, - Друге видання. – К. Знання, 2010. – 487 с.
76. Губський А Л. Цивільна оборона: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Міністерство освіти
77. Міхєєв Ю.В. Цивільний захист Навчальний посібник -К: НТУУ КПІ, 2013р. – 233с.
78. ДСТУ БА. 2.2. – 7:2010 Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної
79. Документації об'єктів. Київ – Мієнрегіонбуд. Україна, -2010.
80. Основи цивільного захисту: Навч. Посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. – Львів видавництво.
81. Цивільний захист і охорона праці в галузі: навч. посіб. / С.О.
82. Конжога, С. А. Тузіков, Є. В. Карманний, А. П. Зенін. – Х.: Нац. УВ-т «Юрид. Акад. України імені Ярослава мудрого», 2012. – 192 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Назва вищого навчального закладу КНУБА

Кафедра Містобудування

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

Освітньо-наукова програма «Містобудування»

Освітній рівень «Магістр»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри містобудування
зав. каф. професор, д. арх Шебек Н. М.

Студент Літвінова Анастасія Олексіївна

Група МБм-22-1Б

Керівник Устінова Ірина Ігорівна

- 1. Тема магістерської роботи** «Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення (на прикладі парку «Херсонська фортеця»)»
- 2. Вид містобудівної документації** (Детальний план території)
- 3. Назва території розроблення містобудівної документації** (м. Херсон: ділянка обмежується вул. Небесної сотні, Кременчуцькою, Перекопською та Пестеля)
- 4. Площа території проектування** 27 га
- 5. Перелік джерел вихідних даних** (Генеральний план (основне креслення) м. Херсон М 1:5000, План існуючого використання території м. Херсон М 1:5000, Схема інженерного обладнання території (теплопостачання, газопостачання, електропостачання) м. Херсон М 1:5000, Схема інженерного обладнання території (каналізація) м. Херсон М 1:5000, Схема інженерної підготовки та захисту території м. Херсон М 1:5000, Схема існуючих планувальних обмежень м. Херсон М 1:5000, Схема проектних планувальних обмежень м. Херсон М 1:5000, Схема вулично-дорожньої мережі, міського та зовнішнього транспорту м. Херсон М 1:5000)
- 6. Перелік чинних нормативно-правових документів, яким мають відповідати проектні пропозиції** (Закон України "Про охорону культурної спадщини" № 3136-ІХ від 30.05.2023, Закон України "Про архітектурну діяльність" № 2849-ІХ від 13.12.2022, Закон України «Про благоустрій населених пунктів» № 2320-ІХ від 20.06.2022, ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій, ДБН Б.1.1-14:2021 Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні, Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2021 року №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження

містобудівної документації», Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) ООН; Статут, Міжнародний документ від 22.05.1978, Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО; Конвенція, Міжнародний документ від 16.11.1972, Конвенція про охорону підводної культурної спадщини (укр/рос) ЮНЕСКО; Конвенція, Правила, Міжнародний документ від 02.11.2001)

7. Узагальнення даних комплексної оцінки території:

7.1. Просторово-планувальна організація території

Планувальна ділянка знаходиться на південному сході міста поруч з центральною частиною міста, та не далеко від р.Дніпро. Також ділянка межує з житловими кварталами та садибною забудовою. Поряд є навчальні заклади, адміністративні організації, лікарня, стадіон.

7.2. Землеустрій та землекористування

Дані відсутні

7.3. Природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні території

Ділянка представляє з себе існуючий парк «Херсонська фортеця» площею 27га. На південь від ділянки знаходиться парк «Шевченківський», а на південний схід парк «Слави» що має пляж на березі Дніпра.

7.4. Обмеження у використанні земельних ділянок

Існують обмеження через знаходження на території ділянки об'єктів культурної спадщини таких як: Очаківська брама, Північна брама, Спаський собор.

7.5. Забудова територій та господарська діяльність

Навколо розміщено декілька груп об'єктів: освіта (садочок, ясла, художня школа, гімназія, коледж, університет, морська академія), медичні (лікарня), адміністративні (банк, обласна адміністрація, апеляційний суд, прокуратура, слідчий ізолятор), спортивні (стадіони), комерційні (кафе, продуктові магазини).

7.6. Обслуговування населення

Ділянка знаходиться у радіусі доступності для всіх навчальних закладів та лікарні

7.7. Транспортна мобільність та інфраструктура

Територія оточена дорожніми зв'язками двох рівнів: загальноміського та районного значення. На двох прилеглих вулицях знаходяться зупинки міського транспорту для тролейбусів та автобусів.

7.8. Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації

На території проходять лінії електропередач, каналізація та водопостачання.

7.9. Підготовка та благоустрій території

Даний елемент на ділянці відсутній.

8. Вимоги до проектних рішень:

8.1. Просторово-планувальна організація території.

Територія обмежена чотирьома вулицями: Небесної сотні, Кременчуцькою, Перекопською та Пестеля . Ділянка затверджена як зона зеленого насадження

загального користування (парк). На території знаходяться об'єкти культурної спадщини, озеро, культурний об'єкт, спортивні ділянки.

8.2. Природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні території

Реновація ландшафтно-просторової організації з урахуванням історичних особливостей ділянки.

8.3. Обмеження у використанні земельних ділянок;

Червоні лінії від вул. Небесної сотні до Перекопської, та від Кременчуцької до Пестеля, враховуючи зону перед ККЗ «Ювілейний» та виключаючи територію телевежі.

8.4. Функціональне зонування території детального планування.

Відновлення паркової зони, ландшафтно-планувальна організація історичних пам'яток, створення рекреаційних, спортивних, розважальних та комерційних зон.

8.5. Забудова територій та господарська діяльність

На ділянці передбачається побудова комерції (кафе, ресторан, тощо), облаштування території МАФами, прогулянковими пішохідними та велосипедними доріжками, місцями для відпочику, створення спортивних та дитячих зон, озеленення території, відновлення роботи озера, збереження об'єктів культурної спадщини національного рівня. Облаштування наземного та підземного паркінгів.

8.6. Обслуговування населення

Створення рекреаційної зони, закладів торгівлі та харчування, прокату велосипедів.

8.7. Транспортна мобільність та інфраструктура

Проектування нових пішохідних та велосипедних маршрутів та зупинки громадського транспорту. Створення паркувальних зон для автомобілів.

8.8. Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації

Збереження існуючих мереж, що проходять по території парку. Розробка системи газопостачання, опалення, електропостачання та каналізації вздовж головних вулиць з метою забезпечення всіх потреб на даній території.

8.9. Інженерна підготовка та благоустрій території

Проектування мережі водопостачання для забезпечення озера та фонтанів, електропостачання для забезпечення освітлення, МАФів та закладів харчування. Створення зон комунального забезпечення для нагляду за озелененням та вивозу сміття. Забезпечення безбар'єрного доступу в усіх зонах.

8.10. Художня програма формоутворення об'єкта проектування.

Концепція враховує використання таких методів: ремінісценція та сценарне розкриття, що забезпечить створення гармонійної ландшафтно-планувальної організації парку, та допоможе у приверненні уваги до історичних об'єктів на території ділянки.

9. Розрахунок основних проектних показників детального плану території

9.1. Територія в межах проекту – 27 га:

- 9.1.1. забудова -3 га;
- 9.1.2. зелені насадження – 20 га;
- 9.1.3. майданчики та зони відпочинку – 4 га;
- 9.2. Чисельність відвідувачів – 3000 ос.
- 9.3. Паркомісця – 600 місць.

10.Перелік проектних матеріалів:

Перелік графічних матеріалів детального плану окремої території в межах населеного пункту:

- Схема розташування території детального плану в системі планувальної структури населеного пункту М 1:10000,
- Схема існуючого використання території та схема існуючих обмежень у використанні земель М 1:2000,
- Проектний план та схема проектних обмежень у використанні земель М 1:1000,
- План функціонального зонування території М 1:2000,
- Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:2000,
- Схема культурно-побутового обслуговування,
- Фрагмент проектного плану з детальною розробкою озеленення території,
- Креслення поперечних профілів вулиць М 1:200,
- Розгортки М 1:500,
- Розрізи проектного об'єкту (за необхідності) М 1:500,
- Перспективні зображення,
- Розгортки (min 2) М 1:500,
- Розрізи проектного об'єкту М 1:500,
- Перспективні зображення,
- Презентація магістерської роботи,
- Відео-презентація проектних пропозицій (фільм-обліт території),
- Пояснювальна записка.

11.Список використаних джерел

1. Генеральний план (основне креслення) м. Херсон
<https://miskrada.kherson.ua>
2. Закон України "Про охорону культурної спадщини" № 3136-IX від 30.05.2023,
3. Закон України "Про архітектурну діяльність" № 2849-IX від 13.12.2022,
4. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» № 2320-IX від 20.06.2022,
5. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій,
6. ДБН Б.1.1-14:2021 Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні,
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2021 року №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації»,
8. Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) ООН;

9. Статут, Міжнародний документ від 22.05.1978, Конвенція про охорону
всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО;
10. Конвенція, Міжнародний документ від 16.11.1972,
11. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини (укр/рос)
ЮНЕСКО; Конвенція, Правила, Міжнародний документ від 02.11.2001)

Студент : _____ А.О. Літвінова _____

Керівник проекту: _____ І. І. Устінова д. арх, проф

Консультанти розділів:

Розділ транспорт Г.Г.Лисюк, доцент

Естетика містобудування Н.М.Шебек, д. арх, проф.

Цивільний захист І.С. Стефановіч, ст. викл.

Дендрологія А.А.Дзиба, к.с-г.н, доц.

Ілюстрації до пункту 1.2

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОСВІД ЛАНДАШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ
1.2. Світовий досвід ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

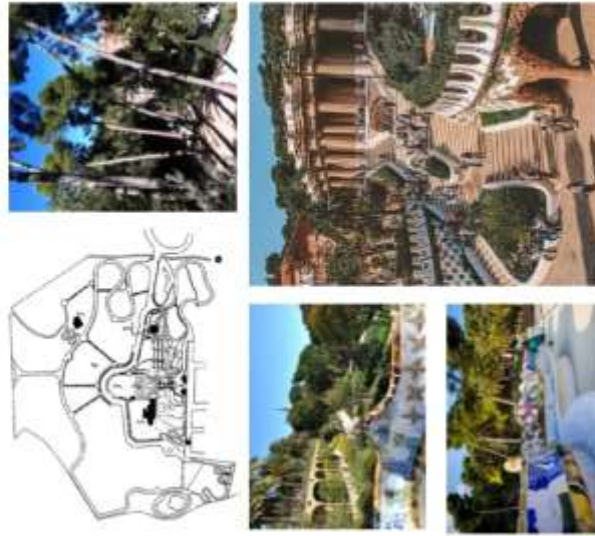
Парк Пасео-дель-Прадо, Мадрид, Іспанія

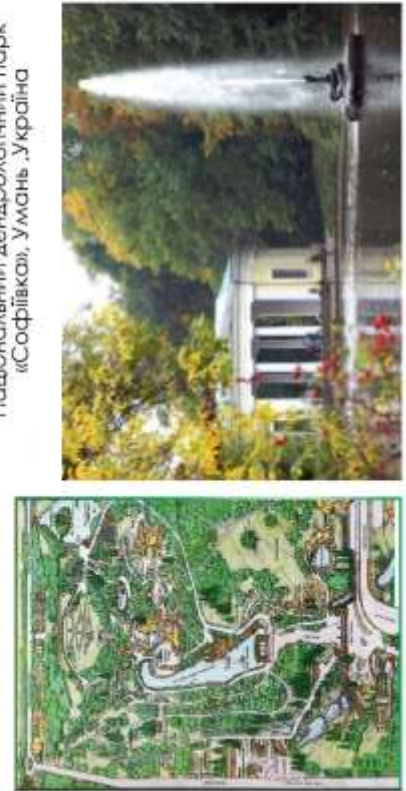
Центральний парк, Нью-Йорк, США

Парк Гуелль, Барселона, Іспанія

Національний дендрологічний парк
«Софіївка», Умань, Україна

Тасемний сад «Хувоні», Сеул,
Південна Корея

Ілюстрації до пункту 2.1

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ 2.1. Прийоми ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення

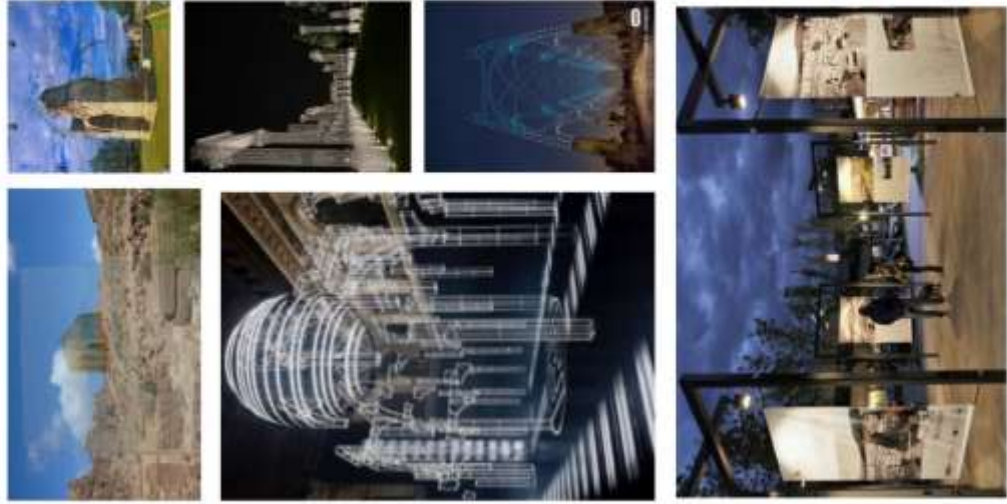
Приєм озеленення

Приєм світлового шоу

Приєм доповненої реальності

Ілюстрації до пункту 2.2

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЛАНДАШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ
2.2. Засоби ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Архітектурно-ландшафтні засоби

Інженерно-технологічні засоби

Ідейно-композиційні засоби

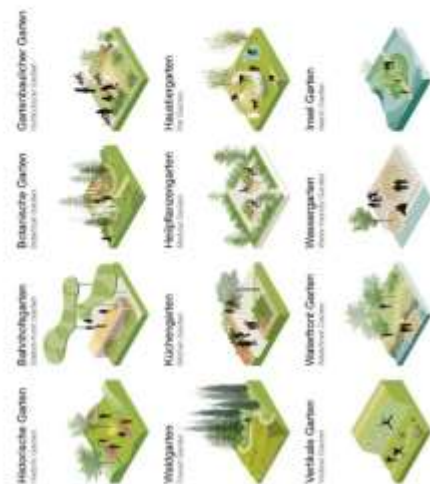
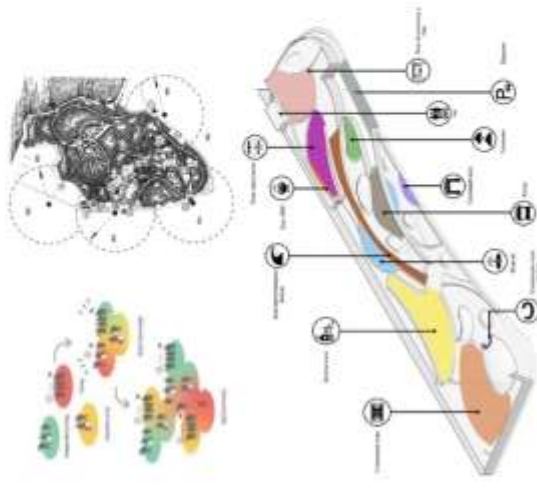

Ілюстрації до пункту 2.3

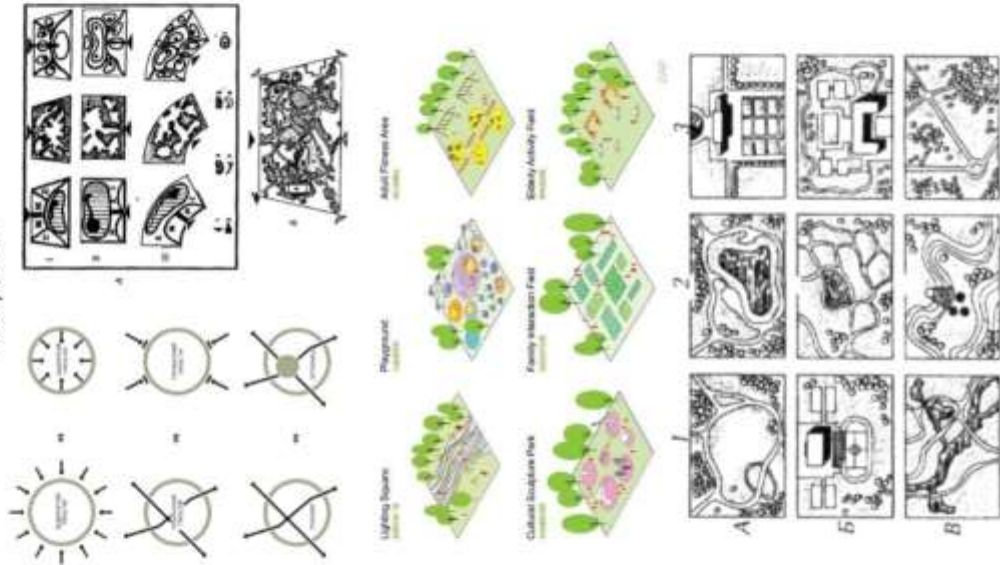
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

2.3. Методи ландшафтно-планувальної організації об'єктів культурної спадщини національного значення.

Метод функціонального зонування

Метод об'ємно-просторового планування

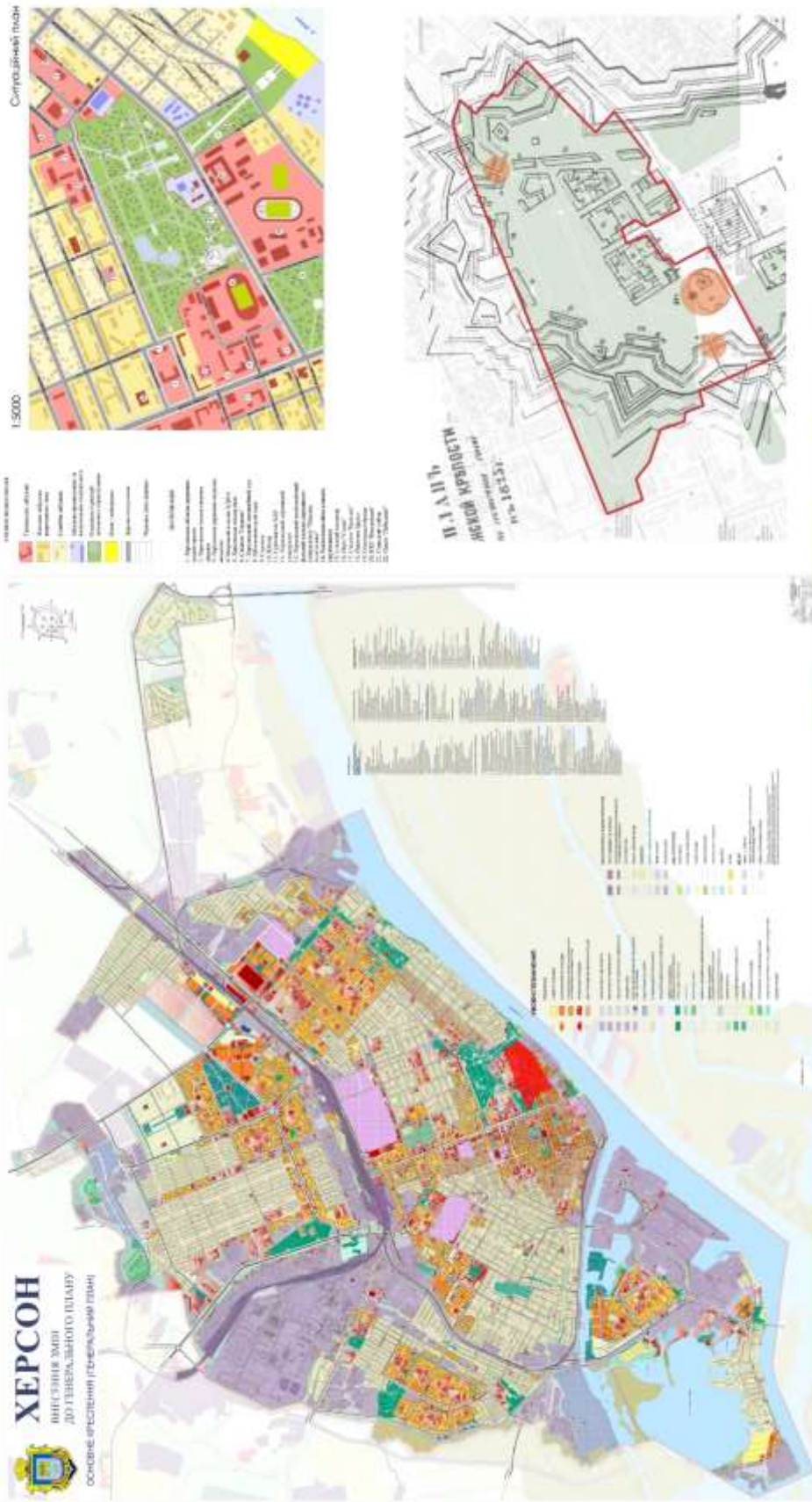

Метод ревіталізації історично-паркового середовища

Ілюстрації до пункту 3.1

РОЗДІЛ 3. ПРОВІСНИ ПРОПОЗИЦІЇ ЛАНДАФТНО-ПЛАВУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЬ»
3.1. Аналіз вихідної ситуації

Ілюстрації до пункту 3.2

3.2. Проектні пропозиції щодо об'єктів культурної спадщини національного значення парку Ієрсонська фортеця в м. Ієрсон

Ілюстрації до пункту 3.3

Сертифікати конференцій

СЕРТИФІКАТ

учасника VI науково-практичної конференції

**«МІСТОБУДУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**,

яка відбулася 23 квітня 2024 року
в Київському національному університеті будівництва і архітектури
на кафедрі містобудування,

виданий студентці кафедри містобудування
Київського Національного університету будівництва і архітектури

Літвіновій Анастасії Олександрівні

Декан архітектурного факультету КНУБА,
проф. О. В. Кашенко

Проректор з наукової роботи та
інноваційного розвитку КНУБА
канд.т.н., ст. наук.спів.
 О.С.Ковальчук

Довідка про перевірку на плагіат

Thu May 14 10:19:49 EEST 2024, Повітряно-Космічний Національний університет будівництва і архітектури

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 3.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. Ошибок в документах: 9%

ID: 126183 Название: «МЕТОДИ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ХЕРСОНСЬКА ФОРТЕЦЬ»)» Добавлено в БД: 2024-05-14 Авторы: Літвинова Анастасія Олександрівна Руководитель: Устїнова І. І. Консультанты: Опоненты:	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	138216	1950	8812 (6%)	121 (6%)

ID	Источник плагиата	Описание	Наличие плагиата в документе	
			Символы	Лексемы